Riforma
Kostituzzjonali

CONSTITUTIONAL REFORM
OUTCOME OF THE PUBLIC CONSULTATION PROCESS

REPUBBLIKA TA' MALTA

OFFICE OF THE PRESIDENT

OFFICE OF THE PRESIDENT

CONSTITUTIONAL REFORM
OUTCOME OF THE PUBLIC CONSULTATION PROCESS

OCTOBER 2020

Foreword

George Vella, President of Malta

Talk on the need to change the Constitution of Malta has been going on for a long time.

One cannot simply make a quick decision on this topic.

As soon as I was appointed President of the Republic, I promised to continue this process, and possibly speed it up.

There have already been written opinions and suggestions from several legal and constitutional experts.

The Committee in charge of Constitutional Reform, which was set up around the end of 2018 during the previous Presidency, was starting to make progress in its work.

I wanted to broaden public consultation and promised that if a Constitutional Convention was to be formed, civil society, non-governmental organisations, and the people in general would have an important role to play, and I wanted to reassure everyone that the process would not be dominated by the influence of political parties.

From the very beginning I launched a website where everyone could make their proposals. It has been open for almost six months, with hundreds of contributions submitted.

The aim was to have all collected material analysed and examined by the Constitutional Convention, once set up.

The political developments in our country have led the Venice Commission of the Council of Europe to get involved and put pressure so that certain constitutional changes, considered urgent, were given priority.

This happened, but it delayed the discussion on what other Constitutional changes could be considered.

In this Publication, we are giving public access to documents from legal and constitutional experts that have been forwarded to the Committee on

Constitutional Reform, as well as an objective analysis of the suggestions that have been submitted by the public on the specially created website.

This material can also be found on the site: https://riformakostituzzjonali.gov.mt/

In addition to this Foreword, I am also adding a few thoughts on what the Constitutional Convention will consist of, what is its ultimate goal, how it should be organised, what form and size it will take, who will lead it, and how long it should take.

These topics are still being discussed within the Committee on Constitutional Reform, whose meetings have been somewhat disrupted by the latest developments in the political field. I hope and augur that the Committee will be able to make significant progress now that the situation is getting back to normal.

I would like to thank all those who took part in this public consultation, and those who contributed.

The Constitutional Convention will eventually be examining these proposals and making its recommendations to Parliament.

I hope that everything we decide to do will be in the best interests of our country and will further strengthen the rule of law, democracy, and justice.

CONCEPT NOTE ON CONSTITUTIONAL CONVENTION

GEORGE VELLA
PRESIDENT OF MALTA

During the President's Forum convened by President Abela seven and eight years ago, it was already agreed that "*there is now a general agreement that the Maltese Constitution needs to undergo a far more radical change than has been done so far*". The question remained "*whether the changes should take the form of ad hoc amendments or whether a new constitution should be drafted and submitted for the approval of Parliament and the electorate*".

President Abela said: "*if a national constituent assembly (whatever it might be called), drafts a new Constitution which is then approved by the Maltese Parliament and the Maltese people, then it would ... better reflect the fundamental principle of democracy that all the power of the State is given to the people and must originate from the people*".

The first Steering Committee on Constitutional Reform was convened in November 2018, during the Presidency of Marie-Louise Coleiro Preca. It was agreed that Constitutional Reform should be holistic and not 'piecemeal'. It was said that this would be the first time in history where the people would be consulted on Constitutional Reform. It was also said that it was vitally important to take note of the Venice Commission Re port that was to be issued within a month.

The Steering Committee held meetings and consulted with a large number of individuals and organisations interested in this exercise. At the February 2019 meeting, the Steering Committee explained that "*the process for Constitutional Reform has to include consultations with all NGOs, civil society, constitutional bodies, local councils, band clubs, and the general public*".

In my inauguration speech as President of the Republic, on 4 April 2019, as I acknowledged the work that had already been carried out by my predecessors, I stated that: "*As President, I long for this process to be taken forward with due thoroughness, in close consultation with experts in the field, advice from*

academics, input from the political class, civil society, voluntary organisations, interested members of the public and more broadly, from all walks of life in our society.

This needs to be as widespread a process as possible, one that is based on mature and well-informed discussions, so that we reach agreement on what needs to be changed. This way, we will bolster our Constitution for the better.

In ensuring that this exercise remains as open as possible, there is the likelihood that it will eventually lead to the holding of a Constitutional Convention.

While the need to reform in earnest is being felt, I hold that we need to be diligent and cautious in our approach. While efficiency is paramount, we should not rush with unnecessary haste".

The brutal murder of journalist Daphne Caruana Galizia in October 2017 had a very strong impact on the political front and on civil society activists, who under various formations, stepped up their call for changes in laws and the Constitution to strengthen the Rule of Law.

The recommendations made in the December 2018 by the Venice Commission were increasingly invoked and there emerged a call for their implementation. Within the Steering Committee for Constitutional Reform, what began as general discussions on Constitutional Reform, was narrowed down to discussions specifically focused on the recommendations contained within the Venice Commission Report.

Before the summer of 2019, the Steering Committee had agreed on launching a website through which anyone with suggestions, proposals, or advice on how to reform the Constitution could send their contribution. This process was spread over several months, and the responses were very encouraging. The material received through the website has been analysed in an objective manner, and a report will be published soon, which will provide clear information on how many people participated in this exercise; which topics were proposed; information about the topics that were received most; and what these proposals entailed.

As time went by, the discussion within the Steering Committee focused even more on how to deal with those recommendations that the Venice Commission described as very urgent. The Committee began to serve as a forum where both political sides debated on how and to what extent these reforms should be accepted and carried out.

It must be said though, that the recommendations made by the members of the Venice Commission did not come as a surprise. As from the first meetings of the President's Forum, there was already a clear reference to the issues that needed to be changed as priorities in the interest of better Rule of Law and a clearer separation of powers between the Executive, the Legislature, and the Judiciary.

I am satisfied that the changes made so far have included laws passed by Parliament in line with the recommendations of the Venice Commission, and what seems to be on the agenda in the near future with regard to the advice of Venice Commission, originated from discussions within the Steering Committee.

Giving priority to these reforms, and the context they were discussed in, that is, separate from the general discussion of the changes that need to be made to the Constitution, is no reason for concern seeing that these reforms still had to be made, and ultimately, will be part of the Constitutional Reform we want to carry out whilst the Constitution is still being revised.

I would dare say that a Constitutional Convention would not be precluded from criticizing or trying to improve what would have been agreed upon should it be deemed that things could have been done better.

The question may arise: "if we carry out these reforms, will we need a Constitutional Convention?"
First of all, what is this Constitutional Convention?

The Constitutional Convention is a meeting of the largest possible number of representatives of the authorities, political parties, civil society, NGOs, academics, and citizens in general, to discuss in the most democratic and open manner possible, the proposals made by the general public on changes to be made to our Constitution. The basis of these discussions should be the material

to be delivered to the Steering Committee in the form of documents, and contributions received on the website. A process that took months.

The Convention is responsible for examining the proposals made by the people and deciding on each proposal, following an open discussion on whether such a proposal is appropriate and to be recommended for adoption by Parliament.

The Convention will not have executive powers, it will make recommendations. Ultimately, the right to change and adopt laws remains with Parliament, or in some particular cases, directly with the people through a referendum.

What is the core purpose of a Constitutional Convention?

The Convention will consider the changes that are being implemented following advice received from the Venice Commission, as part of the reform of the Constitution. This does not preclude the possibility to criticise and propose new suggestions.

The task of the Convention is the scrutiny of those proposals submitted during the public consultation period launched by the Steering Committee.

The Convention is expected to decide which proposals can be recommended and those that need to be set aside.

Ultimately, the Convention will be expected to pass on recommendations for Parliament's consideration.

Is there a need to set up a Constitutional Convention?
Could the required changes not be implemented in a similar manner as those introduced now by the Venice Commission's recommendations?

The conveying of a Convention, apart from fulfilling a long standing promise, has the advantage to bring together the representatives of the people and as is their right, be given the opportunity to actively participate in discussions concerning changes or the lack of them to the Constitution. It would be greatly damaging to have an agreement reached or a decision is taken, in secrecy and behind closed

doors, between political party representatives, thus precluding civil society from fulfilling its role of scrutiny and oversight.

The Constitution belongs to the people, and whenever possible every change to this document needs to be done in a transparent manner and implemented through an inclusive process, thus facilitating participation by all and directly or indirectly contributing to the process of change.

Who will be organising the Convention?

The setting up of such a Convention is a complex process which entails logistical organisation, financial expenditure and procurement of adequate resources and venue. . A person to chair the meetings must be identified and staff members to assist in the running of the Convention are also required. Furthermore, there is also the need to identify the associated funds and venue where to hold the Convention. Moreover, there needs to be a set agenda and agreement on its workings (plenary meetings, working group meetings etc.) as well as an indication of the duration of the Convention.

It could also be agreed that an Organising Committee is set up to address the needs identified above and is also tasked with the choice and appointment of a CEO who would organise this exercise.

Another option would be to agree on a suitable person holding all the required qualities to set up a Constitutional Convention, who would be tasked with the organising of this very important political and civil exercise.

An important question is related to the format and size of the Convention

These is no precedent in Malta's history that could possibly guide us. The closest exercises where those of the Constituent Assemblies such as that of 1947, and to a certain extent even that of 1919.

The starting point of this Convention is that of seriously giving space to civil society organisations, in all their forms, among us. It has to be ascertained that political parties, while expressing their voice, do not hold a stronger position

that allows them to overcome and dominate the voice and opinions of other groups that form part of civil society.

On the other hand, it is impossible to include the presence of all. Therefore, there needs to be an agreement on the number of participants allowed to participate in the Convention. The inclusion and participation of the political parties, different institutions and national bodies, workers' unions and employers' unions, the Chamber of Commerce, educational institutions, professional organisations, academic and other national organisations, need to be secured by right.

For this purpose, this group will be allocated a number of delegates. This number would be smaller to that allocated to representatives from civil society.

The latter includes all voluntary and non-governmental organisations in Malta.

It is understandable that not all voluntary organisations and NGOs that are part of civil society, and which amount to more than 1,700 organisations, can be directly represented. A process to choose a number of persons acting as representatives of civil society and nominated by the said organisations is necessary.

If one foresees the inclusion of 120 delegates in the Convention, these can be divided as follows; 40% as representatives acting on behalf of institutional bodies and organs, educational organisations and work-related organisations and academia, amongst others, whilst 60% would be reserved for representatives acting on behalf of civil society.

This would mean that from 120 delegates, 48 delegates would be representing the first group and 72 delegates would be representing the second group.
(These are only 'tentative' figures)

Organisations and entities from the first group will be allocated a number of delegates that will be representing them in the Convention. Their representation will be ensured.

In the case of civil society organisations, each organisation expressing an interest to participate in the Constitutional Convention, would be asked to nominate one person to represent it. If the number of nominated persons is not larger than 72, all would be accepted as delegates to the Convention. If the number is bigger, as is being projected, then the names would be drawn randomly with the first 72 names being accepted as delegates.
(Figures quoted here might be subject to change.)

What is the time frame for this process?

This kind of process requires an adequate time span for discussions to mature. Ideally the process is expedited. Nevertheless, one appreciates that although it is important not to waste time in prolonged discussions that have no clear end in sight, it is important not to hastily rush the process through and risk to disrupt the normal process of the discussion, by doing so.

Ideally this process creates an environment that facilitates a discussion which is completely detached from partisan politics, and is more focused on serious and informative debates that contribute to the benefit of the people of Malta and Gozo, thus ensuring that the proposed amendments to the document (Constitution) respect the Rule of Law and provide 'checks and balances' against possible abuses.

This is not a process that can be carried out in one or two weeks. In fact, this process needs at least a year and a half of meetings, set on close or more distant dates, depending on the process of the discussions. This task would fall under the remit of the person in charge of chairing the Convention.

It is important to keep in mind that a General Election in our country cannot be held later than June or September 2022. Furthermore, one needs to also take into consideration that if the parliamentary process that establishes a resolution whereby a Constitutional Convention is called, occurs when Parliament reconvenes, there would still be a number of difficulties imposed by the COVID-19 pandemic. Preventive recommendations issued by the Health Authorities, as they are currently being implemented, do not permit the meeting of the Convention in physical format of around 150 persons, divided between

delegates and officials. This makes it more difficult to set a time frame for this process.

11.09.20

What Civil Society wants to see in a new Constitution

Frans Camilleri & Dr Joey Reno Vella

The revision of the 1964 Independence Constitution has been an ongoing process spanning a period of six decades, sometimes with major changes and at other times less extensive ones, as Malta's law-makers constantly sought to adjust the document to the realities and needs of the time. The process took on a new impetus in the last seven years, particularly since the need to revise the Constitution steadfastly gained popular support.

After the initial ground-work that started under the Presidencies of Dr George Abela and Ms Marie-Louise Coleiro-Preca, His Excellency Dr George Vella, President of Malta, embarked on an inclusive and accessible public consultation exercise that allowed hundreds of individuals and organisations to have their say on the future Constitution of Malta. Over 520 submissions were received over a period of some six months. A review of the submissions can be found in the document entitled "What do the People want to see in their New Constitution", herewith annexed.

However, prior to the initiation of the public consultation process, the Office of the President of the Republic had received various submissions from individuals and non-governmental organisations which took it upon themselves to analyse the provisions of the Constitution and consequently forwarded suggestions and proposals as to how it could serve the country and its people better. Other documents added were specified by the Inter-party Committee on Constitutional Change, chaired by the President.

The submissions presented to the Constitutional Committee arefrom the Today Public Policy Institute (TPPI), the European Law Students' Association (ELSA), Professor Kevin Aquilina (former Dean of the Faculty of Laws), the Venice Commission of the Council of Europe, Dr Luke Dalli (reviewing the suggestions of Dr Michael Briguglio, Judge Emeritus Joseph Said Pullicino, and Prof Raymond Mangion), The President's Forum, The Presidency (Dr George Abela), The Bonello Commission, a Select Committee of the House of Representatives, the Democratic Party, the Front Maltin

Inqumu, and a thesis submitted by Dr Marc Sant. For reference purposes, a summary of the proposals contained in these documents is appended herewith.

By way of ease of analysis of the submissions, a sub-committee made up of the undersigned, established 16 categories into which the various proposals were grouped.

Criteria upon which analysis was conducted

These submissions were analysed by the sub-committee to establish to which of the four criteria specified by the Committee they conformed. The four criteria comprised of:

1. proposals for amendments and changes to the constitutional document itself;
2. amendments to laws that support constitutional institutions, e.g. the Commission for the Administration of Justice Act, the Broadcasting Ordinance, and the General Elections Act;
3. proposals for laws or amendments to existing laws that regulate one of the following three matters:
    i. the composition and functions of any of the three pillars of the State, namely the Legislature, the Executive, and the Judiciary;
    ii. the relationship between these three pillars;
    iii. the relationship of these three pillars with the citizen, and in particular, the Fundamental Human Rights; and
4. proposals that do not fall under any of the first three criteria but will be sent to the competent authorities, according to the subject-matter, for necessary action.

Categorisation of Proposals

The submissions made by Civil Society were then analysed to determine in which particular category they belonged. One submission had over a hundred different proposals. Others ranged between 17 and 46 proposals. Many submissions had common bases, though the proposals made therein, even when they addressed the same subject, did not necessarily agree or expressed different opinions. Some proposed that the President should have more powers, whereas others expressed that they would prefer the President's powers to be limited. An opinion regarding the election of the President by a wider consensus was widely shared, but the method of his election was not, with some insisting that it should be by Parliament, whereas others proposed a direct election by citizens. There were significantly different opinions on other aspects of the Constitution.

The total number of proposals submitted were 453. The results of the assignment of the proposals to different categories are shown in the table below.

Proposals grouped by Main Category	
Constitutional Revision Process	13
Constitutional Changes (not listed in other categories)	72
The Presidency	60
The State	23
Executive Powers	33
The Parliament	66
The Judiciary	42
The Justice System	3
Revisions of Laws	3
The Public Sector	8
Institutions/ Entities/Authorities	55
Maladministration & Remedies	15
Human Rights	37
Local Government/Gozo	5
Electoral System and Elections	15
Media/Civil Society	3
Total	453

The highest number of proposals related to constitutional changes which are not covered by the other 15 specific categories (72); followed closely by proposals related to Parliament and its workings (66); and by proposals relating to the Presidency (60). Proposals which had institutions, entities and authorities as their subject amounted to 55, whereas those that concerned the Judiciary were 42. The strengthening or addition of new human rights contributed 37 proposals, whereas the treatment or restriction of powers of the Executive numbered 33.

As mentioned above, the sub-committee was tasked with advising on the conformity of the various proposals received with four criteria. In view of the fact that particular

sub-categories had multiple proposals, the frequency of such proposals was also analysed. The result is shown in the table below, which shows the frequency of the proposals according to the four different criteria.

The frequency of Criterion 1 was 356, that of Criterion 2 was 12 and that of Criterion 3 was 85 (there were none in Criterion 4). There is a certain element of subjective judgment in the allocation of particular proposals to the different criteria, since a good number of them could be an amalgam of two or more criteria or could be put in a different criterion than the one selected, depending on the interpretation of the particular proposal.

Frequency of Criteria by Proponent & Proposal

	Criterion 1	Criterion 2	Criterion 3	Total
TPPI	31	1	9	41
European Law Students Association	64	1	6	71
Prof Kevin Aquilina	77	1	38	116
Venice Commission	20	1	10	31
Luke Dalli et al	26	3	4	33
President's Forum	42	2	2	46
The Presidency	8	0	3	11
Bonello Commission	11	0	2	13
Select Committee - HOR	23	0	2	25
Partit Demokratiku	23	1	5	29
Front Maltin Inqumu	16	1	0	17
Marc Sant (Thesis)	15	1	4	20
Total	**356**	**12**	**85**	**453**

Most frequent proposals

Upon analysis, it emerged that the setting up of a Council of State, the removal of the double functions of the Attorney General, and the way in which appointments in certain commissions and national institutes are made, attracted the biggest number of mentions.

Proposals advocating for wider powers by the President of Malta as well as the way in which he is elected, were also frequently debated. Nonetheless, there was a diversity of views regarding the exact method in which these proposals could be achieved. Thus, some proposed that the President should be elected by a two-thirds majority in Parliament, others by a qualified majority, a particular one by Parliament

and mayors acting together, and another by Parliament or, failing that, by popular election.

Topics and issues which also generated interest related to the cancellation of anti-constitutional laws, the method of impeachment of the President, the role of the President as a guardian of the Constitution, the functions of a Council of State, the appointment, functions and composition of the Commission for the Administration of Justice, the setting of a Prosecutor General and a reduced role of the Attorney General.

Proposals relating to the powers of the Speaker; the autonomy of Parliament and resources allocated to it; the roles of Members of Parliament and their serving as full-time members; a better electoral system; the setting up of a Prosecutor General's Office; the functions of the Council of State; and modifications to the workings and/or compositions of Commission of the Administration of Justice were also frequently mentioned.

Furthermore, suggestions regarding the Supremacy of the Constitution, the Neutrality and non-alignment, Selection and Security of Tenure of the President of Malta as well as the need to further strengthen the Office of the Ombudsman also featured regularly.

Other topics and proposals of interest which were raised but not at a regular rate as the ones discussed above related to the *interregnum* of Parliament, the prohibition of certain persons from becoming President, or the right to good public administration garnered some support.

Frans Camilleri   Dr Joey Reno Vella

18 June, 2020

List of Documents:

- A Review of the Constitution of Malta at Fifty: Rectification or Re-Design?, Today Public Policy Institute, 2014.
- Constitutional Reform - The Way Forward, European Law Students Association, 2016.
- Constitutional Change – Proposals for Reform, Prof Kevin Aquilina.
- "The Offices of the President and the Prime Minister of Malta: A Way Forward", Thesis submitted by Dr Luke Dalli to the Faculty of Law, 2013 and submitted to H.E. The President.
- Opinion on "Constitutional Arrangement and Separation of Powers and the Independence of the Judiciary and Law Enforcement", European Commission for Democracy through Law (Venice Commission), 2018.
- Final Report of the Commission for a Holistic Reform in the System of Justice (Bonello Commission), 30 November, 2013.
- The President's Forum on the Maltese Constitution, 2012
- Proposti ta' Tiġdid, Office of the President.
- Preliminary Report of the Select Committee on Constitutional Amendments, House of Representatives, 1989.
- Riforma Kostituzzjoni - It-Triq 'il Quddiem, Sottomissjoni lill-Isteering Committee għal Riforma Kostituzzjonali, Partit Demokratiku, 2019.
- Letter dated 8 January, 2019 by Front Maltin Inqumu to H.E. The President
- A Constitution to serve the People, Speech by the Parliamentary Ombudsman Chief Justice Emeritus Joseph Said Pullicino, at the Third President's Forum, April 2013.
- Proposals for a Constitutional reform agenda in Malta – Thesis submitted by Dr Marc Sant to the Faculty of Laws, University of Malta, June 2008 and submitted to H.E. The President.
- What do the People want to see in their New Constitution – Review of the Submission put forward during the Public Consultation Process.

Parti A: Proposti tat-Today Public Policy Institute

Nru	Tema	Nuqqas jew difett u Proposta relatata
1	Newtralità/ nonallinjament	Il-klawżola ma tirriflettix ir-realtajiet tal-lum. L-Artikolu 1(3) għandu jinżamm iżda għandu jkun emendat biex jirrifletti r-realtajiet tal-lum, waqt li nżommu n-newtalità ta' Malta iżda fil-kuntest tal-Politika Komuni u tas-Sigurtà Barranija.
2	Is-Separazzjoni tal-Istat u l-Knisja - Għarfien tal-etereoġenità	L-etereoġenità tas-soċjetà ma tingħatax biżżejjed attenzjoni. Għandu jinżamm "l-unur primarju" tar-Reliġjon Kattolika iżda jingħata għarfien lin-natura ta' soċjetà Maltija b'diversi fidi, u jkun enunzjat formalment il-prinċipju ta' separazzjoni tal-Istat mill-Knisja.
3	Governanza Tajba	Hemm bżonn prinċipji ġodda u enforzabbli relatati mal-governanza tajba. Indaħħlu kapitolu ġdid li għandu jipprovdi għall-prinċipju tas-separazzjoni tas-setgħat; l-istat tad-dritt; l-indipendenza tal-Ġudikatura; l-anonimità tas-servizz pubbliku; ir-responsabbiltà ministerjali individwali; u l-kostituzzjonalità tal-leġiżlazzjoni.
4	Liġijiet Invalidi	Għandna sitwazzjoni fejn liġijiet invalidi jibqgħu fil-korp ta' liġijiet. Il-Qorti Kostituzzjonali għandha tkun bla ekwivoku l-istituzzjoni li tiddikjara liġijiet invalidi. Sentenzi ta' dan it-tip għandhom ikunu ppubblikati fil-Gazzetta tal-Gvern fi żmien ġimgħa u jsiru awtomatikament *res judicata*. Il-Parlament ikun obbligat li jikkoreġi l-liġi bla dewmien.
5	Drittijiet ġodda	Il-Kostituzzjoni għandha sservi l-poplu mhux viċe versa. L-organi tal-Istat għandu jkollhom "duty of care". Indaħħlu kapitolu ġdid li għandu jipprovdi għal drittijiet ġodda għal: amministrazzjoni tajba; Gvern trasparenti u miftuħ lejn iċ-ċittadin; il-ħarsien tal-minoranzi; il-ħarsien tal-informazzjoni diġitali; il-ħarsien tal-privatezza; l-aċċess għall-ICT; l-aċċess għal informazzjoni fil-pussess tal-Gvern; rimedju adegwat kontra l-amministrazzjoni pubblika; id-drittijiet tat-tfal; id-drittijiet tal-anzjani; id-drittijiet tal-vulnerabbli/żvantaġġati; il-ħarsien kontra diskriminazzjoni sesswali, razzjali, tal-ġeneru u ta' natura oħra; ambjent san; għarfien u infurzar tad-drittijiet ta' ġenerazzjonijiet futuri; ekwità interġenerazzjonali fl-isferi ekonomiċi, soċjali u ambjentali; żvilupp sostenibbli; il-legalità; il-proporzjonalità; is-sussidjarjetà; l-ugwaljanza; trattament ġust; raġunevolezza; il-kontabbiltà tal-amministrazzjoni pubblika; imġiba amministrattiva tajba minn tribunali amministrattivi.

6	Il-Presidenza - Terminu sigur	Il-President m'għandux terminu ta' uffiċċju sigur. Issir emenda tal-Artikolu 48(2)(a) biex jipprovdi għal terminu fiss ta' bejn 7-9 snin; jew biex jipprovdi għar-rielezzjoni tal-President (Artikolu 48(3)(a)); u tal-Artikolu 48(3)(b) biex jipprovdi għal regoli ċari dwar kif jitneħħa.
7	Il-Presidenza - Konflitt ta' interess	Jista' jkun hemm konflitt potenzjali ta' interess meta l-Prim Imħallef jassumi l-Presidenza. Issir emenda tal-Artikolu 50 biex titneħħa l-possibbiltà li l-Prim Imħallef jagħmilha ta' Aġent President ta' Malta (u dan jibda jsir mill-Ispeaker).
8	Il-Presidenza- eks Prim Ministri	Li eks Prim Ministru jista' jsir President jista' jitqies bħala partiġġjaniżmu. Issir emenda tal-Artikolu 48(2) biex tipprojbixxi li eks Prim Ministri jsiru President.
9	Il-Presidenza - inqas partiġġjaniżmu	L-għażla tal-President għandha tkun inqas Partiġġjana. Għandha ssir emenda tal-Artikolu 48(1) biex tipprovdi li l-għażla tal-President issir mill-Kabinett skont ir-rakkomandazzjoni ta' Kulleġġ Elettorali.
10	Il-Presidenza - Ħatriet ta' entitajiet	Għandu jkun hemm inqas indħil politiku fil-ħatra ta' kummissjonijiet, awtoritajiet, eċċ. Il-President għandu jkun responsabbli, wara li jirċievi parir mill-Kunsill tal-Istat, li jaħtar il-Kummissjoni Elettorali, il-Kummissjoni dwar l-Impjiegi, il-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku, il-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja, l-Awtorità tax-Xandir, u organi istituzzjonali ewlenin oħra (il-Kmandant tal-Forzi Armati, il-Kummissarju tal-Pulizija, il-Kap tas-Servizz tas-Sigurtà).
11	Il-Presidenza - Gwardjan	Il-funzjonijiet tal-President għandhom ikunu inqas ċeremonjali. Għandha tissaħħaħ l-awtorità tal-President billi jsir il-Gwardjan tal-Kostituzzjoni u tal-integrità istituzzjonali.
12	Gwardjan fuq il-gwardjani	Is-sistema unikamerali tad-demokrazija għandha bżonn reviżjoni, biex tipprovdi forum għall-bdil ta' medda usa' ta' fehmiet u interessi, u inqas partiġġjaniżmu. Isir provvediment għal Kunsill tal-Istat li jiffoka fuq oqsma speċifiċi u limitati tal-governanza, biex jaġixxi bħala "gwardjan fuq il-gwardjani". Ir-rwol tiegħu jista' jkun jinkludi skrutinju tal-leġiżlazzjoni tal-UE, il-ħatriet fis-servizz pubbliku (istituzzjonijiet, kummissjonijiet u awtoritajiet), u li jagħmel rakkomandazzjonijiet lill-President.
13	Il-Parlament - Riżorsi	Il-Parlament huwa mxekkel minn nuqqas ta' baġit u riżorsi. Għandha tissaħħaħ l-awtonomija tal-Parlament u jingħata iżjed riżorsi.
14	Il-Parlament - Riżorsi tal-Kumitati	Il-Kumitat dwar il-Kontijiet Pubbliċi, kif ukoll kumitati permanenti oħra tal-Parlament, m'għandhomx ir-riżorsi biex jaqdu dmirijiethom. Il-Kumitat dwar il-Kontijiet Pubbliċi u kumitati permanenti oħra għandhom jingħataw aktar nies, finanzi, riċerka u mezzi oħra biex iżommu lill-Gvern kontabbli.

15	Il-Parlament - MP full-time	Is-sistema ta’ Membri Parlamentari part-time m’għadhiex sostenibbli. Il-Parlament għandu jkun kompost minn MP full-time, li s-salarju tagħhom ikun marbut ma’ dak ta’ uffiċjali ewlenin fis-servizz pubbliku.
16	Kunsens għal-liġijiet	Hija anomalija li l-President, bħala Kap tal-Eżekuttiv, jagħti l-kunsens tiegħu għal-liġijiet. Għandha issir emenda tal-Artikolu 72(2) biex tipprovdi li l-kunsens għal-liġijiet isir mill-Ispeaker.
17	Ir-rappreżentazzjoni parlamentari	Is-sistema elettorali m’għandhiex tiddiskrimina kontra Partiti żgħar. Għandha tkun applikata l-ekwivalenza fil-proporzjonalità billi (1) ikunu allokati iżjed siġġijiet parlamentari skont is-sehem ta’ kull Partit fil-voti fil-pajjiż kollu, anki jekk Partit politiku partikulari ma jkun rebaħ l-ebda kostitwenza waħda, u (2) jitnaqqas it-threshold għal elezzjoni għal bejn 5-8%.
18	Finanzjament tal-Partiti	It-TPPI jieħu nota tal-abbozz ta’ liġi li jirregola l-finanzjament tal-partiti politiċi. Il-Kostituzzjoni għandha tinkludi referenza għall-finanzjament tal-partiti politiċi.
19	Riskju ta’ gerrymandering	Għad hemm ir-riskju ta’ gerrymandering. Għandu jkun emendat l-Artikolu 56(1) biex ikun hemm distrett elettorali wieħed għal Malta kollha, bħalm’hu l-każ tal-elezzjonijiet parlamentari Ewropej. Il-kwota għal elezzjoni għandha titnaqqas.
20	*Interregnum* tal-Parlament	Mhux tajjeb li x-xogħol parlamentari jieqaf għalkollox waqt kampanja elettorali. Il-perjodu ta’ tliet xhur għal kampanja elettorali għandu jitnaqqas għal sitt ġimgħat. Il-Kumitat tal-Parlament dwar l-Affarijiet Barranin u Ewropej (jew il-Kunsill tal-Istat, jekk iffurmat) għandhom jibqgħu jiltaqgħu skont il-bżonn.
21	Parlament jissejjaħ lura għal raġunijiet speċifiċi	Iċ-ċirkustanzi meta l-Parlament jista’ jissejjaħ lura waqt kampanja elettorali huma limitati wisq għal gwerra, sovverżjoni tal-istituzzjonijiet demokratiċi, jew emerġenzi pubbliċi. Il-Parlament għandu jkollu d-dritt li jissejjaħ lura waqt kampanja elettorali jekk ikun hemm bżonn li jkun approvat xi Baġit, biex jimtlew postijiet vakanti importanti tal-Istat, għal mozzjonijiet ta’ natura urġenti, għall-approvazzjoni ta’ miżuri tal-UE, jew emerġenzi oħra.
22	Kodiċi ta’ Etika - Membri Parlamentari	Il-Kodiċi ta’ Etika jeħtieġlu reviżjoni. Il-Kodiċi ta’ Etika għandu jinkludi obbligi ta’ probità u integrità, sens li ċ-ċittadini jiġu qabel, imparzjalità u xewqa li jirrendi lil kulħadd dak li jkun ħaqqu, l-oġġettività, ir-rispett lejn ir-raġuni, apprezzament tal-ġid komuni wiesa’, il-kontabbiltà, it-trasparenza, aċċess miftuħ, onestà, ekwità, u ġustizzja.

23	Kummissarju għall-Istandards Pubbliċi	Ir-rwol tal-Kummissarju għall-Istandards fil-Ħajja Pubblika għandu jkun rikonoxxut. Il-Kostituzzjoni għandha tipprovdi għall-għarfien tal-ħatra u l-funzjonijiet tal-Kummissarju għall-Istandards fil-Ħajja Pubblika.
24	Sospensjoni tal-Ordnijiet Permanenti	Is-sospensjoni tal-Ordnijiet Permanenti tal-Parlament hija anomalija. Provvediment biex Ordnijiet Permanenti ma jkunux sospiżi jekk Parlament ġdid ikun prorogat jew, jekk jiġu sospiżi, ikunu sospiżi għal perjodu limitat u għal raġunijiet speċifiċi definiti.
25	L-Ombudsman	L-uffiċċju tal-Ombudsman għandu jissaħħaħ. Tidħol klawżola li tipprovdi għall-mod kif jinħatar l-Ombudsman, it-terminu tal-uffiċċju tiegħu, is-sigurtà tal-ħatra tiegħu, il-finanzjament tal-uffiċċju, u jittejbu l-kundizzjonijiet tas-servizz tiegħu biex ikunu bħal dawk tal-Awditur Ġenerali.
26	Rakkomandazzjonijiet tal-Ombudsman	Ir-rakkomandazzjonijiet tal-Ombudsman jistgħu ma jkunux implimentati. Jidħol provvediment biex il-Kamra tar-Rappreżentanti, permezz tal-Kumitat għall-Affarijiet tal-Kamra, tkun tista' tiddibatti dawk ir-rakkomandazzjonijiet tal-Ombudsman li ma jkunux ġew implimentati.
27	Konflitti bejn l-Ombudsman u l-Amministrazzjoni	M'hemmx mod kif ikunu solvuti konflitti bejn l-Ombudsman u l-Amministrazzjoni. Għandu jkun hemm qorti jew tribunal, bħal ngħidu aħna Tribunal Amministrattiv ta' Reviżjoni, li jirrisolvi tilwimiet bejn l-Ombudsman u l-Amministrazzjoni.
28	Terminu tal-Gvern	M'għandux ikun li t-terminu tal-Gvern ikun suġġett għad-diskrezzjoni tal-Prim Ministru. Issir emenda tal-Artikolu 76(5) biex tintroduċi terminu fiss għall-Gvern (id-data tal-elezzjoni ma tkunx il-prerogattiva tal-Prim Ministru).
29	Rwol akbar tas-soċjetà ċivili	Hemm bżonn ta' trasparenza akbar u iżjed involviment tas-soċjetà ċivili fil-ħatriet ewlenin. Għandu jitwaqqaf Kulleġġ Elettorali kompost minn eks Presidenti, eks Prim Ministri, eks Speakers, eks Prim Imħallfin/Imħallfin, rappreżentanti ta' istituzzjonijiet akkademiċi, Kunsilli Lokali, u tas-soċjetà ċivili biex jipproponi lill-President nies li jistgħu jkunu maħtura fuq il-Kunsill tal-Istat.
30	L-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja - Setgħat - Awtoritajiet Indipendenti	Il-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja m'għandhiex biżżejjed setgħat. Issir emenda tal-Artikolu 101(A) biex jingħataw aktar setgħat lill-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja u biex jitwaqqfu tliet awtoritajiet indipendenti biex jgħinu fil-ħatriet ġudizzjarji, id-dixxiplina ġudizzjarja, u s-superviżjoni ġudizzjarja.

31	L-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja - Nominazzjonijiet	In-nominazzjonijiet għall-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja m'għandhomx ikunu suġġetti għal kunsiderazzjonijiet politiċi. Issir emenda tal-Artikolu 101(A) biex jitneħħa d-dritt tal-Prim Ministru u tal-Kap tal-Oppożizzjoni li jipproponu nominazzjonijiet għall-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja.
32	Tneħħija ta' Ġudikant waqt kampanja elettorali	It-tneħħija ta' Ġudikatant m'għandhiex tieqaf minħabba kampanja elettorali. Il-Parlament għandu jkollu s-setgħa li jiltaqa' waqt perjodu elettorali jekk qorti tal-ġustizzja kriminali ssib lil xi Mħallef jew Maġistrat ħati b'mod konklussiv ta' reat kriminali.
33	Prosekutur Ġenerali	Il-funzjonijiet tal-Avukat Ġenerali bħala prosekutur għandhom jitneħħewlu. Jitneħħew il-provvedimenti tal-Artikolu 91(3) fejn jikkonċernaw is-setgħat tal-Avukat Ġenerali li jistitwixxi u jmexxi proċeduri kriminali, u dawn il-funzjonijiet jingħataw lil Prosekutur Ġenerali.
34	Il-Kabinett - Membri teknokratiċi	Il-Kabinett għandu bżonn ta' għajnuna teknokratika. L-Artikolu 80 għandu jkun emendat biex jipprovdi li l-Prim Ministru jkollu l-awtorità li jaħtar għadd limitat ta' ministri fuq il-merti teknokratiċi tagħhom, anki jekk mhux eletti. Dawn ma jkollhomx vot fil-Parlament.
35	Il-Korruzzjoni u l-Konflitti ta' interess	Għandu jkun hemm tnaqqis tal-korruzzjoni u ta' konflitti ta' interess. Għandu jkun hemm tisħiħ konsiderevoli tal-Att dwar il-Protezzjoni ta' Informatur, ir-regoli fuq finanzjament tal-partiti politiċi, il-ħarsien tal-konsumatur, u ta' miżuri kontra l-korruzzjoni.
36	Abolizzjoni tal-Kummissjoni kontra l-Korruzzjoni	Il-Kummissjoni Permanenti kontra l-Korruzzjoni ma rnexxietx. Il-Kummissjoni Permanenti kontra l-Korruzzjoni għandha titneħħa u jingħataw setgħat investigattivi sħaħ lill-Prosekutur Ġenerali.
37	Is-Servizz Pubbliku	Is-servizz li jagħti s-Servizz Pubbliku għandu jitjieb, kif l-istess għandhom jagħmlu l-metodi ta' ħatriet u l-investigazzjoni ta' mġiba ħażina. Il-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku u l-Merit Protection Commission għandhom ikunu inkorporati f'Kummissjoni għas-Servizzi Eżekuttivi li tkun aktar b'saħħitha, li xogħolha jkun jinkludi li tagħmel skrutinju independenti ta' ħatriet f'livell għoli fis-servizz pubbliku u f'aġenziji u entitajiet tal-Gvern.
38	Is-Servizz Nazzjonali tas-Sigurtà	M'hemmx kontabbiltà, għaliex il-warrants huma awtorizzati mill-Ministru responsabbli mis-Servizz tas-Sigurtà. Il-warrants mogħtija lis-Servizz tas-Sigurtà għandhom ikunu ġudizzjarji u suġġetti għal reviżjoni ġudizzjarja mill-Kummissarju (Kapitolu 391, L-Att dwar is-Servizz tas-Sigurtà).

39	**L-Integrità fil-Ħajja Pubblika**	**Għad hemm lok għal konflitti ta' interess bejn ix-xogħol privat tal-Membri Parlamentari u d-doveri pubbliċi tagħhom.** **Il-Ministri u Segretarji Parlamentari għandhom jingħataw tliet xhur minn wara l-elezzjoni biex jieqfu mix-xogħol privat tagħhom, imħallas jew mhux, mal-Gvern jew volontarju.**
40	**Infurzar ta' liġijiet ordinarji**	**Mhux biżżejjed li nagħtu l-ħtija ta' nuqqasijiet fil-ħajja pubblika lil difetti fl-istituzzjonijiet.** **Għandu jkun hemm bilanċ tajjeb bejn dak li tippreskrivi l-Kostituzzjoni u l-infurzar ta' liġijiet ordinarji.**
41	**Jiem Nazzjonali**	**Huwa ħela ekonomiku li l-pajjiż ikollu ħamest Ijiem Nazzjonali.** **Il-Jiem Nazzjonali għandhom jitnaqqsu għal tnejn - Jum l-Indipendenza u Jum ir-Repubblika - għalkemm huwa preferibbli li jkun hemm waħda biss.**

Parti B: Proposti tal-European Law Students Association

Nru	Tema	Nuqqas jew Difett u Proposta relatata
1	**Nonallinjament/ Newtralità**	Il-prinċipju ta' nonallinjament huwa skadut u kibru riskji ġodda (bħat-terroriżmu) li jeżiġu tweġibiet differenti. **Il-klawżola tal-Kostituzzjoni għandha tibqa', iżda tissaħħaħ. Il-Kostituzzjoni għandha tipprovdi biex il-Parlament ikun jista' juża d-diskrezzjoni tiegħu, b'vot ta' żewġ terzi, biex Malta tingħaqad ma' pajjiżi oħra biex tikkonfronta attakki u riskji.**
2	**Is-Separazzjoni tal-Istat u l-Knisja**	Il-Kostituzzjoni tiddiskrimina kontra reliġjonijiet u kulti oħra, meta ma ttihomx l-istess status. **Id-diskriminazzjoni fil-prattika hija projbita minn diversi liġijiet, iżda jeħtieġ li l-Kostituzzjoni tirrifletti dan.**
3	**Reliġjon u Etika**	Il-provvediment tal-Kostituzzjoni dwar it-tagħlim tar-reliġjon Kattolika huwa diskriminatorju. **Il-Kostituzzjoni għandha tipprovdi għal studenti li ma jipprattikawx ir-reliġjon Kattolika, billi tintroduċi studji tal-etika u tneħħi l-obbligu li xi ħadd joqgħod bilfors għal eżami ta' reliġjon. L-għażla għandha ssir mill-ġenituri jew mill-istudenti meta jilħqu l-età ta' maturità.**
4	**Is-Supremazija tal-Liġi Ewropea**	L-Artikolu 6 huwa kontradittorju, għaliex il-liġi Maltija m'għadhiex suprema fil-kuntest tal-UE. **Għandha ssir emenda tal-Kostituzzjoni biex tirrifletti r-realtà ġdida, fejn il-liġi tal-UE tipprevali f'każ ta' konflitt mal-liġi Maltija.**
5	**L-Istat tad-Dritt**	Għalkemm l-Istat huwa ggvernat mill-Istat tad-Dritt, il-Kostituzzjoni ma titkellimx dwar dan. **Id-Dikjarazzjoni tal-Prinċipji għandha tinkludi definizzjoni tal-Istat tad-Dritt u teżiġi li tkun rispettata.**
6	**Separazzjoni tas-Setgħat**	F'Malta m'għandniex separazzjoni tas-setgħat, u dan jippermetti konċentrazzjoni tas-setgħa u l-abbuż tagħha. **Id-duttrina tas-separazzjoni tas-setgħat għandha tkun imniżżla bħala prinċipju u l-Gvern ikun suġġett għaliha.**
7	**L-Indipendenza tal-Ġudikatura**	Il-Kostituzzjoni ma tagħrafx dan il-prinċipju espliċitament. **Id-Dikjarazzjoni tal-Prinċipji għandha tinkludi referenza speċifika għall-indipendenza tal-Ġudikatura.**
8	**Ir-Responsabbiltà Ministerjali Individwali**	M'għandniex responsabbiltà ministerjali individwali u l-Ministri mhumiex moralment responsabbli jew ħatja, għalkemm jirrispondu u huma kontabbli lejn il-Parlament. **Il-Kostituzzjoni għandha tipprovdi għal responsabbiltà ministerjali individwali.**

9	**Prinċipji Oħra - Smigħ imparzjali**	M'għandniex dritt li persuna jkollha smigħ imparzjali waqt li hemm nuqqas fl-aċċess għal informazzjoni. **Il-Kostituzzjoni għandha tibda tirrifletti l-Artikolu 41 tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-UE, sabiex ikun hemm id-dritt li persuna jkollha smigħ quddiem entità imparzjali u fi żmien raġonevoli, inkluż l-aċċess għal informazzjoni li l-Gvern u entitajiet tiegħu għandhom fuqha**.
10	**Prinċipji Oħra - Amministrazzjoni tajba**	Hemm nuqqas fid-dritt għal amministrazzjoni tajba. **Għalkemm l-Artikolu 496A(1)(a) tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili jipprovdi għal rimedju jekk atti amministrattivi jkunu oltre l-Kostituzzjoni, il-Kostituzzjoni nnifisha għandha tipprovdi għal dan, inklużi rimedji prattiċi u eħfef.**
11	**Prinċipji Oħra - Trasparenza**	Għandna nuqqas ta' trasparenza fl-amministrazzjoni pubblika. **Il-prinċipju ta' trasparenza fl-amministrazzjoni tal-Gvern għandu jkun inkluż fil-Kostituzzjoni, sabiex in-negozjati u d-deċiżjonijiet kollha jkunu ppubblikati u suġġetti għal skrutinju.**
12	**Prinċipji Oħra - Ħarsien mid-diskriminazzjoni**	Il-ħarsien kontra diskriminazzjoni jeħtieġ titjib. **Id-dritt għal ħarsien kontra diskriminazzjoni tal-ġeneru, sesswali, razzjali u ta' kull tip ieħor għandu jkun imniżżel bħala prinċipju, u mhux inferit minn xi artikolu ieħo**r.
13	**Prinċipji Oħra - Komunità LGBITQ**	Id-drittijiet tal-komunità LGBITQ jeħtieġu protezzjoni aħjar. **Għakemm liġijiet varji jipprovdu għall-ħarsien tad-drittijiet tal-LGBITQ, il-Kostituzzjoni għandha tagħrafhom u tipproteġihom.**
14	**Iċ-Ċittadinanza**	Il-kunċett ta' ċittadinanza mhuwiex definit sew fl-Artikolu 22(2). **Għalkemm hemm liġijiet individwali li jindirizzaw din il-materja, il-Kostituzzjoni nnifisha m'għandhiex definizzjoni tajba u tħalli r-regolazzjoni tagħha lilhom. Il-Kostituzzjoni għandha tipprovdi għal sigurtà aħjar taċ-ċittadinanza, speċjalment fil-każ ta' ċittadinanza doppja.**
15	**Ċittadinanza bl-IIP**	Il-persuni li jiksbu ċittadinanza permezz tal-IIP mhumiex protetti biżżejjed. **Il-Kostituzzjoni għandha tissalvagwardja lil ċittadini li jiksbu ċ-ċittadinanza permezz tal-IIP.**
16	**Dritt tal-qima u l-libertà ta' espressjoni**	M'hemmx bilanċ tajjeb biżżejjed bejn id-dritt tal-qima u l-libertà tal-espressjoni. **Sabiex ikun hemm bilanċ bejn l-Artikoli 40 and 41 tal-Kostituzzjoni, l-Artikolu 41 għandu jkun emendat biex jipprovdi għal libertà ta' espressjoni bla limitu minkejja l-Artikoli 163 u 164 tal-Kodiċi Kriminali fejn jikkonċerna l-limiti tal-liġi dwar ir-reliġjon.**
17	**Libertà tal-kuxjenza u eżerċizzju ħieles tal-qima**	Għad hemm nuqqasijiet fid-dritt tal-liberta tal-kuxjenza u l-eżerċizzju ħieles tal-qima. **Għandu jkun emendat l-Artikolu 40(1) biex jipprovdi speċifikament għad-dritt li wieħed jagħżel ir-reliġjon li jrid, mhux sempliċiment jeżerċita d-dritt tal-qima, permezz tal-"Protezzjoni tal-Għażla tar-Reliġjon".**

18	**Estradizzjoni u sentenzi tal-mewt**	Ma jagħmilx sens, ġaladarba li Malta neħħiet is-sentenza tal-mewt, li persuni jistgħu jkunu estraditi lejn pajjiżi fejn din għadha teżisti. **L-Artikolu 43(2) tal-Kostituzzjoni għandu jkun emendat biex jipprojbixxi l-estradizzjoni ta' persuni lejn pajjiżi li għandhom is-sentenza tal-mewt, u għandu jipprovdi biex il-ġurijiet konċernati jinstemgħu f'Malta.**
19	**Diskriminazzjoni minħabba età**	Il-Kostituzzjoni għadha tippermetti d-diskriminazzjoni fuq bażi tal-età. **Il-Kostituzzjoni għandha tipprojbixxi d-diskriminazzjoni bbażata fuq l-età, biex b'hekk effettivament tipproteġi lit-tfal u ċ-ċittadini anzjani (emenda tal-Artikolu 45(3) u kwalunkwe Artikolu ieħor dipendenti), u ma tħallix diskriminazzjoni bbażata fuq l-età fuq il-post tax-xogħol.**
20	**Id-Dritt għal Kura Medika b'xejn**	Huwa possibbli li l-kura medika b'xejn tkun miċħuda lil persuna jekk fin-nofs hemm kwistjoni dwar il-ħajja tal-persuna konċernata. **Il-Kostituzzjoni għandha tenunzja l-prinċipju ta' kura medika b'xejn, skont il-Konvenzjoni dwar l-Eliminazzjoni ta' Kull Għamla ta' Diskriminazzjoni kontra n-Nisa, u teskludi diskriminazzjoni kontra omm meta l-ħajja tagħha tiddependi mill-ħajja tat-tarbija mhix imwielda.**
21	**Id-Dritt għall-Ħajja**	Il-Kodiċi Kriminali u l-Kostituzzjoni mhumiex ċari dwar id-drittijiet tal-omm fil-konfront tad-drittijiet tal-fetu. Id-Dritt għall-Ħajja mhuwiex ċar, ġaladarba l-Kodiċi Kriminali jikkriminalizza l-abort taħt kwalunkwe ċirkustanza, inkluż jekk il-mara tista' tibqa' ħajja biss jekk tabortixxi. **Il-Kostituzzjoni għandha tiċċara jekk il-fetu għandux dritt għal protezzjoni tal-ħajja, u jekk iva, dan għandux iwassal għal projbizzjoni tal-abort taħt kwalunkwe ċirkustanza. Jekk le, allura l-Kodiċi Kriminali jkun kontra l-Kostituzzjoni.**
22	**Arrest legali iżda mhux leġittimu**	Il-liġi ma tipprovdix għal kumpens għal arrest illeġittimu, anki jekk l-Artikolu 34 tal-Kostituzzjoni jipprovdi għal kumpens għal arrest arbitrarju. **Il-Kostituzzjoni għandha tadotta l-approċċ usa' tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem u tipprovdi għal kumpens lil persuni li jkunu arrestati b'mod illeġittimu, proporzjonali għaż-żmien li jkunu għamlu taħt arrest jew detenzjoni u għar-reati li jkunu akkużati bihom (Artikolu 34).**
23	**Deprivazzjoni tal-Proprjetà**	Il-Proċeduri għat-teħid u l-pussess ta' proprjetà mill-Istat jibqgħu għaddejjin minkejja kontestazzjoni u, jekk ma jkunx stabbilit li hemm skop pubbliku, il-persuna li titteħdilha l-proprjetà u titlef il-pussess tagħha ma tingħatax il-proprjetà lura iżda tingħata kumpens. **Il-Kostituzzjoni għandha tipprovdi, permezz ta' subartikolu ġdid tal-Artikolu 37, li, ġaladarba ssir applikazzjoni li tikkontesta l-interess pubbliku, il-persuna konċernata jkollha dritt li titlob mandat ta' inġuzzjoni biex jitwaqqfu l-proċeduri ta' esproprjazzjoni sakemm il-każ ikun riżolt fil-qorti.**

24	**Kumpens għal esproprjazzjoni**	Il-kumpens għall-esproprjazzjoni ta' proprjetà privata ma jsirx fil-waqt. **F'subartikolu ġdid tal-Artikolu 37, il-Kostituzzjoni għandha tipprovdi għall-perjodu li fih il-Gvern għandu jħallas kumpens għal proprjetà esproprjata.**
25	**Il-Presidenza - sigurtà tal-uffiċċju**	Is-sigurtà tal-uffiċċju tal-President għandha titjieb, għaliex bħalissa l-President jista' jitneħħa b'maġġoranza sempliċi. **Il-President għandu jgawdi sigurtà fil-perjodu ta' uffiċċju tiegħu, l-istess bħall-Ombudsman, l-Awditur Ġenerali u d-Deputat Awditur Ġenerali, u għandu jitneħħa biss b'vot ta' żewġ terzi fil-Parlament (emenda tal-Artikolu 48(3)(b)).**
26	**Tneħħija tal-President**	Il-metodu kif jitneħħa l-President huwa difettuż għax m'hemmx regoli ċari biex jirregolaw dan. **It-tneħħija tal-President għandha tkun permezz ta' impeachment wara li huwa/hija jkun/tkun instab/instabet ħatja mill-Qorti Kostituzzjonali.**
27	**Presidenza kontinwa**	Hemm problema li, f'nuqqas ta' ftehim bejn il-partiti fil-Parlament, ma jistax ikun elett President. **Il-Kostituzzjoni għandha tipprovdi li, jekk il-Kamra tar-Rappreżentanti ma tkunx tista' taqbel fuq persuna, Kunsill tal-Istat għandu jaħtar Aġent President minn fost eks Presidenti jew wieħed jew waħda mill-membri tagħha jekk ma jkunx hemm eks President li jrid iservi. L-Aġent President hekk maħtur iservi sakemm il-Kamra taqbel fuq il-ħatra ta' President ġdid. L-awtorità tal-Kamra li taħtar President tiskadi jekk il-ħatra ma ssirx fi żmien tliet xhur mill-iskadenza tal-President preċedenti, f'liema każ l-Aġent President isir President.**
28	**Perjodu itwal għall-President**	Il-President ma jistax iservi perjodu sussegwenti. **Il-Kostituzzjoni għandha tipprovdi għal perjodu sussegwenti ta' presidenza, l-istess bħal fil-każ ta' uffiċjali parlamentari oħra. L-estensjoni m'għandhiex tkun awtomatika, iżda ssir b'deċiżjoni tal-Parlament.**
29	**Projbizzjoni ta' Mħallfin bħala President**	L-eliġibbiltà tal-Prim Imħallef li jservi bħala President hi difettuża, u tista' twassal għal konflitti ta' interess. Il-Kostituzzjoni tipprojbixxi lil Prim Imħallef milli jkun eliġibbli (Artikolu 48(2)), iżda tippermetti dan jekk ma jkunx hemm persuna oħra kapaċi li taqdi din il-funzjoni (Artikolu 50). **Issir emenda tal-Artikolu 50 biex jitneħħa l-provvediment li l-Prim Imħallef jew xi mħallef ieħor jista' jservi ta' President.**
30	**Rwol usa' għall-President**	Ir-rwol tal-President huwa limitat wisq meta tqis li huwa l-Kap tal-Eżekuttiv. **Kapitolu V għandu jinkludi l-funzjonijiet tal-President. Dawn għandhom jinkludu s-setgħa li jaħtar il-Kummissjoni Elettorali, il-Kummissjoni dwar l-Impjiegi, il-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku, il-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja, u l-Awtorità tax-Xandir, wara diskussjoni mal-Kunsill tal-Istat.**

31	**President gwardjan tal-Kostituzzjoni**	Il-President għandu jkun il-gwardjan tal-Kostituzzjoni. **Il-President għandu jkollu s-setgħa li joħroġ direttivi biex ikun hemm konformità mal-Kostituzzjoni f'dawk is-sitwazzjonijiet fejn mhuwiex possibbli għall-Qorti Kostituzzjonali, jew xi korp jew persuna oħra, li jipprovdu soluzzjoni fit-termini tal-Kostituzzjoni nnifisha. Dawn id-direttivi jistgħu jinħarġu lil kwalunkwe persuna jew entità li tkun qed tikser il-Kostituzzjoni.**
32	**Kunsens tal-President għal-liġijiet**	Il-President għandu x'jaqsam kemm mal-organi leġiżlattivi kif ukoll dawk ġudizzjarji. **Issir emenda tal-Artikolu 72(2) biex jitneħħa l-provvediment li l-President jagħti l-kunsens tiegħu għal liġijiet, iżda dan għandu jibda jsir mill-Ispeaker tal-Kamra tar-Rappreżentanti.**
33	**Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja ppreseduta minn Prim Imħallef**	Bħala ċ-Chairman tal-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja, il-President jista' jkollu x'jaqsam mat-tneħħija ta' membru tal-Ġudikatura, fl-istess waqt li huwa jista' jkun qed jagħti parir fuq il-ħatra ta' membri tal-Ġudikatura. Dan huwa ksur tas-separazzjoni tas-setgħat. **Għandha ssir emenda tal-Artikolu 101A biex jitneħħa l-provvediment li l-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja tkun ippreseduta mill-Prim Imħallef.**
34	**Il-Parlament - bżonn ta' kamra oħra**	Il-Parlament m'għandux korp li japprofondixxi u jwessa' l-proċess ta' deliberazzjoni leġiżlattiva. **Il-Kostituzzjoni għandha tipprovdi għal kamra oħra (Artikolu 51), li tista' tkun maħtura minflok eletta, u tista' tippermetti l-involviment ta' esperti teknokratiċi.**
35	**Il-Parlament - MP full-time**	Is-sistema ta' membri parlamentari part-time m'għadhiex tgħodd għax-xogħol parlamentari tal-lum. **Il-Kostituzzjoni għandha tipprovdi għal Membri Parlamentari full-time.**
36	**Il-Parlament - Tnaqqis fit-tul ta' kampanja elettorali**	Il-perjodu preżenti ta' kampanja elettorali huwa twil wisq, meta tqis li l-Parlament u l-kumitati tiegħu ma jibqgħux jiffunzjonaw. **Issir emenda tal-Artikolu 77 biex jitnaqqas il-perjodu massimu ta' kampanja elettorali minn tliet xhur għal sitt ġimgħat.**
37	**Xogħol parlamentari waqt kampanja elettorali**	Mhux tajjeb li ċerti kumitati tal-Parlament ma jibqgħux jiffunzjonaw waqt kampanja elettorali. **Issir emenda tal-Artikolu 76 biex tipprovdi li l-kumitati l-aktar importanti, bħall-Kumitat dwar l-Affarijiet Barranin u Ewropej, jibqgħu jiffunzjonaw minkejja x-xoljiment tal-Parlament.**
38	**Il-Parlament - votazzjoni antikwata**	Il-metodu tal-votazzjoni f'elezzjoni ġenerali huwa antikwat. **Issir emenda tal-Artikolu 56(10) biex tkun introdotta l-votazzjoni elettronika.**
39	**Il-Parlament - Xogħol privat**	Ma jaqbilx li Membri Parlamentari jagħmlu xi xogħol ta' kwalunkwe natura minħabba l-potenzjal ta' konflitt ta' interess. **Il-Membri Parlamentari għandhom jingħataw perjodu tranżitorju ta' bejn tlieta u sitt xhur mill-elezzjoni tagħhom biex jitterminaw xi xogħol li jkunu qed jagħmlu, kemm jekk imħallas kif ukoll jekk volontarju.**

40	**Kodiċi ta' Etika tal-Ministri**	Il-Kodiċi ta' Etika applikabbli għall-Ministri mhuwiex b'saħħtu biżżejjed. **Il-Kodiċi ta' Etika għandu jkun rivedut biex jirrifletti prinċipji fundamentali ta' ġustizzja naturali, fosthom il-kontabbiltà u t-trasparenza, kif ukoll il-ġustizzja u l-iskrutinju. Għandu jkun hemm sanzjonijiet negattivi għal min ma jikkonformax mal-Kodiċi.**
41	**Għajnuna ta' pariri lill-President**	Il-President m'għandux esperti għad-dispożizzjoni tiegħu, anki jekk dan huwa previst fl-Artikolu 85(1). **Għandu jinħatar Kunsill tal-Istat biex jaġixxi bħala "gwardjan fuq il-gwardjani", biex jagħti pariri lill-President fuq materji bħax-xoljiment tal-Parlament, il-ħatra jew it-tneħħija tal-Prim Ministru, il-ħatra ta' Aġent Prim Ministru, ir-revokazzjoni tal-awtorità ta' Ministru tal-Kabinett li jkun Aġent Prim Ministru, il-ħatra u r-revoka tal-ħatra ta' Kap tal-Oppożizzjoni, u l-ħatra ta' uffiċjali personali tiegħu.**
42	**Kunsill tal-Istat**	Il-Kunsill tal-Istat m'għandux ikun partiġġjan. I**l-Kunsill tal-Istat għandu jikkonsisti minn individwi magħżula mill-President mis-soċjetà ċivili, jew minflok, jista' jkun jikkonsisti minn eks Presidenti, eks Prim Ministri, eks Speakers, eks Prim Imħallef u Mħallfin, flimkien ma' rappreżentanti ta' istituzzjonijiet akkademiċi jew Kunsilli Lokali. Il-Prim Ministru u l-Kap tal-Oppożizzjoni li jkunu qed iservu fl-uffiċċju m'għandhomx ikunu membri.**
43	**L-Ombudsman**	L-istatus tal-Ombudsman mhuwiex b'saħħtu biżżejjed. **Issir emenda tal-Artikolu 64A biex jirregola l-metodu tal-ħatra, it-terminu tal-uffiċċju, is-sigurtà tat-terminu, il-finanzjament tal-uffiċċju, u l-kundizzjonijiet tas-servizz tal-Ombudsman, li jixxiebhu ma' dawk tal-Awditur Ġenerali. L-istituzzjoni għandha tkun disponibbli għall-organi l-oħra tal-Istat.**
44	**Is-setgħat tal-Eżekuttiv**	L-Eżekuttiv huwa b'saħħtu wisq. **Ċerti setgħat li għandu l-Eżekuttiv bħalissa għandhom jitferrxu fl-Eżekuttiv innifsu u fil-Ġudikatura, biex ikun hemm "checks and balances" aħjar**.
45	**Wisq doveri tal-Avukat Ġenerali**	L-Avukat Ġenerali għandu wisq doveri, possibbilment il-kaġun ta' dewmien fi proċeduri ġudizzjarji. **Il-prosekuzzjoni ta' każi kriminali għandha titneħħa mill-portafoll tal-Avukat Ġenerali u tingħata lil Prosekutur Ġenerali ġdid. Id-doveri tal-Avukat Ġenerali taħt l-Artikolu 91(3) għandhom ikunu trasferiti lil uffiċċju kostituzzjonali ġdid ta' Prosekutur Ġenerali.**
46	**Eżenzjoni mogħtija lill-Avukat Ġenerali**	Mhuwiex aċċettabbli li l-Avukat Ġenerali huwa eżentat milli jagħti raġunijiet għad-deċiżjonijiet tiegħu meta jkun qed jaġixxi bħala Mħallef fil-Qrati Superjuri. **L-Avukat Ġenerali għandu jkun obbligat li jagħti raġunijiet għad-deċizjonijiet tiegħu meta jaġixxi bħala Mħallef fil-Qrati Superjuri, taħt l-Artikolu 90 tal-Kostituzzjoni.**

47	**Prosekutur Ġenerali**	L-Avukat Ġenerali m'għandux ikun responsabbli għall-prosekuzzjonijiet, għaliex dan jista' jirriżulta f'dewmien fi proċeduri ġudizzjarji. **Il-Prosekutur Ġenerali propost għandu jkollu l-garanziji kostituzzjonali u legali meħtieġa għall-indipendenza tiegħu mill-Eżekuttiv.**
48	**Nuqqas ta' mġiba finanzjarja tajba**	Minkejja rapporti mill-Awditur Ġenerali, hemm nuqqas ta' prattika tajba, ta' konformità mar-regolamenti finanzjarji, dgħufija fil-kontrolli interni, u amministrazzjoni ħażina. **Għandu jkun hemm mekkaniżmu adegwat biex ikunu implimentati azzjonijiet ta' rimedju. Dan jista' jsir billi l-Kumitat dwar il-Kontijiet Pubbliċi jingħata aktar setgħat biex jeżerċita kontroll aħjar fuq l-ispiża tal-Gvern.**
49	**Età tal-irtirar tal-Ġudikanti**	Mhix ħaġa tajba li l-esperenza ta' mħallfin u maġistrati tintilef fl-aqwa tal-karriera tagħhom. **Issir emenda tal-Artikolu 97(1) biex l-età tal-irtirar tal-Avukat Ġenerali u ta' membri tal-Ġudikatura titla' għal 68 sena.**
50	**Ġudikatura aktar kontabbli**	Il-Ġudikatura għandha tkun aktar kontabbli biex tagħti sistema iżjed effiċjenti ta' ġustizzja. **Il-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja għandu jkollha aktar setgħat biex iżżomm lill-imħallfin u l-maġistrati kontabbli għal dewmien fis-seduti (Artikolu 101A).**
51	**Dewmien fis-sistema ġudizzjarja**	Id-dewmien fis-sistema ġudizzjarja huwa eċċessiv. **L-Uffiċjali tal-Prosekuzzjoni u l-avukati għandhom jinżammu kontabbli u jkunu sanzjonati jekk jikkawżaw dewmien bla bżonn.**
52	**Tibdil fil-president tal-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja**	Il-presidenza tal-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja mill-President tippreżenta konflitti potenzjali ta' interess, meta tqis li l-President huwa l-Kap tal-Eżekuttiv. **Issir emenda tal-Artikolu 101(1) biex il-President ma jibqax Chairman tal-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja. Dan għandu jibda jsir mill-Prim Imħallef.**
53	**Sehem l-Eżekuttiv fl-għażla tal-Ġudikatura**	L-Eżekuttiv u l-Oppożizzjoni m'għandux ikollhom sehem fl-għażla ta' Ġudikanti. **Emenda tal-Artikolu 101A biex jitneħħa d-dritt tal-Prim Ministru u tal-Kap tal-Oppożizzjoni li jinnominaw membri fuq il-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja. L-għażla għandha ssir mill-pubbliku ġenerali.**
54	**Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja iżgħar**	Ikun preferibbli li l-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja tkun iżgħar. **Emenda tal-Artikolu 101A sabiex il-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja tkun magħmula mill-Prim Imħallef, imħallef wieħed u maġistrat wieħed bħala membri. L-Avukat Ġenerali *ex officio* u l-President tal-Kamra tal-Avukati jibqgħu membri.**

55	**Smigħ ta' proċeduri dixxiplinari fil-Ġudikatura**	Is-smigħ ta' proċeduri dixxiplinari għandu jsir mod ieħor. **Emenda tal-Artikolu 101A(11)(ċ) biex tipprovdi li l-Kumitat għall-Imħallfin u l-Maġistrati, meta jaġixxi bħala sottokumitat tal-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja, għandu jkun responsabbli biex imexxi proċeduri ta' dixxiplina. Il-Kumitat għandu jinkludi membri mill-istess Kummissjoni, iżda dawn għandhom ikunu f'minoranza.**
56	**Ġudikatura - Dixxiplina aktar qawwija**	Il-miżuri li jiddixxiplinaw membri tal-Ġudikatura mhumiex adegwati. **Il-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja għandu jkollha aktar setgħat dixxiplinari.**
57	**Wisq involviment tal-Eżekuttiv f'ħatriet ġudizzjarji**	Il-metodu kurrenti kif jinħatru membri tal-Ġudikatura jmur kontra d-duttrina tas-separazzjoni tas-setgħat. **Sabiex ikun hemm separazzjoni akbar tas-setgħat, Ministru li jagħti parir lill-President dwar ħatriet ġudizzjarji għandu jfittex il-parir ta' Kumitat għall-Ħatriet Ġudizzjarji.**
58	**Il-Qorti Kostituzzjonali - rimedju wieħed**	Issa li saret in-norma li każi kostituzzjonali m'għadhomx rimedju tal-aħħar, il-Kostituzzjoni għandha tinbidel biex rimedju kostituzzjonali jkun meqjus bħala wieħed ordinarju. **Il-Kostituzzjoni għandha tipprovdi li kwistjonijiet ta' natura kostituzzjonali jinstemgħu minn qorti waħda u mhux minn żewġ qrati separati.**
59	**Qorti Kostituzzjonali - kompożizzjoni**	Il-Kompożizzjoni tal-Qorti Kostituzzjonali minn imħallfin li jservu fi qrati oħra ma tgħinx biex jittieħdu deċiżjonijiet sodi (wieħed ifakkar f'għadd ta' sentenzi differenti mogħtija mill-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem), u anki twassal għal dewmien fil-każi. **Emenda tal-Artikolu 95(2) biex jipprovdi li l-Qorti Kostituzzjonali tkun magħmula minn tliet imħallfin li jservu biss f'din il-qorti, u li jkunu esperti fid-drittijiet tal-bniedem. Il-Qorti għandu jkollha l-finanzi tagħha.**
60	**Qorti Kostituzzjonali - imparzjalità u indipendenza**	L-imparzjalità u l-indipendenza tal-Prim Imħallef għadha suġġetta għal sfidi (Bellizzi vs Malta fl-ECHR). **Sabiex il-Prim Imħallef bħala President tal-Qorti Kostituzzjonali ma jkunx akkużat b'nuqqas ta' imparzjalità u indipendenza, il-Qorti għandha tkun magħmula minn ħames imħallfin full-time.**
61	**Il-Finanzi Pubbliċi**	Il-korrettezza finanzjarja fis-settur pubbliku mhix qawwija biżżejjed. **Il-Kostituzzjoni għandha tipprovdi mekkaniżmu biex tiżgura li jkun hemm korrettezza finanzjarja u biex ma jkunx hemm abbuż minn fondi pubbliċi, speċjalment fix-xhur qabel elezzjoni ġenerali. Dan jista' jsir mill-Kumitat dwar il-Kontijiet Pubbliċi.**

62	**Persuni ta' Fiduċja**	Mhuwiex ċar min hi "persuna ta' fiduċja", x'inhuma l-kredenzjali tagħha, u x'inhuma l-funzjonijiet tagħha. **Il-Kostituzzjoni għandha tipprovdi għall-ħatra ta' "persuni ta' fiduċja" skont kriterji ċari dwar in-natura tagħhom, il-funzjonijiet tagħhom, u t-tipi ta' karigi li għandhom jokkupaw. In-numru tagħhom għandu jkun limitat, u l-ħatriet għandhom ikunu ċċekkjati mill-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku.**
63	**Invalidità ta' Liġijiet**	L-Artikolu 116 tal-Kostituzzjoni joħloq dubji dwar ir-raġunijiet għala individwu jista' jitlob li liġi tkun iddikjarata invalida, u jekk dan jistax isir sempliċiment għaliex il-liġi hija f'konflitt mal-Kostituzzjoni jew minħabba xi raġunijiet oħra. **Emenda tal-Artikolu 116 biex jipprovdi estensjoni tad-dritt ta' *actio popolaris* li jippermetti lil ċittadini jitolbu n-nullità ta' xi liġi, anki jekk din ma tkunx iddikjarata bħala invalida.**
64	**Is-Supremazija tal-Liġi tal-UE**	Hija problema li biex liġi Maltija tkun iddikjarata invalida, anki jekk tkun f'konflitt ma' liġi tal-UE, irid ikun hemm dikjarazzjoni ta' invalidità abbażi ta' xi waħda mir-raġunijiet ipprovduti fil-Kostituzzjoni. **Il-Kostituzzjoni għandha tipprovdi li liġi tista' tkun iddikjarata invalida għaliex mhix konformi ma' liġi tal-UE, anki jekk din tista' tkun konsistenti mal-Kostituzzjoni.**
65	**L-Uffiċċju Pubbliku**	Il-Kostituzzjoni ma tiddefinixxix x'inhu uffiċjal pubbliku, jew fiex jikkonsisti s-servizz pubbliku. Hemm ukoll ambigwità fuq x'inhu uffiċjal pubbliku, kemm f'termini tal-Kostituzzjoni kif ukoll tal-Artikolu 118(3) u (4). Dan jidher ċar mill-kwistjoni jekk Ministru, Segretarju Parlamentari, membru tal-Parlament, kandidat għal elezzjoni għall-Kamra, u membru ta' gvern lokali humiex f'uffiċċju pubbliku jew le, u jqajjem dubji dwar min jista' jkun membru tal-Awtorità tax-Xandir. **L-Artikolu 118 tal-Kostituzzjoni għandu jinkiteb mill-ġdid biex ineħħi l-ambigwità dwar "uffiċċju pubbliku".**
66	**L-Awtorità tax-Xandir - imparzjalità fix-xandir**	L-Artikolu 119 instab li hu ambigwu għaliex mhuwiex ċar jekk l-obbligu tal-Awtorità tax-Xandir li tiżgura imparzjalità japplikax għal kull servizz ta' xandir jew għal bilanċ bejn servizzi differenti, u fil-prattika kkonċentra l-aktar fuq is-servizz tax-xandir pubbliku. **Minħabba li ma jistax ikun hemm imparzjalità vera fi stazzjon tax-xandir immexxi minn partit politiku, għandha ssir emenda tal-Artikolu 119 sabiex tiżgura li l-preġudizzju fix-xandir ta' stazzjon politiku ma jkunx ikkunsidrat bħala ksur tal-Kostituzzjoni.**
67	**L-Awtorità tax-Xandir - Provvedimenti Kostituzzjonali**	Hija anomalija li l-kompożizzjoni u l-funzjonijiet tal-Awtorità tax-Xandir huma mniżżla f'liġi, mhux fil-Kostituzzjoni nnifisha, meta l-Kostituzzjoni tgħid li hija l-Kostituzzjoni li tiddefinixxi l-kompożizzjoni u l-funzjonijiet ta' kull organu tal-Istat. **Il-Kostituzzjoni għandha tipprovdi għal definizzjoni tal-funzjonijiet tal-Awtorità tax-Xandir (Artikolu 118) u l-kompożizzjoni u l-ħatra ta' membri tal-Awtorità (Artikolu 119).**

68	**L-Awtorità tax-Xandir - Ħatra ta' membri**	Il-President m'għandux ikun marbut li jimxi fuq il-parir tal-Prim Ministru meta jaħtar membri fuq l-Awtorità tax-Xandir. **Emenda tal-Artikoli 85 and 118 biex il-President ikollu awtonomija fil-ħatra ta' membri tal-Awtorità tax-Xandir.**
69	**L-Awtorità tax-Xandir - Imġiba ħażina**	Mhuwiex sew li mġiba ħażina minn xi membru tal-Awtorità tax-Xandir ma tkunx investigata minn entità indipendenti. Dan jista' jwassal biex membri ma jeżerċitawx il-funzjonijiet tagħhom jekk il-partit politiku li jkun ħatarhom ma jaqbilx mad-deċiżjonijiet tagħhom. **Emenda tal-Artikolu 118(6) biex jipprovdi li l-investigazzjoni ta' allegazzjoni ta' mġiba ħażina ta' xi membru tal-Awtorità tax-Xandir issir minn awtorità indipendenti.**
70	**Il-Kummissjoni dwar l-Impjiegi - Ħatra ta' membri**	Il-President m'għandux ikun obbligat li jimxi fuq il-parir tal-Prim Ministru meta jaħtar membri tal-Kummissjoni dwar l-Impjiegi. **Emenda tal-Artikolu 120(2) biex il-President ikollu awtonomija fil-ħatra ta' membri tal-Kummissjoni dwar l-Impjiegi.**
71	**Il-Kummissjoni dwar l-Impjiegi - Tneħħija ta' membri**	Ir-raġunijiet għala membru tal-Kummissjoni dwar l-Impjiegi jitneħħa mill-ħatra mhumiex speċifiċi biżżejjed. **Emenda tal-Artikolu 120(6) biex jipprovdi raġunijiet aktar sodi għat-tneħħija ta' membru tal-Kummissjoni dwar l-Impjiegi.**

Parti Ċ: Proposti tal-Profs Kevin Aquilina

Nru	Tema	Nuqqas jew Difett u Proposta relatata
1	**Legittimità/Kunsens Popolari**	Kwalunkwe Kostituzzjoni ġdida fundamentali għall-governanza tal-Istat għandha tkun approvata kemm mill-Parlament kif ukoll mill-poplu. Preċedenti jinkludu l-Kostituzzjoni tal-1964, is-sħubija fl-UE, u l-introduzzjoni tad-divorzju. **Għandu jkun hemm referendum fuq il-Kostituzzjoni tat-Tieni Repubblika, anki jekk l-Artikolu 66 jipprovdi għal approvazzjoni mill-Parlament biss.**
2	**Arranġament ġdid tal-provvedimenti tal-Kostituzzjoni**	Il-proċess ta' aktar emendi jagħmilha diffiċli li wieħed isegwi sew it-tibdiliet li jsiru u jirriżulta f'format konfuż. **Il-Kostituzzjoni għandha tinkiteb kollha kemm hi mill-ġdid, sabiex ikun hemm test organizzat tajjeb b'sekwenza metodoloġika sensibbli.**
3	**Legalità tat-Tibdiliet**	Hemm dibattitu dottrinali prevalenti jekk l-emendi tal-1964 kinux jirrispettaw il-Kostituzzjoni tal-1964 meta saru mingħajr referendum. **Titneħħa kull ambivalenza billi jsir referendum fuq il-Kostituzzjoni l-ġdida**.
4	**Aktar Setgħat għall-Parlament**	M'għandniex superviżjoni tajba tal-Eżekuttiv. **Emenda tal-Kapitolu VI biex jipprovdi li l-Parlament jingħata aktar setgħat ta' superviżjoni fuq l-Eżekuttiv**.
5	**Dixxiplina adegwata tal-Ġudikatura**	Il-Ġudikatura mhix suġġetta għal dixxiplina adegwata. **Il-Ġudikatura għandha tkun suġġetta għal dixxiplina adegwata meta jkun hemm ksur tal-liġi/Kodiċi ta' Etika.**
6	**Il-Kodiċi ta' Etika u ksur tiegħu minn Ministri**	Il-Ministri jistgħu jiġu jaqgħu u jqumu mill-Kodiċi ta' Etika. **Il-Ministri għandhom ikunu kastigati għal ksur tal-Kodiċi ta' Etika.**
7	**Raġunijiet għal Riżenji ta' Ministri**	Il-Kostituzzjoni ma tispeċifikax ir-raġunijiet għala Ministru għandu jkun obbligat li jirriżenja. **Il-Kostituzzjoni għandha tispeċifika meta Ministru għandu jirriżenja.**
8	**Konsultazzjonijiet pubbliċi dwar deċiżjonijiet tal-Gvern**	M'hemmx konsultazzjoni pubblika adegwata. **Il-konsultazzjoni pubblika għandha tkun parti integrali mill-proċess ta' kif jittieħdu deċiżjonijiet, kemm jista' jkun possibbli.**
9	**Drittijiet tal-Bniedem tar-Raba' Ġenerazzjoni**	Il-Kostituzzjoni ma tipprovdix għal drittijiet ġodda jew l-estensjoni ta' wħud kurrenti. **(1) Estensjoni ta' drittijiet tal-bniedem tal-ewwel u t-tieni ġenerazzjoni lejn l-erba' ġenerazzjonijiet ta' drittijiet tal-bniedem; u (2) definizzjoni ġdida tal-prerogattiva tal-ħniena u kif jingħataw l-amnestiji (inkluż kumpens lill-vittmi).**

10	**Twaqqif ta' Kunsill tal-Istat**	Il-Kostituzzjoni għandu jkollha provvedimenti ġodda dwar kif jitmexxew l-affarijiet tal-Istat. **Ikun stabbilit Kunsill tal-Istat.**
11	**L-Avukat Ġenerali b'funzjonijiet iżgħar (inkluż ma jkollux funzjonijiet ta' prosekutur)**	L-Avukat Ġenerali m'għandux ikollu funzjonijiet ta' prosekuzzjonijiet. **Il-funzjonijiet ta' prosekutur tal-Avukat Ġenerali jingħataw lil Prosekutur Ġenerali.**
12	***Interregnum* tal-Parlament waqt elezzjoni**	Mhux sew li ċertu xogħol tal-Parlament jieqaf għalkollox waqt kampanja elettorali. **(1) Ikun żgurat li l-Parlament jew Kumitati Magħżula jew Permanenti jibqgħu jiffunzjonaw wara li tissejjaħ elezzjoni ġenerali suġġett għal proċedura ta' riżoluzzjoni negattiva;** **(2) L-affarijiet tal-UE u xogħol parlamentari urġenti għandhom jibqgħu għaddejjin.**
13	**Imġiba Finanzjarja Korretta - Abbużi mill-fondi pubbliċi**	Il-Kostituzzjoni m'għandhiex provvedimenti biżżejjed biex tissalvagwardja mġiba finanzjarja korretta u abbuż jew amministrazzjoni ħażina tal-fondi pubbliċi. **Għandu jkun hemm provvedimenti biex ma jibqgħux isiru irregolaritajiet finanzjarji u ma jkunx hemm abbuż minn fondi pubbliċi waqt elezzjoni ġenerali.**
14	**Imġiba Finanzjarja Korretta - Sorveljanza fuq ħatriet**	Is-sorveljanza fuq ir-reklutaġġ minn ministeri u entitajiet pubbliċi mhix tajba biżżejjed. **Il-Kumitat dwar il-Kontijiet Pubbliċi tal-Parlament għandu jissaħħaħ, b'mod partikulari biex japprova r-remunerazzjoni ta' konsulenti ministerjali, chairpersons u Uffiċjali Kapijiet Eżekuttivi ta' korpi pubbliċi.**
15	**Imġiba Finanzjarja Korretta - Ordnijiet Diretti**	Fil-Gvern għadhom jingħataw wisq Ordnijiet Diretti għax-xiri ta' oġġetti u servizzi. **Għandu jkun żgurat li l-ordnijiet diretti tal-Gvern għax-xiri ta' oġġetti u servizzi jinżammu fl-inqas livell possibbli u li, 'il fuq minn ċertu figura, dawn ikunu approvati mill-Kumitat dwar il-Kontijiet Pubbliċi tal-Parlament.**
16	**Imġiba Finanzjarja Korretta - Skrutinju Finanzjarju**	Għandu jkun hemm skrutinju qawwi ta' amministrazzjoni finanzjarja ħażina. **Ir-rapporti tal-Awditur Ġenerali fuq amministrazzjoni ħażina tal-finanzi għandhom ikunu diskussi mill-Kumitat dwar il-Kontijiet Pubbliċi, u s-Segretarji Permanenti għandhom iwieġbu dawn ir-rapporti u jinfurmaw lill-Awditur Ġenerali u lill-Kumitat dwar passi dixxiplinari li jkunu ttieħdu.**
17	**Prinċipji ta' governanza tal-Istat - Aċċess għal Informazzjoni**	L-aċċess għal informazzjoni dwar l-operat tal-Gvern mhuwiex adegwat. **Għandu jkun hemm aċċess aħjar għal informazzjoni li jkollu l-Gvern.**
18	**Prinċipji ta' governanza tal-Istat - Rimedji kontra amministrazzjoni ħażina**	M'hemmx rimedji suffiċjenti kontra amministrazzjoni ħażina. **Il-Kostituzzjoni għandha tipprovdi rimedji kontra amministrazzjoni pubblika ħażina.**

19	**Prinċipji ta' governanza tal-Istat - Diskrezzjoni Amministrattiva**	Għad hemm wisq diskrezzjoni amministrattiva fil-Gvern. **Id-diskrezzjoni amministrattiva fil-Gvern għandha tkun limitata u, fejn permessa, suġġetta strettament għall-kriterju li tkun eżerċitata b'mod raġonevoli.**
20	**Prinċipji ta' governanza tal-Istat - Protezzjoni tad-drittijiet tal-bniedem**	Id-dinjità tal-bniedem u d-drittijiet tal-bniedem mhumiex protetti biżżejjed. **L-Istat għandu jipproteġi dejjem id-dinjità tal-bniedem u d-drittijiet tal-bniedem.**
21	**Prinċipji ta' governanza tal-Istat - Setgħat ċentrali vs lokali**	Il-Gvern ċentrali għandu wisq setgħat. **Għandu jkun hemm divoluzzjoni akbar tas-setgħa favur il-gvern lokali.**
22	**Prinċipji ta' governanza tal-Istat - Dover ta' kura**	L-Istat m'għandux obbligu qawwi biżżejjed li jikkura l-interessi taċ-ċittadini. **L-Istat u l-organi tiegħu għandhom jaġixxu bħala *bonus pater familias* u jħaddnu d-dover tal-kura tal-interessi taċ-ċittadin.**
23	**Prinċipji ta' governanza tal-Istat - Prinċipji ġodda**	Il-Kostituzzjoni ma tipprovdix għal prinċipji ġodda li saru komuni u aċċettati f'demokraziji. **Il-Kostituzzjoni għandha tirrikonixxi l-istat tad-dritt, l-indipendenza tal-Ġudikatura, is-separazzjoni tas-setgħat, l-anonimità tas-servizz pubbliku, ir-responsabbiltà ministerjali individwali, il-ġid komuni, il-wirt komuni tal-umanità, u l-interpretazzjoni kostituzzjonali bħala prinċipju kostituzzjonali bażiku.**
24	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Il-piena tal-mewt**	Il-Kostituzzjoni tirregola l-piena tal-mewt, minkejja li l-piena tal-mewt hija abolita u li Malta ffirmat il-Protokolli 6 u 13 tal-ECHR. **Ġaladarba l-piena tal-mewt ġiet abolita, il-Kostituzzjoni għandha tagħraf dan u tkun emendata.**
25	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Ħatra ta' ċerti persuni**	Il-Kostituzzjoni għadha tippermetti l-ħatra ta' ċerti persuni li għandhom ikunu esklużi minn ħatra għal karigi parlamentari. **Il-Kostituzzjoni għandha tkun aġġornata biex tipprojbixxi l-ħatra ta' persuni fil-karigi ta' Awditur Ġenerali, Deputat Awditur Ġenerali jew Ombudsman, jekk dawn il-persuni kienu membri tal-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku, l-Awtorità tax-Xandir jew il-Kummissjoni dwar l-Impjiegi.**
26	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Is-setgħat tal-Ispeaker**	Hija anomalija li uffiċjali parlamentari jgawdu aktar awtonomija mill-Ispeaker u l-uffiċjali tiegħu, minkejja li dawk tal-ewwel huma suġġetti għalih. **L-Ispeaker u l-uffiċjali tiegħu għandu jkollhom aktar setgħat u awtonomija mill-Gvern.**
27	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Sospensjoni tal-Qorti Kostituzzjonali**	Mhux sew li l-Qorti Kostituzzjonali tista' tkun sospiża għal xi żmien inordinament twil. **Emenda tal-Artikolu 95(5) biex titneħħa l-possibbiltà li l-Qorti Kostituzzjonali tibqa' mhux kostitwita għal 15-il jum.**

28	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Kummissjonijiet mhux kostitwiti**	Għadu possibbli li l-Awtorità tax-Xandir, il-Kummissjoni dwar l-Impjiegi, il-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku, u l-Kummissjoni Elettorali jibqgħu mhux kostitwiti. **Emenda tal-Kapitolu XI, l-Artikolu 118; tal-Kapitolu XI, l-Artikolu 120; tal-Kapitolu X, l-Artikolu 109; tal-Kapitolu VI, il-Parti 1, l-Artikolu 60 biex l-Awtorità tax-Xandir, il-Kummissjoni dwar l-Impjiegi, il-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku, u l-Kummissjoni Elettorali jkunu kostitwiti bla interruzzjoni.**
29	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Ir-relazzjoni bejn il-Kostituzzjoni u l-Parlament**	Il-Kostituzzjoni m'għandhiex tkun suġġetta għall-Parlament f'ċerti sitwazzjonijiet. **Emenda tal-Kostituzzjoni biex din tkun suprema fuq l-istituzzjonijiet kollha, inkluż il-Parlament, fis-sitwazzjonijiet kollha.**
30	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Id-Diskors tal-President**	Il-President m'għandux ikun obligat li jaqra d-Diskors tal-Ftuħ ta' Parlament ġdid, meta dan jista' jkun jinkludi kummenti partiġġjani u diviżivi. **Id-diskors tal-ftuħ ta' Parlament ġdid m'għandux jibqa' jinqara mill-President, iżda mill-Ispeaker.**
31	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Is-sistema elettorali**	Is-sistema kurrenti ta' rappreżentazzjoni proporzjonali għadha dipendenti minn mekkaniżmu korrettiv li mhuwiex ġust mal-partiti ż-żgħar. **Tkun introdotta sistema ta' rappreżentazzjoni proporzjonali aħjar.**
32	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Votazzjoni u għadd tal-voti aktar moderni**	Il-liġi elettorali ma tippermettix votazzjoni minn barra l-pajjiż jew bi prokura, waqt li l-votazzjoni u l-għadd tal-voti huma antikwati. **Nipprovdu għal votazzjoni minn barra l-pajjiż u votazzjoni bi prokura, u nawtomatizzaw il-proċess ta' votazzjoni u tal-għadd tal-voti.**
33	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Għarfien ta' ċerti persuni u proċessi parlamentari**	Il-Kostituzzjoni ma tagħmel l-ebda referenza għall-Whip, il-Leader of the House, il-finanzjament tal-partiti, u l-pairing, u lanqas tiddefinixxi partit politiku. **Jiddaħħlu provvedimenti kostituzzjonali rigward: (1) il-Whip u l-Leader of the House; (2) il-proċess ta' pairing fil-Parlament; (3) il-finanzjament tal-partiti, u (4) x'inhu partit politiku.**
34	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Infurzar tad-drittijiet tal-bniedem**	Hemm problemi fl-infurzar tad-drittijiet tal-bniedem minħabba kwistjonijiet dwar liema proċeduri għandhom jintużaw. **Il-Kostituzzjoni għandha tispeċifika jekk il-proċedura korretta hix dik ta' applikazzjoni jew tramite referenza, u min hu l-konvenut (il-*legittimu kontraditur?*).**
35	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Azzjonijiet Kostituzzjonali**	Hemm kwistjoni jekk il-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili għandux japplika awtomatikament għal azzjonijiet kostituzzjonali. **Isir eżami ta' jekk il-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili għandux japplika awtomatikament għal azzjonijiet kostituzzjonali.**

36	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Taħrika ta' Ġudikant**	Hemm kwistjoni jekk Ġudikant jistax ikun imħarrek bħala parti f'kawża jew jagħtix xhieda fir-*res gestae* ta' proċeduri. **Isir eżami ta' jekk Ġudikant jistax ikun imħarrek bħala parti f'kawża jew jagħtix xhieda fuq ir-*res gestae* ta' proċeduri.**
37	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Proċeduri Kostituzzjonali**	L-applikazzjoni tal-liġi ta' proċeduri ċivili għal proċeduri kostituzzjonali mhix rakkomandata. **Il-Kostituzzjoni għandha tirregola l-proċeduri kostituzzjonali li wieħed għandu jsegwi.**
38	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Is-Settur Pubbliku**	Il-Kostituzzjoni ma tgħid xejn fuq is-settur pubbliku. **Il-Kostituzzjoni għandha tirregola s-settur pubbliku bħalma tagħmel is-servizz pubbliku.**
39	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - L-Identità Nazzjonali**	L-organizzazzjonijiet volontarji u karatteristiċi oħra tal-identità nazzjonali Maltija mhumiex rikonoxxuti. **Il-Kostituzzjoni għandu jkollha provvedimenti rigward ir-rikonoxximent ta' organizzazzjonijiet volontarji u l-protezzjoni ta' karatteristiċi Maltin.**
40	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Identità kulturali u valuri**	L-identità kulturali u l-valuri ta' Malta mhumiex rikonoxxuti. **Il-Kostituzzjoni għandha tirrikonoxxi b'mod speċifiku l-identità kulturali u l-valuri ta' Malta u tipproteġihom.**
41	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Konformità tal-liġi mad-drittijiet tal-bniedem**	Hemm nuqqas ta' ċarezza f'ċerti provvedimenti (p.e. Artikolu 65(1), kif emendat fl-2003), li jitfgħu dubji fuq il-konformità tal-liġi mad-drittijiet tal-bniedem. **Emenda tal-Artikolu 65(1) u artikoli oħra li jistgħu jitfgħu dubji dwar il-fatt li d-drittijiet tal-bniedem huma sagrosanti u ma jistgħux jitnaqqru minn liġijiet ordinarji.**
42	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Pariri tal-Kabinett lill-President**	Il-President huwa mġiegħel jimxi fuq il-parir tal-Kabinett bla eċċezzjoni. **Għandu jinħatar Kunsill tal-Istat li jagħti pariri lill-President.**
43	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Approvazzjoni Parlamentari**	L-Eżekuttiv għandu kontroll eċċessiv tal-ħatra ta' kummissjonijiet u uffiċċji pubbliċi. **Kummissjonijiet kostituzzjonali u uffiċċji pubbliċi oħra għandhom ikunu maħtura mill-Parlament.**
44	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Approvazzjoni ta' Trattati**	L-Eżekuttiv jiddeċiedi għal liema trattati għandha taderixxi Malta, u mhux it-trattati kollha jeħtieġu approvazzjoni parlamentari. **Għandu jkun il-Parlament li jiddeċiedi liema trattati Malta għandha taderixxi għalihom.**
45	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Liġijiet antikostituzzjonali**	Il-Ġudikatura abdikat ir-rwol tagħha li tinforza d-drittijiet tal-bniedem u l-libertajiet fundamentali, favur l-Eżekuttiv. **L-Eżekuttiv/il-Parlament m'għandux jibqa' jiddeċiedi meta, u sa fejn, jimplimenta sentenzi tal-Qorti Kostituzzjonali u l-Qorti Ċivili (Kostituzzjonali) li jiddikjaraw liġi bħala li tikser il-Kapitolu IV tal-Kostituzzjoni, l-Att dwar il-Konvenzjoni Ewropea u l-Att dwar l-Unjoni Ewropea, u jekk liġi hix *ultra vires* dawn it-tliet liġijiet jew l-atti li ħarġu minnhom.**
46	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Rakkomandazjonijiet tal-Ombudsman**	Il-Gvern jista' joqgħod jagħżel liema rakkomandazzjonijiet tal-Ombudsman jimplimenta. **Għandu jkun hemm mekkaniżmu korrettiv u rimedju meta l-Ombudsman jiddeċiedi favur ilmentatur, iżda l-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku tirrifjuta li timplimenta r-rakkomandazzjoni tal-Ombudsman.**

47	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Rakkomandazzjonijiet tal-Awditur Ġenerali.**	L-amministrazzjoni pubblika mhix obbligata li tikkonforma mar-rakkomandazzjonijiet tal-Awditur Ġenerali. **Għandu jkun hemm provvedimenti li jeżiġu li l-amministrazzjoni pubblika tikkonforma ma' rakkomandazzjonijiet tal-Awditur Ġenerali.**
48	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Amministrazzjoni finanzjarja skorretta**	Il-Ministri u uffiċjali pubbliċi mhumiex kwerelati għal danni personali meta jaħlu fondi pubbliċi jew jamministrawhom ħażin. **Għandu jkun hemm provvedimenti għal azzjoni kontra ministri u uffiċjali pubbliċi meta dawn jinstabu ħatja ta' amministrazzjoni finanzjarja skorretta.**
49	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Aċċess għal informazzjoni**	L-Att dwar il-Libertà tal-Informazzjoni huwa miżgħud bl-eċċezzjonijiet li jħallu lill-amministrazzjoni pubblika tirrifjuta li tagħti informazzjoni lill-pubbliku ġenerali. Ħafna liġijiet dwar is-segretezza għadhom fil-korp ta' leġiżlazzjoni tal-pajjiż. **Id-dritt tal-bniedem tar-raba' ġenerazzjoni għal libertà ta' informazzjoni għandu jkun enunzjat fil-Kostituzzjoni u jingħata protezzjoni sħiħa.**
50	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Indipendenza tal-korporazzjonijiet pubbliċi**	Il-korporazzjonijiet pubbliċi tneżżgħu mill-indipendenza tagħhom. **Il-korporazzjonijiet pubbliċi għandu jkollhom l-indipendenza tagħhom irrestawrata u ma jkunux suġġetti għal direttivi li jistgħu jinħarġu taħt l-Att dwar l-Amministrazzjoni Pubblika, l-Att dwar l-Amministrazzjoni Finanzjarja u l-Verifika, l-Att dwar in-Negozji Żgħar, u direttivi tal-Kabinett li jiksru l-liġi.**
51	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Abbuż tal-poter**	Il-Ministri jabbużaw mill-uffiċċju tagħhom biex jagħmlu pressjoni fuq l-awtorità, jew jindaħlu fix-xogħol, ta' Segretarji Permanenti u uffiċjali pubbliċi, persuni jew korpi oħra, biex jieħdu deċiżjonijiet li huma kuntrarji għal-liġi jew mhux fl-interess pubbliku. **Għandu jkun hemm provvedimenti li jipprevjenu l-abbuż tal-poter minn Ministri.**
52	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Kontinwità bejn amministrazzjoni u oħra**	M'hemmx kontinwità bejn amministrazzjoni u oħra għaliex amministrazzjoni ġdida tista' titlob ir-riżenja ta' uffiċjali ewlenin tal-Istat. **Għandu jkun hemm perjodu predeterminat ta' żmien fejn uffiċjali ewlenin tal-Istat jibqgħu fil-kariga tagħhom biex ikun hemm element ta' kontinwità sakemm amministrazzjoni ġdida tieħu postha.**
53	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni -Rwol eżekuttiv ta' Membri Parlamentari**	Is-separazzjoni tas-setgħat hi vvjolata meta Membri Parlamentari back-benchers jinħatru f'karigi eżekuttivi fil-Gvern (Il-Funzjonijiet ta' Membri tal-Parlament (Liġijiet Varji) - Att ta' Emenda 2013). **Il-Kostituzzjoni għandha tipprojbixxi li back-benchers Parlamentari jkollhom karigi eżekuttivi.**
54	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Riżorsi ta' kumitati tal-Parlament**	Il-Kumitat dwar il-Kontijiet Pubbliċi, kif ukoll kumitati permanenti oħra, m'għandhomx ir-riżorsi biex iwettqu l-funzjonijiet tagħhom. **Il-Kumitat dwar il-Kontijiet Pubbliċi u Kumitati Magħżula oħra għandhom jingħataw nies, finanzjament, riċerka u mezzi oħra biex iżommu lill-Gvern kontabbli.**

55	**Falliment tal-Kostituzzjoni - Gvern caretaker**	**Il-Kostituzzjoni għandha tipprovdi għal gvern caretaker u l-limiti tiegħu.**
56	**Falliment tal-Kostituzzjoni - Sejħa lura tal-Parlament**	**Il-Kostituzzjoni għandha tipprovdi għal sejħa lura tal-Parlament f'ċerti sitwazzjonijiet.**
57	**Falliment tal-Kostituzzjoni - Kampanja elettorali iqsar**	**Il-Kostituzzjoni għandha tipprovdi għal kampanja elettorali iqsar.**
58	**Falliment tal-Kostituzzjoni - Maħfriet Presidenzjali**	Il-kriterji li jirregolaw maħfriet Presidenzjali mhumiex miktuba. **Il-Kostituzzjoni għandha tispeċifika l-kriterji li fuqhom jingħataw maħfriet Presidenzjali, tnaqqis fil-pieni, jew amnestiji.**
59	**Falliment tal-Kostituzzjoni - Setgħat ta' Emerġenza**	Wieħed jista' jargumenta li r-regolamenti awtorizzati taħt l-Att dwar Setgħat ta' Emerġenza jistgħu jkunu ksur tad-drittijiet tal-bniedem u tal-libertajiet fundamentali. **Isir eżami biex ikun determinat jekk hemmx ksur tal-Kostituzzjoni jew tal-Att dwar il-Konvenzjoni Ewropea jew xi leġiżlazzjoni ordinarja oħra u, jekk iva, isiru l-emendi meħtieġa.**
60	**Falliment tal-Kostituzzjoni - Ksur tal-Kostituzzjoni**	Għadd ta' liġijiet imorru kontra l-Kostituzzjoni u l-Att dwar il-Konvenzjoni Ewropea (p.e. Il-Kodiċi Kriminali, l-Att dwar is-Sigrieti Uffiċjali, l-Ordinanza dwar il-Projbizzjoni ta' Propaganda Sedizzjuża, eċċ.) li għadhom fil-korp ta' liġijiet. **Tkun emendata l-leġiżlazzjoni kollha li tikser il-Kostituzzjoni u l-Att dwar il-Konvenzjoni Ewropea.**
61	**Falliment tal-Kostituzzjoni - Entrenchment tal-liġi ordinarja u ġerarkija tal-liġijiet**	Il-liġi ordinarja mhix entrenched u m'hemmx ġerarkija ċara ta' liġijiet. **Il-Kostituzzjoni għandha tipprovdi għal entrenchment tal-liġi ordinarja u tispeċifika l-ġerarkija tal-liġijiet.**
62	**Falliment tal-Kostituzzjoni - Dritt tal-priġunieri**	Il-priġunieri għadhom ipprojbiti milli jivvotaw. **Il-priġunieri għandu jkollhom id-dritt għall-vot.**
63	**Falliment tal-Kostituzzjoni - Is-Servizz Parlamentari**	Is-Servizz Parlamentari huwa sottomess għall-Eżekuttiv. **Is-Servizz Parlamentari għandu jkun awtonomu.**
64	**Falliment tal-Kostituzzjoni - Setgħa tal-incumbency+B60**	Il-Gvern għandu ħafna setgħat mhux demokratiċi bi ksur ta' governanza tajba, waqt perjodu ta' elezzjoni. **Il-Kostituzzjoni għandha tipprojbixxi l-eżerċizzju antidemokratiku tas-setgħa tal-incumbency bħal kampanji pubbliċitarji manifestament partiġġjani, ir-reklutaġġ ta' nies, l-għoti ta' promozzjonijiet, il-ħruġ ta' liċenzji/permessi, awtorizzazzjonijiet, l-iffirmar ta' kuntratti li jorbtu amministrazzjonijiet futuri, u abbużi oħra tal-poter.**
65	**Falliment tal-Kostituzzjoni - Amministrazzjoni tajba**	M'hemmx dritt għal amministrazzjoni tajba. **Wieħed mid-drittijiet ġodda għandu jkun dak għal amministrazzjoni tajba.**

66	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Imġiba tajba fil-qrati**	L-imġiba tajba fil-qrati u t-tribunali għadha nieqsa. **Għandu jkun hemm prinċipji uniformi ta' mġiba tajba fil-qrati u fit-tribunali.**
67	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Qorti Suprema**	Hemm diffikultà kif ikunu riżolti interpretazzjonijiet tal-istatut li ma jaqblux ma' xulxin magħmula mill-Qorti Kostituzzjonali, il-Qorti tal-Appell, u l-Qorti tal-Appell Kriminali. **Għandu jkun hemm Qorti Suprema li tkun l-arbitru finali fuq interpretazzjonijiet tal-istatut li ma jaqblux ma' xulxin.**
68	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Materji li jikkonċernaw il-Ġudikatura**	Il-provvedimenti dwar il-ħatra u t-tneħħija ta' Ġudikanti, u d-dixxiplina tagħhom għadhom mhumiex speċifiċi biżżejjed. **Għandu jkun hemm provvedimenti aktar dettaljati li jirregolaw il-ħatra, il-promozzjoni, it-taħriġ (inkluż mentorship ta' sitt xhur), id-dixxiplina u t-tkeċċija tal-Ġudikatura.**
69	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Influwenza tal-Eżekuttiv fuq il-Ġudikatura**	Il-Ġudikanti huma maħtura mill-Eżekuttiv, u huma dixxiplinati jew imneħħija mill-Eżekuttiv. **L-Eżekuttiv u l-Leġiżlatura m'għandu jkollhom l-ebda rwol fil-ħatra, id-dixxiplina jew it-tneħħija ta' Ġudikanti.**
70	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Assenjazzjoni ta' kawżi**	Il-Ministru tal-Ġustizzja għandu vuċi fl-assenjazzjoni tal-kawżi fil-qrati. **L-assenjazzjoni ta' kawżi fil-qrati għandha tkun il-prerogattiva unika tal-Prim Imħallef, u l-Ministru tal-Ġustizzja m'għandux jagħti pariri lill-President dwar dan.**
71	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Is-sigurtà tal-uffiċċju tal-Ġudikatura**	Is-sigurtà tal-uffiċċju li tgawdi l-Ġudikatura huwa dgħajjef. **Il-Kostituzzjoni għandha tipprovdi għas-sigurtà tal-uffiċċju ta' aġenti mħallfin li jkunu għalqu 65 sena, sabiex huma ma jkunux esposti għal xi pressjoni mill-Gvern dwar il-ħatra tagħhom u tiġdid tagħha.**
72	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Petizzjonijiet**	Il-Parlament lanqas biss jiddiskuti petizzjonijiet. **Il-petizzjonijiet mpoġġija fuq il-mejda tal-Kamra tar-Rappreżentanti għandhom ikunu diskussi fil-Kamra.**
73	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Ordnijiet Permanenti tal-Kamra**	Mhux sew li l-Ordnijiet Permanenti tal-Kamra tar-Rappreżentanti jkunu sospiżi kull darba li tibda leġiżlatura ġdida, waqt li l-Ordnijiet infushom huma skaduti. **L-Ordnijiet Permanenti tal-Kamra tar-Rappreżentanti għandhom jibqgħu fis-seħħ, u għandhom ikunu aġġornati.**
74	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Il-Prim Ministru u uffiċjali pubbliċi**	Ir-rwol tal-Prim Ministru f'aspetti ta' riżorsi umani fl-uffiċċji pubbliċi huwa wiesa' żżejjed. **Il-Prim Ministru m'għandux ikollu rwol fir-reklutaġġ, it-trasferiment, il-promozzjoni, it-tkeċċija, it-taħriġ u d-dixxiplina ta' uffiċjali pubbliċi, ħlief dawk fl-Iskala ta' Salarju 1-5. Funzjonijiet bħal dawn li jirrigwardaw uffiċjali fl-iskali ta' salarji oħra għandhom ikunu fil-portafoll tal-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku.**

75	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Interventi Ministerjali**	Għad hemm lok għal interventi ministerjali f'bordijiet li jittrattaw ir-reklutaġġ, il-promozzjoni jew it-tkeċċija ta' uffiċjali pubbliċi. **M'għandux ikun hemm interventi ministerjali f'bordijiet li jittrattaw ir-reklutaġġ, il-promozzjoni jew it-tkeċċija ta' uffiċjali pubbliċi.**
76	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Uffiċjali Diplomatiċi**	L-Eżekuttiv għandu vuċi qawwija wisq fil-ħatriet f'karigi diplomatiċi għolja. **Il-ħatriet ta' Kummissarji Għolja, Ambaxxaturi u Rappreżentanti Permanenti għandhom ikunu approvati mill-Kumitat dwar l-Affarijiet Barranin u Ewropej tal-Kamra tar-Rappreżentanti fuq nominazzjoni mill-Gvern u wara seduta pubblika.**
77	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Eliminazzjoni ta' funzjonijiet doppji tal-Ombudsman u l-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku**	Il-funzjonijiet tal-Ombudsman mhumiex wiesgħa biżżejjed. **(1) Il-funzjonijiet tal-Ombudsman għandhom ikunu estiżi biex jinkludu dawk ta' Kummissarju tad-Drittijiet tal-Bniedem. (2) M'għandhomx jibqgħu funzjonijiet doppji bejn l-Ombudsman u l-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku. (3) Il-liġi ordinarja m'għandhiex iġġib konflitt bejn iż-żewġ istituzzjonijiet.**
78	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Il-Kunsilli Lokali**	Il-leġiżlazzjoni dwar il-Kunsilli Lokali mhix taħdem sew u l-Kunsilli Lokali m'għandhomx setgħat biżżejjed. **Il-Kostituzzjoni għandha tinkorpora l-Karta tal-Kunsill tal-Ewropa dwar Gvern Lokali; u l-Kunsilli Lokali għandhom jingħataw aktar setgħat.**
79	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Qorti Amministrattiva**	**Il-funzjonijiet tal-Kummissjoni dwar l-Impjiegi għandhom jingħataw lil Qorti Amministrattiva stabbilita permezz ta' liġi ordinarja.**
80	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Terminoloġija ddefinita**	L-Att dwar l-Interpretazzjoni jeħtieġ aġġornament. **L-Att dwar l-Interpretazzjoni m'għandux il-provvedimenti meħtieġa biex jiżgura li t-terminoloġija użata fil-Kostituzzjoni tkun iddefinita sew.**
81	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Drittijiet Diġitali**	**Id-Drittijiet Diġitali għandhom ikunu rregolati mill-Kostituzzjoni.**
82	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Għawdex bħala reġjun**	Il-mod kif Għawdex jiggverna lilu nnifsu għandu jissaħħaħ. **Għawdex għandu jkun rikonoxxut bħala reġjun, kemm ghal skopijiet elettorali kif ukoll għal governanza reġjonali permezz ta' kunsill li jħaddan il-lokalitajiet kollha.**
83	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Uffiċċji Pubbliċi**	Ċerti entitajiet indipendenti għandhom ikunu stabbiliti mill-Kostituzzjoni. **Il-Kostituzzjoni għandha tistabbilixxi entitajiet indipendenti bħall-Kummissarju għall-Informazzjoni u l-Ħarsien tad-Data, il-Kummissarju tat-Tfal, u l-Kummissarju għall-Promozzjoni tad-Drittijiet ta' Persuni b'Diżordni Mentali.**

84	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Entitajiet Pubbliċi**	Ċerti entitajiet pubbliċi għandhom ikunu rikonoxxuti fil-Kostituzzjoni. **Għandu jingħata status kostituzzjonali lill-Kummissjoni Nazzjonali għal Persuni b'Diżabilità, il-Kummissjoni Nazzjonali għall-Promozzjoni ta' Ugwaljanza bejn l-Irġiel u n-Nisa, u l-Kunsill Malti għall-Iżvilupp Ekonomiku u Soċjali.**
85	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Awtoritajiet**	Ċerti awtoritajiet jistħoqqilhom għarfien kostituzzjonali permanenti. **Jingħata għarfien kostituzzjonali permanenti lill-Awtorità dwar il-Lotteriji u l-Logħob, l-Awtorità għas-Servizzi Finanzjarji ta' Malta, u l-Awtorità tat-Turiżmu ta' Malta.**
86	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Delineazzjoni ta' setgħat**	Għandu jkun hemm delineazzjoni tas-setgħat aktar ċara. **Id-delineazzjoni tas-setgħat bejn Ministri u Segretarji Parlamentari għandha tkun aktar ċara u mhux titħalla għal interpretazzjoni skont il-provvedimenti tal-Att dwar il-Ministri (Delegazzjoni tal-Funzjonijiet).**
87	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Il-Kap tal-Oppożizzjoni**	Id-drittijiet u d-doveri tal-Kap tal-Oppożizzjoni mhumiex ċari. **Il-Kostituzzjoni għandha tipprovdi definizzjoni aktar ċara tad-drittijiet u d-doveri tal-Kap tal-Oppożizzjoni.**
88	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Is-Segretarji Permanenti**	Amministrazzjoni ġdida m'għandhiex tkun mgħobbija minn Segretarji Permanenti maħtura minn dik ta' qabilha. **Amministrazzjoni ġdida għandu jkollha l-libertà li taħtar Segretarji Permanenti ġodda. Il-kuntratti ta' dawk maħtura mill-amministrazzjoni preċedenti għandhom jiskadu awtomatikament, bla benefiċċji terminali.**
89	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Flessibbiltà għall-President**	Il-President għandu jkollu aktar flessibbiltà meta jaġixxi fuq il-parir tal-Eżekuttiv. **Meta l-President jaġixxi fuq il-parir tal-Kabinett jew ta' Ministru tal-Kabinett, huwa għandu jkollu d-dritt li jirreferi dak il-parir lura għal rikunsiderazzjoni għall-inqas darba. Jekk il-President iqis dan il-parir bħala ksur tal-liġi, huwa għandu jkollu d-dritt li jirrifjutah.**
90	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Konflitt ta' interess tal-President**	Hemm il-possibbiltà li l-President bħala president tal-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja jkollu konflitt ta' interess fil-konfront tal-ħatra jew tat-tneħħija ta' membru tal-Ġudikatura. **Reviżjoni tal-kompożizzjoni tal-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja biex ikunu evitati konflitti ta' interess.**

91	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Allowances tal-Ġudikanti**	L-għoti ta' allowances lil membri tal-Ġudikatura m'għandux, bħala regola, ikun rakkomandat. **Kwalunkwe allowance mħallsa lil membri tal-Ġudikatura għandha tkun assorbita fis-salarju tagħhom u tkun marbuta ma' parametri ta' prestazzjoni. Fir-rigward ta' dan, il-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja għandha tkun f'pożizzjoni li timmulta membri għal offiżi minuri (li seduta ma tibdiex fil-ħin, il-posponiment ta' seduti mingħajr avviż suffiċjenti, il-posponiment ripetut ta' każi, it-taħrik bla bżonn ta' xhieda, il-posponiment ta' seduti tal-qorti għal pawsa għall-kafè).**
92	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Allowances ta' Uffiċjali Parlamentari**	**Għandu jkun projbit il-ħlas ta' allowances lil uffiċjali Parlamentari sakemm dawn ma jkunux marbuta mill-qrib ma' parametri ta' prestazzjoni.**
93	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Inkonsistenzi bejn Uffiċjali Pubbliċi**	Hemm wisq inkonsistenzi fid-definizzjoni ta' ċerti uffiċjali pubbliċi bejn biċċiet differenti ta' leġiżlazzjoni, bħal fil-każ tad-definizzjoni ta' Kap ta' Dipartiment fil-Kostituzzjoni versus dik ta' Diretturi Ġenerali f'liġijiet oħra. **Tinġieb aktar konsistenza fit-titli ta' uffiċjali pubbliċi, kif ukoll issir distinzjoni bejn titli titulari u dawk nontitulari.**
94	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Eks Presidenti**	L-imġiba ta' eks Presidenti mhix regolata, u m'hemmx standards għolja biżżejjed dwar x'inhu mistenni minn eks President. **Eks Presidenti għandhom ikunu pprojbiti milli jindirizzaw mass meetings politiċi, li jivvotaw għal mexxej ġdid ta' partit politiku, li jattendu attivitajiet politiċi, li jagħtu intervisti ta' natura partiġġjana, u li jieħdu pożizzjonijiet pubbliċi dwar affarijiet politiċi.**
95	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Rappreżentazzjoni tan-Nisa**	Għad hemm nuqqas ta' nisa f'ħafna istituzzjonijiet. **Isir eżami kif ikun żgurat li jkun hemm rappreżentazzjoni aktar ekwa ta' nisa fl-istituzzjonijiet tal-Istat.**
96	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Żgħażagħ li jagħlqu 16-il sena**	Iż-żgħażagħ li jagħlqu 16-il sena għandhom jipparteċipaw fil-proċess elettorali. **Għandu jingħata l-vot lil dawk li jagħlqu 16-il sena.**
97	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Rwol taż-Żgħażagħ**	Il-pajjiż jiggwadanja jekk aktar żgħażagħ jieħdu sehem fit-tmexxija tiegħu. **(1) Ikun hemm regola li kull bord ta' organizzazzjoni jew kumitat fis-settur pubbliku għandu jkollu bħala membru, żagħżugħ ta' inqas minn 30 sena. (2) Il-Kunsill Nazzjonali taż-Żgħażagħ ikun stabbilit skont il-Kostituzzjoni.**
98	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Referenda**	Għandu jkun hemm spazju għal aktar referenda. **Il-Kostituzzjoni għandha tipprovdi għal referenda propożittivi.**
99	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Is-Servizz Ġudizzjarju**	Is-Servizz Ġudizzjarju m'għandux jibqa' parti mis-servizz pubbliku. **Is-Servizz Ġudizzjarju għandu jinqata' mis-servizz pubbliku.**

100	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Kontabbiltà Finanzjarja**	Il-mekkaniżmi ta' kontabbiltà finanzjarja fil-Ministeri għadhom batuti. **(1) Tinħoloq kontabbiltà finanzjarja effettiva, inklużi awditi interni, fil-Ministeri kollha, b'kordinazzjoni mal-Awditur Ġenerali. (2) Jiddaħħlu miżuri korrettivi effettivi (passi dixxiplinari, rimborż ta' spiża mhux awtorizzata, tkeċċija ta' nies li ma josservawx ir-regolamenti finanzjarji (kemm jekk huma Ministri, Segretarji Parlamentari, uffiċjali pubbliċi jew impjegati). (3) Is-Segretarji Permanenti ikunu kontabbli personalment għal amministrazzjoni finanzjarja ħażina.**
101	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Il-Qorti tal-Appell**	Il-Qorti tal-Appell jista' jkollha rwol aktar wiesa'. **Titkabbar il-ġurisdizzjoni tal-Qorti tal-Appell biex taġixxi bħala qorti tal-appell minn deċiżjonijiet tal-Qorti Amministrattiva, waqt li din tal-aħħar tkun il-forum fejn min iħossu inġurjat jista' jfittex l-amministrazzjoni pubblika jew fejn l-amministrazzjoni pubblika tista' tfittex lil xi ħadd.**
102	**Faillimenti tal-Kostituzzjoni - Rikors taċ-Ċittadini fil-qrati**	Iċ-ċittadini għandhom isibuha aktar faċli li jirrikorru l-Qorti. **Jidħlu provvedimenti li ċ-ċittadini ma jkollhomx għalfejn jippruvaw li għandhom interess ġuridiku biex jirrikorru fil-qrati rigward l-infurzar ta' provvedimenti kostituzzjonali.**
103	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Affarijiet Parlamentari**	Il-Parlament isir iżjed effettiv jekk ikollu Membri Parlamentari full-time, u jeħtieġlu mekkaniżmi ġodda. **(1) Il-Parlament għandu jkun jikkonsisti minn Membri Parlamentari full-time. (2) Għandu jitwaqqaf Kumitat Permanenti ġdid li jissorvelja sew il-leġiżlazzjoni sussidjarja, il-funzjonijiet tal-korporazzjonijiet pubbliċi, il-kodifikazzjoni u l-konsolidazzjoni tal-liġijiet, u jiddiskuti affarijiet ekonomiċi.**
104	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Limiti għal leġiżlazzjoni sussidjarja**	Is-setgħa tal-Eżekuttiv li jagħmel liġijiet hi wiesgħa wisq. **Issir delineazzjoni tal-limiti tas-setgħa tal-Eżekuttiv u awtoritajiet oħra li jagħmlu liġijiet li jagħmlu leġiżlazzjoni sussidjarja.**
105	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Jiem Nazzjonali**	Il-pajjiż għandu wisq Jiem Nazzjonali. **Għandu jkun hemm Jum Nazzjonali wieħed, u dan ikun Jum il-Kostituzzjoni (it-twelid tat-Tieni Repubblika).**
106	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Xogħol tal-Oppożizzjoni**	L-Oppożizzjoni għandu jkollha aktar opportunitajiet li tressaq mozzjonijiet u leġiżlazzjoni. **Il-Kumitat għall-Affarijiet tal-Kamra għandu jkollu seduta kull 15-il ġurnata biex jiddiskuti mozzjonijiet, leġiżlazzjoni u affarijiet oħra mressqa mill-Oppożizzjoni.**
107	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Tneħħija ta' MP**	Id-demokrazija parteċipata għandha tkun kontinwa. **Il-Kostituzzjoni għandha tipprovdi biex il-votanti jitolbu t-tneħħija ta' Membri tal-Parlament, Membri tal-Parlament Ewropew, u Sindki/Kunsilliera Lokali.**
108	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Konflitti ta' interess**	Il-konflitti ta' interess mhumiex irregolati adegwatament. **Konflitti ta' interess li jinvolvu Ministri, Segretarji Parlamentari, Membri tal-Parlament, membri tal-Ġudikatura u uffiċjali pubbliċi għadhom mhumiex irregolati adegwatament.**

109	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Finanzjament tal-Partiti**	**Il-partiti politiċi u l-finanzjament tagħhom għandhom ikunu rregolati aħjar.**
110	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Prosekutur Ġenerali**	**Jitwaqqaf l-uffiċċju ta' Prosekutur Ġenerali u l-funzjonijiet tal-Kummissjoni Permanenti kontra l-Korruzzjoni jkunu trasferiti lilu.**
111	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Responsabbiltà Ministerjali**	Ir-responsabbiltà ministerjali mhix iddefinita adegwatament u infurzata. **Issir delineazzjoni tal-bażi ta' responsabbiltà ministerjali, inkluża r-riżenja tagħhom. Il-Prim Ministru m'għandux ikollu lok li jgħatti ineffiċjenza, negliġenza u amministrazzjoni ħażina minn Ministri, Segretarji Permanenti, impjegati ministerjali/segretarjali, u minn impjegati oħra maħtura politikament.**
112	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Konsulenti**	L-ingaġġ ta' konsulenti mhuwiex irregolat tajjeb. **Ikun irregolat l-ingaġġ ta' konsulenti u uffiċjali mhux pubbliċi fil-Ministeri, fis-Segretarjati Parlamentari u fl-amministrazzjoni pubblika.**
113	**Fallimenti tal-Kostituzzjoni - Fewdi ministerjali**	Il-korruzzjoni, il-mismanagement ta' fondi pubbliċi, u l-amministrazzjoni ħażina huma l-ordni tal-ġurnata. **Ikun żgurat li l-Prim Ministru, il-Ministri u s-Segretarji Parlamentari ma jmexxux l-uffiċċju tagħhom bħala xi fewdu personali b'valuri li jmorru kontra l-governanza tajba.**
114	**Il-Ħolqien tat-Tieni Repubblika - Kompożizzjoni tal-Konvenzjoni Kostituzzjonali**	**Il-Konvenzjoni għandha tinkludi l-partiti politiċi, il-Gvern, l-Oppożizzjoni, is-soċjetà ċivili, il-Knisja, l-ONG, esperti, u ċittadini ordinarji.**
115	**Il-Ħolqien tat-Tieni Repubblika - Abbozzar tal-Kostituzzjoni ġdida**	**L-abbozzar tal-Kostituzzjoni ġdida għandu jsir mill-Konvenzjoni, mhux mill-Kamra tar-Rappreżentanti, għalkemm il-Kamra għandha tapprovaha skont il-Kostituzzjoni kurrenti.**
116	**Il-Ħolqien tat-Tieni Repubblika - Mandat**	**Il-Konvenzjoni għandu jkollha mandat mill-Parlament permezz ta' Att dwar il-Konvenzjoni Kostituzzjonali. Il-Parlament imbagħad jiddiskuti u japprova, u wara jkun hemm referendum.**

Parti D: Proposti tal-Kummissjoni ta’ Venezja

Nru	Tema	Nuqqas jew Difett u Proposta relatata/impliċita
1	**Is-separazzjoni tas-setgħat u “checks and balances”**	Il-governanza hija essenzjali għall-protezzjoni tad-drittijiet tal-bniedem, u biex ikun hemm din irid ikun hemm separazzjoni tas-setgħat u “checks and balances”. Il-fatt li hemm kamra leġiżlattiva waħda huwa ta’ impediment għal dan u jagħti lill-Prim Ministru setgħa akbar. **Għandu jkun hemm separazzjoni akbar tas-setgħat u inqas setgħat f’idejn il-Prim Ministru.**
2	**Tnaqqis tar-rwol tal-Prim Ministru f’ħatriet uffiċjali**	**Il-Kummissjoni ta’ Venezja temmen li d-dominanza tal-Prim Ministru għandha tkun bilanċjata minn istituzzjonijiet oħra tal-Istat, kif irrakkomandat fi proposti oħra tagħha, kif ukoll billi ċerti kompetenzi tiegħu, bħal ngħidu aħna ħatriet ta’ membri fuq kummissjonijiet indipendenti, isiru mill-Kabinett minflok minnu.**
3	**Trażżin tas-setgħat eżekuttivi**	**Il-Kummissjoni ta’ Venezja hija tal-fehma wkoll li biex ikun hemm ċertezza legali, dawk is-setgħat li l-Gvern għandu biex jagħmel ħatriet ma jsirux mill-Prim Ministru waħdu u li dawn is-setgħat ikunu espliċitament tal-Gvern.**
4	**L-għażla ta’ Segretarji Permanenti**	Il-Kummissjoni ta’ Venezja tinnota li, waqt li Ministru għandu responsabbiltà għad-dipartiment/i li jaqa’/jaqgħu fil-portafoll tiegħu, is-Segretarju Permanenti ma jinħatarx minnu, iżda mill-Prim Ministru. **Il-Kummissjoni ta’ Venezja tissuġġerixxi li (1) l-ħatra ta’ Segretarji Permanenti fil-Ministeri għandha ssir mill-Kabinett, mhux mill-Prim Ministru, anki biex ikun hemm aktar “checks and balances”; (2) l-għażla tas-Segretarji Permanenti għandha ssir mill-Kummissjoni tas-Servizz Ċivili Indipendenti skont il-mertu tal-kandidati; (3) is-Segretarji Permanenti m’għandhomx ikunu maħtura politikament, iżda jkunu civil servants indipendenti u permanenti.**
5	**Permanenza tas-Segretarji Permanenti**	**Is-Segretarji Permanenti għandhom jinħatru sakemm jirtiraw jew jitkeċċew għal raġunijiet speċifiċi.**
6	**Persuni ta’ Fiduċja**	L-Att dwar l-Istandards Pubbliċi ma jipprovdix bażi legali, aħseb u ara kostituzzjonali, għall-ħatra ta’ persuni ta’ fiduċja li jaġixxu bħal uffiċjali pubbliċi. Dan joħloq tħassib li persuni ta’ fiduċja qed jimlew postijiet vakanti li għandhom jimtlew skont il-mertu. Waqt li l-Kummissjoni ta’ Venezja taċċetta li jista’ jkun hemm bżonn leġittimu li ministri jkollhom persuni ta’ fiduċja li jgħinuhom jimplimentaw programm politiku, dan m’għandux isir eċċessiv u xogħolhom għandu jkun direttament marbut ma’ dan il-programm. **Il-Kummissjoni ta’ Venezja tirrakkomanda li jkun hemm emenda kostituzzjonali u leġiżlazzjoni li tammetti, fl-istess waqt li tillimita fl-għadd, il-possibbiltà tal-ħatra ta’ persuni ta’ fiduċja li jkunu relatati ma’ eżerċizzju ta’ setgħa, bħala eċċezzjoni għas-sistema ġenerali ta’ ħatriet fis-servizz pubbliku.**

7	**Il-Pulizija**	Il-Kummissjoni tinnota li l-liġi tipprovdi għall-awtonomija tal-pulizija, li f'soċjetà demokratika għandu jkollha l-fiduċja tal-pubbliku u tkun newtrali politikament. **Il-Kummissjoni ta' Venezja tirrakkomanda li (1) għandu jkun hemm kompetizzjoni pubblika għall-kariga ta' Kummissarju tal-Pulizija u l-awtorità li taħtru (il-President jew il-Prim Ministru) għandha tkun marbuta mar-riżultati tal-evalwazzjoni tal-kompetizzjoni, anki jekk jista' jkollhom veto kontra l-kandidat magħżul (din ir-rakkomandazzjoni tapplika anki jekk is-setgħat ta' prosekuzzjoni jingħataw lil Direttur tal-Prosekuzzjonijiet Pubbliċi); (2) is-setgħat tal-Pulizija li tinvestiga għandhom ikunu suġġetti għal reviżjoni mill-Uffiċċju tal-Avukat Ġenerali jew mid-Direttur tal-Prosekuzzjonijiet Pubbliċi, jekk l-uffiċċji jkunu separati; (3) il-Pulizija taġixxi skont l-istruzzjonijiet tad-DPP.**
8	**Twaqqif ta' Kunsill tal-Istat**	**Il-Kummisssjoni ta' Venezja tirrakkomanda li l-Kostituzzjoni tipprovdi għat-twaqqif ta' korp indipendenti (li jixbah lil Kunsill tal-Istat)**
9	**Funzjonijiet tal-Kunsill tal-Istat**	**Il-Kunsill tal-Istat ikun jista' jiffoka fuq materji bħal: jekk abbozz ta' liġi hux kompatibbli mal-Kostituzzjoni, mal-liġi Ewropea, u ma' trattati (bħal konvenzjonijiet tad-drittijiet tal-bniedem); jekk l-abbozzi humiex skont il-prinċipji tad-demokrazija u l-istat tad-dritt; jekk l-abbozzi humiex kompatibbli mal-prinċipji ta' leġiżlazzjoni tajba, bħall-ugwaljanza quddiem il-liġi, iċ-ċertezza legali u l-proporzjonalità; jekk l-abbozzi jistgħux ikunu inkorporati faċilment fis-sistema legali eżistenti; u jekk l-impatt finanzjarju fuq il-baġit huwiex sostenibbli.**
10	**Elezzjoni tal-President**	Il-Kummissjoni ta' Venezja tinnota li (1) il-President jista' effettivament ikun elett u jitneħħa mill-partit politiku li rebaħ l-aħħar elezzjoni u li jikkontrolla l-Gvern u l-maġġoranza fil-Parlament; (2) il-President m'għandux setgħat suffiċjenti biex jaġixxi bħala attur fis-sistema ta' "checks and balances". **Il-Kummissjoni ta' Venezja hija tal-fehma li l-Presidenza għandha tissaħħaħ billi l-President ikun elett u jitneħħa b'maġġoranza kwalifikata fil-Parlament.**
11	**Impeachment tal-President**	**Il-Kummissjoni ta' Venezja hija tal-fehma li l-Presidenza għandha tissaħħaħ billi l-President jitneħħa b'maġġoranza kwalifikata fil-Parlament.**
12	**Terminu sigur tal-President**	**Il-Kummissjoni ta' Venezja hija tal-fehma li għandu jkun hemm mekkaniżmu biex ma jkunx hemm imblokk għall-ħatra tal-President.**
13	**Il-Qorti Kostituzzjonali u l-effetti ta' sentenza tagħha**	**Il-Kummissjoni ta' Venezja tirrakkomanda li ssir emenda tal-Kostituzzjoni biex tiżgura li provvediment legali misjub antikostituzzjonali mill-Qorti Kostituzzjonali jitlef kull effett legali mal-pubblikazzjoni tas-sentenza tal-Qorti, li l-Qorti Kostituzzjonali tingħata s-setgħa li tipposponi d-dħul fis-seħħ tal-annullament partikulari għal perjodu speċifiku (tipikament sa sena), sabiex il-Parlament ikollu l-ħin idaħħal leġiżlazzjoni ġdida, u li l-annullamenti ta' dan it-tip ma jkollhomx bżonn l-intervent tal-Parlament.**
14	**Limiti għal-Leġiżlazzjoni sussidjarja**	**Il-Kummissjoni ta' Venezja tiġbed l-attenzjoni lejn il-ħtieġa li jitnaqqas l-użu estensiv ta' leġiżlazzjoni delegata.**

15	**Għażla tal-Prim Imħallef**	**Il-Kummissjoni ta' Venezja ma taqbilx mal-proposta tal-Gvern li l-ħatra tista' tkun limitata għal imħallfin fl-uffiċċju u wara konsultazzjoni mal-Kap tal-Oppożizzjoni. Hija tirrakkomanda li l-ħatra tiegħu tkun l-istess bħal dik ta' mħallfin oħra.**
16	**Kompożizzjoni tal-Kumitat għall-Ħatriet Ġudizzjarji**	Il-Kumitat għall-Ħatriet Ġudizzjarji huwa żgħir u l-kompożizzjoni tiegħu ma tikkonformax ma' standards Ewropej. **Il-Kummissjoni ta' Venezja tirrakkomanda li l-Kumitat għall-Ħatriet Ġudizzjarji jkun iżjed bilanċjat billi jiżdied b'mod sinifikanti l-għadd ta' membri, speċjalment ta' membri ġudikanti, skont ir-Rakkomandazzjoni CM/Rec(2010)12 tal-Kumitat tal-Ministri tal-Kunsill tal-Ewropa. Il-Kumitat għandu jkollu għall-inqas nofs il-membri tiegħu mħallfin eletti minn sħabhom mil-livelli kollha tal-Ġudikatura.**
17	**Tnaqqis fis-setgħat tal-Eżekuttiv fuq il-Ġudikatura**	**(1) Il-Kummissjoni ta' Venezja tirrakkomanda li (a) il-postijiet vakanti ġudizzjarji jkunu mħabbra, u kandidati, kemm li huma diġà membri tal-Ġudikatura kif ukoll li mhumiex, ikunu jistgħu japplikaw għalihom, u li (b) il-Kumitat għandu jikklassifika l-kandidati skont il-mertu tagħhom skont kriterji stabbiliti minn qabel u li jkunu ċari u trasparenti.** **(2) Il-Kummissjoni għandha tagħti kas tal-mira li jkun hemm bilanċ bejn nisa u rġiel. Il-Kummissjoni ta' Venezja tirrakkomanda li l-Kumitat għall-Ħatriet Ġudizzjarji għandu jirrakkomanda kandidat jew kandidati għall-Ġudikatura direttament lill-President ta' Malta, u li l-President jimxi fuq it-tali rakkomandazzjonijiet.**
18	**Età tal-irtirar tal-Ġudikanti**	**Il-Kummissjoni ta' Venezja m'għandhiex oġġezzjoni li l-età tal-irtirar ta' Ġudikanti tkun estiża jekk dawn il-Ġudikanti jkollhom possibbiltà li jirtiraw taħt regoli kurrenti.**
19	**Passi Dixxiplinari kontra membri tal-Ġudikatura**	**Il-Kummissjoni ta' Venezja ma taqbilx li entità politika bħall-Parlament ikollu d-dritt li jkeċċi membru tal-Ġudikatura, anki b'vot ta' żewġ terzi. Dan huwa problematiku taħt standards Ewropej. Il-Kummissjoni tirrakkomanda li din is-setgħa tingħata lill-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja u li jkun hemm possibbiltà ta' appell kontra d-deċiżjoni tagħha lil xi qorti.**
20	**Deċiżjonijiet tal-Avukat Ġenerali mhux suġġetti għal reviżjoni**	**Il-Kummissjoni ta' Venezja ssibha problematika li d-deċiżjonijiet tal-Avukat Ġenerali mhumiex suġġetti għal reviżjoni minn xi entità oħra.**

21	**Rwoli doppji tal-Avukat Ġenerali**	**(1) Il-Kummissjoni ta' Venezja tqis li r-rwol doppju tal-Avukat Ġenerali bħala Chairman tal-Bord tal-Gvernaturi tal-FIAU, fl-istess waqt li għandu rwol ewlieni fil-prosekuzzjonijiet, jagħti lok għal konflitt ta' interess u ksur tal-prinċipju ta' separazzjoni tas-setgħat. Hija tirrakkomanda li l-funzjonijiet ta' prosekuzzjoni għandhom jingħataw lil Prosekutur Ġenerali jew Direttur tal-Prosekuzzjonijiet Pubbliċi jew Prosekutur Ġenerali.** **(2) Il-Kummissjoni ta' Venezja tqis li r-rwol doppju tal-Avukat Ġenerali li jmexxi l-prosekuzzjonijiet huwa stess direttament, minkejja li jagħti pariri lill-Pulizija li jistgħu jsegwu jew le l-pariri tiegħu, joħloq ambigwità u huwa problematiku mil-lat tas-separazzjoni tas-setgħat, u jwassal għal kontroversji politiċi meta jkun hemm prosekuzzjonijiet sensittivi.** **(3) Il-Kummissjoni ta' Venezja tqis li r-rwol doppju tal-Avukat Ġenerali bħala li jagħti pariri lill-Gvern, jirrappreżenta l-interessi tal-Istat fi proċeduri ġudizzjarji, u jgħin fl-abbozzar ta' liġijiet u ftehimiet, jagħti lok għal konflitt ta' interess u ksur tal-prinċipju ta' separazzjoni tas-setgħat. Hija tirrakkomanda li l-funzjonijiet ta' prosekuzzjoni għandhom jingħataw lil Prosekutur Ġenerali jew Direttur tal-Prosekuzzjonijiet Pubbliċi jew Prosekutur Ġenerali.**
22	**Twaqqif ta' Prosekutur Ġenerali**	**(1) Il-Kummissjoni ta' Venezja hija tal-fehma li l-investigazzjoni ta' reati hija xogħol l-Istat. Għalhekk tirrakkomanda li l-funzjoni ta' inkjesta għandha tingħata lid-Direttur tal-Prosekuzzjonijiet Pubbliċi.** **(2) Il-Kummissjoni ta' Venezja tirrakkomanda li dawk l-uffiċjali fl-uffiċċju tal-Avukat Ġenerali li jispeċjalizzaw fil-prosekuzzjonijiet għandhom jingħaqdu mal-pulizija prosekuturi ġodda taħt id-Direttur tal-Prosekuzzjonijiet Pubbliċi.** **(3) Il-Kummizzjoni ta' Venezja tirrakkomanda li d-Direttur tal-Prosekuzzjonijiet Pubbliċi jkun indipendenti u jkun responsabbli għall-prosekuzzjonijiet pubbliċi kollha (istituzzjoni, sospensjoni u terminazzjoni tagħhom), minflok l-Avukat Ġenerali u l-Pulizija. Is-setgħat tiegħu jkunu suġġetti għal reviżjoni ġudizzjarja, li tista' tintalab mill-vittmi, speċjalment fejn jikkonċerna deċiżjonijiet li ma jmexxix prosekuzzjoni.**
23	**Membri Parlamentari full-time u riżorsi**	Il-Kummissjoni ta' Venezja tinnota li l-Membri Parlamentari jiffaċċjaw sfidi kumplessi u jeħtieġ li jkunu suffiċjentement informati biex jagħmlu għażliet importanti għall-pajjiż u jilleġiżlaw. **(1) Għandu jkun hemm Membri Parlamentari full-time.** **(2) Il-Kummissjoni ta' Venezja, waqt li tinnota li l-Membri Parlamentari għandhom fondi mill-Istat għal riċerka, ma tqisx li huma għandhom ir-riżorsi suffiċjenti u tirrakkomanda li jiżdiedu l-impjegati li jistgħu jgħinu lill-MP f'xogħolhom, inkluż ir-riċerka.**
24	**Salarji tal-Membri Parlamentari**	**Il-Kummissjoni ta' Venezja hija tal-fehma li s-salarji tal-Membri Parlamentari għandhom jiżdiedu sostanzjalment sabiex huma ma jkollhom l-ebda problema jikkonċentraw fuq ix-xogħol parlamentari tagħhom. Hemm ħtieġa ta' reviżjoni fis-salarji ta' MP.**

25	**Riżorsi għall-Membri Parlamentari**	**Għandha tingħata għajnuna mhux partiġġjana lil MP biex jaqdu dmirijiethom, speċjalment permezz ta' aktar riżorsi umani u ta' korp konsultattiv ewlieni.**
26	**Membri Parlamentari full-time u impjiegi eżekuttivi**	**(1) Il-Membri Parlamentari m'għandux ikollhom impjiegi eżekuttivi.** **(2) Il-Kummissjoni ta' Venezja tiġbed l-attenzjoni lejn il-ħtieġa: (1) li jkunu evitati konflitti ta' interess, *inter alia* bit-tisħiħ ta' regoli fuq inkompatibbiltajiet imniżżla fl-Artikolu 54 tal-Kostituzzjoni u ssikkar tar-regoli dwar il-ħatra ta' MP fuq korpi uffiċjali.**
27	**L-Ombudsman**	Il-Kummissjoni ta' Venezja tinnota li (1) il-Kamra tar-Rappreżentanti mhix obbligata li tiddibatti r-rapporti tal-Ombudsman, u (2) li informazzjoni mitluba mill-Ombudsman ta' spiss ma tingħatax lilu mill-Gvern. **Il-Kummissjoni ta' Venezja hija tal-fehma li, sakemm l-informazzjoni mitluba mill-Ombudsman mhix waħda li tikkonċerna materji mniżżla fl-Artikolu 20 tal-Att dwar l-Ombudsman (sigurtà jew difiża, dannu serju lill-ekonomija, aċċess għal diskussjonijiet fil-Kabinett jew kumitat tal-Kabinett, jew ta' preġudizzju għal investigazzjoni jew kxif ta' offiżi), din l-informazzjoni għandha tingħata kemm lill-Ombudsman kif ukoll lill-pubbliku ġenerali.**
28	**Aċċess għall-Informazzjoni**	**L-Att dwar il-Libertà tal-Informazzjoni għandu jkun aġġornat skont mudelli internazzjonali biex jiggarantixxi t-trasparenza tal-amministrazzjoni fil-konfront tal-medja u ċ-ċittadini.**
29	**Il-Kummissjoni Permanenti kontra l-Korruzzjoni**	**Il-Kummissjoni ta' Venezja tirrakkomanda li l-Kummissjoni Permanenti kontra l-Korruzzjoni tiġi xolta u l-prosekuzzjoni ta' reati li jirriżultaw minn korruzzjoni ssir mid-Direttur tal-Prosekuzzjonijiet Pubbliċi (DPP), anki jekk il-Gvern irid iżomm il-Kummissjoni biex tirrapporta fuq il-korruzzjoni u tibgħat ir-rapporti tagħha lid-DPP, bla ma timblokka investigazzjonijiet u prosekuzzjonijiet mill-istess Pulizija u d-DPP.**
30	**Tribunali speċjalizzati**	**Il-Kummissjoni ta' Venezja ma tistax teżamina jekk il-ħolqien u l-ġurisdizzjoni ta' dawn it-tribunali jimminawx l-awtorità ta' strutturi ġuridiċi bażiċi mniżżla fil-Kostituzzjoni, jekk hemmx riskju ta' ġurisdizzjoni parallela, jekk hemmx inkoerenza fil-ġurisprudenza, jekk il-partijiet f'tilwima għandhomx l-istess drittijiet biex jappellaw. Il-Kummissjoni hija lesta li teżamina dawn l-affarijiet jekk tintalab tagħmel dan.**

31	**Il-Midja/Is-Soċjetà Ċivili**	**Il-Kummissjoni ta' Venezja għandha l-impressjoni li f'Malta l-midja u s-soċjetà ċivili jsibuha diffiċli li jwettqu r-rwol ta'** ***watchdog*** **bħala prekundizzjoni indispensabbli għall-kontabbiltà tal-Gvern. Il-Kummissjoni tfakkar li huwa obbligu ta' kull Stat Membru tal-Kunsill tal-Ewropa li jipproteġi l-ġurnalisti u tikkwota diversi sentenzi tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem fir-rigward.** **Il-Kummissjoni ta' Venezja tistqarr li mhix f'pożizzjoni li teżamina jekk l-investigazzjoni fil-qtil ta' Daphne Caruana Galizia tikkonformax mal-istandards għolja msemmija fil-każ Ramsahai u oħrajn vs In-Netherlands, 15 ta' Mejju 2007, iżda tinsisti li huwa obbligu tal-Gvern li jiżgura li l-midja u s-soċjetà ċivili jkollhom rwol attiv li jżommu lill-awtoritajiet kontabbli ta' għemilhom.**

Parti E: Proposti ta' Dr Luke Dalli (Teżi) - The Offices of the President and the Prime Minister of Malta, A Way Forward

Nru	Tema	Nuqqas jew Difett u Proposta relatata
1	**Il-Presidenza - Sigurtà tal-uffiċċju**	Tistagħġeb meta tqis li l-President jista' jitneħħa mill-kariga b'riżoluzzjoni b'maġġoranza sempliċi fil-Parlament "allegatament" għaliex ma jistax jaqdi l-funzjonijiet tal-Uffiċċju jew għal imġiba ħażina, meta tqis li l-Avukat Ġenerali, Ġudikant jew maġistrat jitneħħew b'maġġoranza ta' żewġ terzi u l-allegazzjonijiet iridu jkunu ppruvati. L-Awtur jikkwota lil Marc Sant meta jgħid li l-metodu tal-elezzjoni tal-President u l-perjodu li jservi għandhom ikunu simbolu ta' għaqda nazzjonali u li jwassluh biex jeżerċita l-funzjonijiet tiegħu b'mod indipendenti. **L-awtur jipproponi li l-President għandu jitneħħa bi proċedura ta' "impeachment" b'maġġoranza ta' żewġ terzi tal-Parlament jekk il-Qorti Kostituzzjonali tiddetermina li mhuwiex kapaċi jaqdi dmirijietu jew minħabba mġiba ħażina.**
2	**Il-Presidenza - Setgħat tal-President**	Il-President ftit li xejn għandu setgħat, ħlief dawk residwi, fejn il-prerogattiva tiegħu tista' tkun eżerċitata personalment fid-diskrezzjoni tiegħu (il-ħatra ta' Aġent Prim Ministru, il-ħatra ta' Kap tal-Oppożizzjoni, u l-ħatra tal-uffiċjali personali tiegħu) jew skont il-parir li jagħtuh il-Prim Ministru jew Ministru tal-Kabinett (maħfriet presidenzjali, ix-xoljiment tal-Parlament). **L-awtur jikkwota lil Marc Sant li l-President għandu jingħata aktar diskrezzjoni biex ikollu "check" fuq gvern b'saħħtu minħabba li m'hemmx separazzjoni effettiva tas-setgħat leġiżlattivi u eżekuttivi.**
	Il-Presidenza - Inibizzjoni tal-kontribuzzjoni tiegħu	Il-President huwa l-Kap tal-Eżekuttiv però huwa parti essenzjali tal-organu leġiżlattiv għaliex il-kunsens tiegħu huwa meħtieġ biex abbozz isir liġi. Il-President jista' teoretikament jirrifjuta li jagħti l-kunsens, iżda l-konsegwenzi huma jew ir-riżenja tiegħu jew it-tneħħija tiegħu b'sempliċi maġġoranza. **L-awtur ma jagħmel l-ebda rakkomandazzjoni speċifika.**
3	**L-elezzjoni tal-President**	Teoretikament, il-ħatra tal-President tista' ssir bla ma jkun hemm kworum fil-Kamra tar-Rappreżentanti. **Għalhekk jipproponi li l-ħatra ssir jew (1) b'maġġoranza ta' żewġ terzi tal-Parlament jew (2) b'maġġoranza assoluta tal-Parlament u s-Sindki tal-Kunsilli Lokali. F'każ li ma jkunx hemm il-maġġoranza meħtieġa, il-ħatra tista' ssir minn Kunsill tal-Istat (kif propost minn Profs Aquilina) jew b'elezzjoni diretta mill-poplu (Select Committee, 1987).**

4	**Kap tal-Eżekuttiv**	Il-President huwa l-Kap tal-Eżekuttiv, jippresiedi l-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja, u jagħti l-kunsens tiegħu għal-liġijiet. Dan huwa kontra s-separazzjoni tas-setgħat. **Dalli jipproponi li l-President ikun il-kap ta' wieħed biss mill-organi tal-Istat, dak tal-Eżekuttiv.**
5	**Direttivi tal-President**	Il-President m'għandux is-setgħat meħtieġa biex jaqdi r-rwol ta' gwardjan tal-Kostituzzjoni. **Il-President għandu jingħata setgħat li joħroġ direttivi sabiex ikun hemm osservanza tal-provvedimenti tal-Kostituzzjoni f'dawk is-sitwazzjonijiet fejn mhuwiex possibbli għall-Qorti Kostituzzjonali, jew xi persuna jew korp ieħor, li tipprovdi soluzzjoni fil-qafas tal-Kostituzzjoni nnifisha. Dawn id-direttivi jistgħu jingħataw lil kull min ikun qed jikser il-liġi suprema, hu min hu.**
6	**Pariri lill-President - Twaqqif ta' Kunsill tal-Istat**	Il-President għandu bżonn korp li jagħtih pariri dwar kwistjonijiet li jistgħu jqumu minn żmien għal żmien u fejn jista' jeżerċita d-diskrezzjoni tiegħu (xoljiment tal-Parlament, ħatra u tkeċċija ta' Prim Ministru, ħatra ta' aġent PM, revokazzjoni tal-awtorità ta' Ministru tal-Kabinett, ħatra tal-Kap tal-Oppożizzjoni, ħatra tal-uffiċjali personali tiegħu). **L-awtur jipproponi t-twaqqif ta' Kunsill tal-Istat ippresedut mill-President (1) magħmul mill-Prim Ministru, il-Kap tal-Oppożizzjoni, u numru ta' individwi li taw kontribuzzjoni lill-istorja politika tal-pajjiż mill-partiti politiċi (Select Committee 1987); jew (2) magħmul mill-PM, Kap tal-Oppożizzjoni, u eks Presidenti (President George Abela, 13 ta' Diċembru 2009); jew (3) magħmul minn eks Presidenti, eks Prim Ministri u eks Kapijiet tal-Oppożizzjoni, u rappreżentanti tas-soċjetà (Profs Kevin Aquilina). Skont Dr Franco Debono, il-Kunsill għandu jinħatar b'maġġoranza ta' żewġ terzi fil-Parlament għal perjodu ta' sitt snin.**
7	**Funzjonijiet tal-Kunsill tal-Istat**	Dalli jsemmi distribuzzjonijiet differenti tal-funzjonijiet tal-Kunsill tal-Istat u l-mod kif jaħdem. **(1) Skont is-Select Committee 1987, il-funzjonijiet tal-Kunsill tal-Istat ikunu jinkludu l-għażla ta' ċerti karigi għolja bħal dawk tal-Kummissarju Elettorali Ewlieni, il-membri u ċ-Chairman tal-Awtorità tax-Xandir u tal-Kummissjoni dwar l-Impjiegi, u l-Kunsill jagħti pariri lill-President kull meta dan jistaqsi għalihom. (2) Skont il-Profs Aquilina, il-Kunsill jista' jagħti pariri kemm lill-President kif ukoll lill-Gvern, dwar (i) ħatriet tal-President, Ġudikatura, Segretarji Permanenti, Ambaxxaturi, Avukat Ġenerali, Kummissarju tal-Pulizija, Kmandant tal-Forzi Armati, Ombudsman, Awditur Ġenerali, kummissjonijiet kostituzzjonali, l-Awtorità tax-Xandir, Chairman u membri tal-bordijiet ta' korpi pubbliċi, u uffiċċji statali oħra (il-Kummissarju għall-Protezzjoni tad-*Data*, il-Kummissarju għat-Tfal, il-Kummissarju għal Investigazzjonijiet Amministrattivi), (ii) emendi għall-Kostituzzjoni, liġijiet u policies; (iii) inkjesti taħt l-Att dwar l-Inkjesti, u (iv) kummenti dwar abbozzi quddiem il-Parlament.**

8	**Id-Diskors tal-President**	Il-President m'għandux jitpoġġa f'pożizzjoni li jagħmel diskors partiġġjan fil-ftuħ tal-Parlament. **Dalli jsemmi l-proposta tal-President Abela li jkun hemm tliet diskorsi: wieħed tal-President miktub minnu nnifsu, wieħed tal-Prim Ministru dwar il-pjanijiet tal-Gvern għal-leġiżlatura li jmiss, u wieħed tal-Kap tal-Oppożizzjoni dwar xogħol l-Oppożizzjoni.**
9	**Rule of Party vs Rule of Law**	(1) L-elementi bażiċi ta' governanza tajba, bħat-trasparenza, l-kontabbiltà, u l-infurzar tal-liġijiet qed jitnaqqru minħabba li l-Kostituzzjoni tiffaċilita "l-iggvernar mill-partit" minflok "l-istat tad-dritt". **Huwa kruċjali li jkun hemm istituzzjonijiet tar-"raba' fergħa" indipendenti mill-awtoritajiet politiċi (Prim Imħallef Emeritus Joseph Said Pullicino).**
10	**Il-Ħatra ta' uffiċjali ewlenin tal-Istat**	L-ogħla uffiċjali tal-Istat għandhom ikunu imparzjali. **Il-proċess tal-ħatra tal-Avukat Ġenerali u l-Kummissarju tal-Pulizija għandu jkun riformat. ConstitutionNet issemmi l-proposta tal-PN li dawn il-ħatriet mill-Prim Ministru jkunu jirrikjedu maġġoranza ta' żewġ terzi fil-Parlament fl-ewwel vot u, jekk ma tintlaħaqx, maġġoranza sempliċi fit-tielet vot. Tissemma wkoll proposta li dan il-proċess ikun istitwit fil-Kostituzzjoni.**
11	**Tneħħija tal-persuni istituzzjonali**	Dr Briguglio jsemmi l-proposti tal-Profs Kevin Aquilina rigward it-tneħħija ta' uffiċjali ewlenin tal-Istat. Profs Aquilina jingħad li ppropona li dawn l-uffiċjali jitneħħew b'maġġoranza ta' żewġ terzi.
12	**Awtorità indipendenti ta' prosekuzzjoni**	Dr Briguglio jsemmi l-proposta tal-Profs Aquilina li jkun hemm awtorità indipendenti ta' prosekuzzjoni, li l-kap tagħha jinħatar u jitneħħa bl-istess mod applikabbli għall-imħallfin.
13	**Konċentrazzjoni ta' Setgħat**	Il-mudell ta' Westminster iwassal għal konċentrazzjoni ta' setgħat f'idejn il-Prim Ministru, il-Kabinett u l-Eżekuttiv. Dawn, flimkien mal-Membri Parlamentari, ma jagħrfux li huma kontabbli għas-setgħa temporanja tagħhom.
14	**Trażżin tas-setgħat eżekuttivi**	L-awtoritajiet li l-iskop tagħhom huwa li jiżguraw amministrazzjoni pubblika korretta, anki billi jrażżnu l-eżerċizzju tas-setgħa mill-Eżekuttiv, (l-Awditur Ġenerali, il-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku, l-Awtorità tax-Xandir, il-Kummissjoni dwar l-Impjiegi, l-Ombudsman Parlamentari) m'għandhomx l-istrumenti kostituzzjonali effettivi biex jiżguraw amministrazzjoni pubblika effiċjenti, nadifa, trasparenti u kontabbli.
15	**L-oriġini tal-awtorità tal-Istat**	Il-Kostituzzjoni għandha titneżża' mill-kunċett skadut u arkaiku li l-awtorità tal-Istat tiġi mill-President, u tagħraf il-kunċett modern li din l-awtorità tiġi mill-poplu, li jiddelega setgħat skont il-liġi suprema tal-pajjiż.

16	**Responsabbiltà tal-Istat**	Il-Prim Imħallef Emeritus Said Pullicino jsemmi l-eżempji tal-kostituzzjoni Ġermaniża u dik Taljana li jipprovdu li kull meta xi ħadd li jeżerċita uffiċċju pubbliku jonqos mid-doveri tiegħu lejn terzi persuni, ir-responsabbiltà għal dan taqa' fuq l-Istat jew il-korp pubbliku li jimpjegah, u f'każ ta' negliġenza grossa jew intenzjoni volontarja, it-terzi persuni konċernati jistgħu jfittxu rimedju, inkluż kumpens permezz tal-qrati ordinarji, kontra azzjonijiet lil hinn mill-mandat tas-servizz pubbliku u l-abbuż tas-setgħa.
17	**Dritt għal amministrazzjoni tajba**	Il-Kostituzzjoni għandha tiggarantixxi d-dritt tal-individwu għal amministrazzjoni pubblika tajba, konformi mas-subartikoli 1, 2 u 3 tal-Artikolu 41 tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea u tal-Kodiċi Ewropew ta' Mġiba Amministrattiva Tajba.
18	**Skrutinju ta' azzjonijiet eżekuttivi**	Il-Prim Imħallef Emeritus jipproponi li l-Kostituzzjoni jkollha kapitolu ġdid li jipprovdi għal Skrutinju ta' Azzjonijiet Eżekuttivi, partikularment il-funzjonijiet tal-Awditur Ġenerali u l-Ombudsman Parlamentari.
19	**Reviżjoni ta' ċerti Kummissjonijiet**	Hemm skop biex issir reviżjoni tal-kummissjonijiet tal-Istat u tal-Gvern biex ikun hemm rabta qawwija bejn korpi kostituzzjonali u l-Parlament fl-iskrutinju tal-azzjonijiet tal-Eżekuttiv.
20	**Reviżjoni ta' ċerti Awtoritajiet**	Hemm skop biex issir reviżjoni tal-awtortiajiet tal-Istat u tal-Gvern biex ikun hemm rabta qawwija bejn korpi kostituzzjonali u l-Parlament fl-iskrutinju tal-azzjonijiet tal-Eżekuttiv.
21	**Liġijiet kontra l-Kostituzzjoni**	Hija sfortuna li l-Qorti Kostituzzjonali la għarfet tajjeb biżżejjed is-supremazija tal-Kostituzzjoni u lanqas eżerċitat sew is-setgħat tagħha li tipproteġi lill-pajjiż minn leġiżlazzjoni li hi nnifisha tkun iddikjarat li hija inkonsistenti mal-Kostituzzjoni.
22	**Tisħiħ tal-Uffiċċju tal-Ombudsman**	L-Awditur Ġenerali u l-Ombudsman għandhom igawdu l-istess ħarsien kostituzzjonali, anki permezz ta' estensjoni għall-Ombudsman tal-provvedimenti kostituzzjonali li japplikaw għall-Awditur Ġenerali (metodu tal-ħatra, tneħħija tiegħu, it-tul tal-perjodu li jservi (7-9 snin), u sigurtà tal-uffiċċju). L-istess ikun japplika għall-finanzjament tal-uffiċċju u l-kundizzjonijiet tas-servizz ekwivalenti għal dawk ta' mħallef fil-qrati superjuri.
23	**Rabta u Sinerġija tal-Awditur Ġenerali u l-Ombudsman mal-Parlament**	L-Awditur Ġenerali u l-Ombudsman għandhom jingħataw il-mezzi biex jikkomunikaw lill-Kamra tar-Rappreżentanti r-riżultati tal-investigazzjonijiet tagħhom dwar amministrazzjoni ħażina, u għandu jkun hemm proċeduri tajba biex ikun hemm dibattitu fil-Parlament.
24	**Kummissjoni dwar l-Impjiegi**	Għad hemm bżonn għall-Kummissjoni dwar l-Impjiegi, jew jistgħu l-funzjonijiet tagħha jsiru minn awtorità kostituzzjonali b'funzjonijiet aktar wiesgħa?

25	**Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku**	Il-funzjonijiet u s-setgħat tal-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku għandhom ikunu riveduti biex ikunu skont l-eżiġenzi ta' servizz pubbliku li jevolvi. Għandha titneħħa kull ambigwità dwar ir-rettifikazzjoni mill-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku ta' inġustizzji kontra impjegati pubbliċi skont rakkomandazzjonijiet tal-Ombudsman.
26	**Estensjoni tal-funzjonijiet tal-Ombudsman**	Il-Prim Imħallef Emeritus jipproponi li l-funzjonijiet kostituzzjonali tal-Ombudsman ikunu estiżi biex ikun rikonoxxut bħala Istituzzjoni Nazzjonali tad-Drittijiet tal-Bniedem.
27	**Sospensjoni ta' Membri Parlamentari jew Uffiċjali Pubbliċi ewlenin**	Għandu jkun hemm mekkaniżmu li jiżgura li membru tal-Parlament jew xi ħadd f'kariga pubblika għolja jkun sospiż f'każi ta' korruzzjoni skont kriterji speċifiċi. Il-bord ta' inkjesta jkun kompost minn tliet imħallfin ewlenin, u l-inkjesta u s-sentenza għandhom isiru f'perjodu limitat.
28	**Ombudsman għall-Midja**	Għandu jinħatar Ombudsman għall-Midja sabiex jiżgura li l-Midja timxi skont etika ġurnalistika tajba.
29	**Supremazija tal-Kostituzzjoni**	Il-Qorti Kostituzzjonali Maltija donnha taċċetta li l-Parlament, aktar mill-Kostituzzjoni nnifisha, għandu s-setgħa suprema (Imħallef Giovanni Bonello).
30	**Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja**	Il-President ma jibqax Chairman tal-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja.
31	**Setgħat usa' tal-Ispeaker**	Il-kunsens għal-liġijiet għandu jingħata mill-Ispeaker, mhux mill-President.
32	**L-ordni kostituzzjonali**	Għandu jkun hemm provvedimenti simili għas-subartikoli 2 u 3 tal-Artikolu 20 tal-Liġi Bażika tar-Repubblika Federali tal-Ġermanja u l-Artikolu 1 tal-Kostituzzjoni Taljana, kif ukoll id-dritt ta' kull ċittadin li "jirreżisti lil kull min jipprova jwarrab l-ordni kostituzzjonali jekk ma jkunx hemm rimedju ieħor possibbli", jitpoġġew fil-Kostituzzjoni Maltija.
33	**Kontabbiltà ta' uffiċjali**	Il-Kostituzzjoni għandha tiggarantixxi li l-uffiċjali pubbliċi tal-Istat ikunu kontabbli għall-azzjonijiet jew in-nuqqas ta' azzjoni tagħhom, permezz ta' tisħiħ ta' mekkaniżmi adegwati, sabiex kull individwu jkun jista' jeżerċita d-dritt tiegħu għal amministrazzjoni pubblika tajba.

Parti F: Forum tal-President: Il-Kostituzzjoni ta’ Malta għadha sservi l-ħtiġijiet tal-poplu?

Nru	Proposta	Kummenti u Rakkomandazzjonijiet
1	Proposta sabiex il-Kostituzzjoni tinkiteb b’mod aktar konċiż	Parti sewwa mid-dokument attwali tista’ tinkiteb f’inqas kliem b’ħafna dettalji mqegħdin f’Kodiċi Kostituzzjonali għalih.
2	Proposta sabiex jigi aġġornat il-provvediment dwar in-Newtralità	Il-provvediment dwar in-newtralità jeħtieġ jiġi aġġornat, speċjalment fejn isemmi t-tarznari li tidher żejda u mhux konformi ma’ dak li wieħed ġeneralment jifhem in-newtralità x’teħtieġ. Ir-referenza għal “żewġ superpotenzi” m’għadux żmienha llum.
3	Proposta sabiex jitjiebu l-provvedimenti fil-Kostituzzjoni li jittrattaw l-Gvernijiet Lokali	Mill-banda l-oħra, il-funzjonijiet tal-gvernijiet lokali mhumiex imfissra biżżejjed fil-Kapitolu XA, l-Artikolu 115A.
4	Proposta sabiex ir-reati kontra l-proprjetà jiġu trattati fil-Kodiċi Kriminali u mhux fil-Kostituzzjoni	Ir-reati kontra l-proprjetà għandhom jiġu trattati b’mod adegwat u xieraq fil-Kodiċi Kriminali u mhux fil-Karta Kostituzzjonali, u l-Artikolu 33(2)(a) għandu jiġi rivedut f’dil-parti fejn huwa suġġerit li t-teħid tal-ħajja huwa skużat, jew jista’ jiġi skużat, fid-difiża tal-proprjetà.
5	Proposta sabiex jiddaħħlu provvedimenti li jittrattaw il-kunċett tal-Familja	Fid-dawl tas-sinifikat u l-importanza tal-familja f’Malta, wieħed jiskanta kif ma jsibx numru ta’ provvedimenti li jagħrfu din l-importanza.
6	Proposta sabiex tiġi mfissra b’mod konkret il-proċedura sabiex tiġi emendata l-Kostituzzjoni	Il-proċedura biex tiġi emendata l-Kostituzzjoni għandha tkun imfissra sew fil-Kostituzzjoni; il-proċess għandu jkun diffiċli biex b’hekk juri l-importanza tal-Kostituzzjoni bħala l-liġi fundamentali.
7	Proposta sabiex tinbidel is-sistema elettorali b’tali mod li jiġu eliminati l-possibbiltà ta’ riżultat elettorali pervers u l-varjazzjoni fis-siġġijiet tal-Kamra tad-Deputati	Nistaqsi, wasal iż-żmien li niddiskutu wkoll jekk għandniex neliminaw darba għal dejjem il-possibbiltà ta’ riżultat elettorali pervers u l-varjazzjoni fis-siġġijiet tal-Kamra tad-Deputati? Din il-problema forsi tista’ tkun eliminata bil-ħolqien ta’ kwota nazzjonali u riżerva nazzjonali ta’ siġġijiet Parlamentari li jiġu allokati lill-partiti skont il-proporzjon ta’ voti li jiksbu fl-elezzjoni. Is-sistema tibqa’ bbażata fuq 13-il Distrett Elettorali li kull wieħed itella’ ħames deputati (65 b’kollox). Ma’ dawn ikun hemm ir-riżerva nazzjonali ta’ sitt siġġijiet li jitqassmu skont il-perċentwal ta’ voti li l-partiti jiksbu f’livell nazzjonali fl-Elezzjoni Ġenerali biex in-numru ta’ siġġijiet fil-Parlament jitla’ għal 71 - u jkun wieħed fiss. Tista’ tinfetaħ id-diskussjoni dwar id-daqs tal-kwota biex jitqassmu dawn is-sitt siġġijiet, jekk tinħadimx billi n-numru ta’ voti validi mixħuta jkun diviż b’71. Pereżempju, fl-Olanda,

		li għandha waħda mill-iżgħar thresholds fid-dinja, il-kwota għal kull siġġu tiġi stabbilita sempliċement billi l-għadd ta' voti validi fuq livell nazzjonali jiġi diviż bin-numru ta' siġġijiet li jridu jimtlew. Kieku tħaddmet sistema ta' dan it-tip f'Malta, fl-1992 kien ikollna tliet partiti fil-Parlament. Nistgħu wkoll niddiskutu dwar thresholds oħra u hemm diversi eżempji u esperjenzi minn pajjiżi oħra li jistgħu jkunu importanti: fil-Polonja u l-Ġermanja t-threshold hu ta' ħamsa fil-mija, fl-Iżrael tnejn fil-mija u fit-Turkija 10 fil-mija. Hemm diversi modi kif it-threshold jista' jkun applikat, u jekk jiġu studjati fid-dettall nistgħu, mill-esperjenzi ta' pajjiżi oħra, naslu għal sistema aċċettabbli għal pajjiżna.
8	Proposta sabiex nimxu lejn tmexxija presidenzjali fuq il-Mudell Amerikan	F'dan il-kuntest jagħmel sens li l-governabbiltà tissaħħaħ mod ieħor, pereżempju billi nersqu lejn tmexxija presidenzjali fuq il-mudell Amerikan. Il-poplu jiġi msejjaħ kull ħames snin biex jivvota għal President li jkun jista' jaħtar il-Ministri tiegħu li m'għandhomx ikunu membri tal-Kamra tad-Deputati, l-ewwel nett biex taqta' kemm jista' jkun ir-rabta bejn l-Eżekuttiv u l-patrunaġġ politiku jew il-klijenteliżmu, marda li taffettwa lil kull sistema politika, speċjalment dawk tan-Nofsinhar tal-Ewropa. Il-Kamra tad-Deputati tingħata rwol purament leġiżlattiv fuq il-mudell tal-Kungress Amerikan. Fi kliem ieħor l-Eżekuttiv jinfired mill-Istituzzjoni Parlamentari għalkemm jibqa' taħtha. Il-Parlament jingħata aktar importanza kemm fil-metodi ta' kif jaħdem, fil-funzjonijiet tiegħu u jingħata aktar riżorsi. Ma naqbilx li l-partiti għandhom jingħataw għajnuna diretta mill-Istat qabel ma sseħħ riforma fil-Parlament.
9	Proposta sabiex il-Membri Parlamentari jkollhom aktar ħin allokat għal xogħol parlamentari	Nistaqsi: ma wasalx iż-żmien li x-xogħol parlamentari jibda jsir f'ħinijiet regolari u kif isir b'mod aktar professjonali f'Parlamenti oħra? Żvilupp bħal dan jagħti lil-leġiżlaturi aktar ħin x'jiddedikaw għad-diskussjoni fil-fond tal-abbozzi ta' liġijiet proposti f'kumitati parlamentari kif isir fil-Parlament Ewropew, u li jkollhom laqgħat aktar spissi ma' rappreżentanti tas-soċjetà ċivili.
10	Suġġeriment sabiex tiġi adottata sistema elettorali li tagħti lok għal aktar partiti politiċi fil-Parlament	Argumenti favur sistema elettorali li tagħti lok għal iżjed partiti politiċi fil-Parlament għaliex fit-teorija titnaqqas il-polarizzazzjoni żejda (għalkemm tiżdied problema ta' governabbiltà).
11	Proposta sabiex il-President jinħatar wara vot ta' żewġ terzi jew aktar	Allura l-ewwel rimedju għandu jkun li tinbidel is-sistema ta' kif jinħatar il-President – minn dik ta' maġġoranza sempliċi fil-Parlament għal waħda ta' żewġ terzi jew iżjed.

12	Proposta sabiex tinbidel is-sistema ta' ħatriet f'Korpi Regolatorji u Awtoritajiet	Għandna ħafna korpi regolatorji u awtoritajiet, li fit-teorija huma indipendenti mill-Gvern u li allura l-Gvern ma jġorrx responsabbiltà ta' għemilhom. Biss jibqa' l-fatt li l-ħatriet f'dawn il-korpi jsiru mill-Gvern u ġieli mill-partiti politiċi direttament, imma dejjem ixaqilbu numerikament lejn il-Gvern tal-ġurnata. Jekk verament hemm ir-rieda li din is-sitwazzjoni tiġi rimedjata jinħtieġ li l-Gvern jiżvesti ruħu mill-poter fil-kamp regolatorju u li l-ħatriet ikunu bbażati fuq kompetenzi, b'konsultazzjoni mas-soċjetà ċivili. Wara din il-konsultazzjoni, dawn il-ħatriet jistgħu jibqgħu jsiru mill-Parlament, iżda b'maġġoranza ta' żewġ terzi f'kull każ. Il-prinċipju għandu japplika mhux biss għall-awtoritajiet imwaqqfin skont il-Kostituzzjoni, iżda għal kollha.
13	Proposta sabiex tinbidel is-sistema ta' ħatriet fuq il-Bord tal-Awtorità tax-Xandir	Il-Bord tal-Awtorità tax-Xandir huwa magħmul minn ħames persuni, bil-parti tal-Gvern tinnomina ċ-Chairman u żewg membri u dik tal-Oppożizzjoni tinnomina ż-żewg membri l-oħra. Biex verament ikun hemm gwardja leġittima li tgawdi l-fiduċja ta' kulħadd, il-Gvern irid iċedi l-prerogattivi tiegħu kollha, speċjalment fil-ħatriet ta' bordijiet, uffiċjali għolja u inqas għolja, u għoti ta' kuntratti għall-programmi. Formula fejn il-membri tal-Awtorità tax-Xandir jinħatru mill-Parlament b'maġġoranza ta' żewġ terzi tista' twassal għal soluzzjoni. Ix-Xandir pubbliku jkun immexxi minn bord wieħed, possibbilment maħtur mill-istess Awtorità tax-Xandir, jew xi mod ieħor li jelimina l-vantaġġ li s'issa dejjem kellu l-Gvern tal-ġurnata.
14	Proposta sabiex is-sħubija ta' Malta fl-UE tkun rikonoxxuta formalment fil-Kostituzzjoni	Is-sħubija fl-Unjoni Ewropea kienet l-iktar avveniment important mill-indipendenza l'hawn u għalhekk jeħtieġ li tkun rikonnoxxuta formalment fil-Kostituzzjoni
15	Proposta sabiex il-Kostituzzjoni jkollha għarfien espliċitu tas-supremazija tal-liġi tal-UE fuq il-liġi nazzjonali	Il-Kostituzzjoni għandu jkollha għarfien espliċitu tas-supremazija tal-liġi tal-UE fuq il-liġi nazzjonali, anki jekk dan huwa diġà aċċettat bħala prinċipju tal-Qorti Ewropea tal-Ġustizzja.
16	Proposta sabiex il-ħruġ eventwali ta' Malta mill-UE jkun approvat biss b'maġġoranza ta' żewġ terzi tal-voti fil-Parlament.	Il-ħruġ eventwali ta' Malta mill-UE għandu jiġi approvat biss b'maġġoranza ta' żewġ terzi tal-voti fil-Parlament.
17	Proposta fir-rigward ta' ratifikazzjonijiet ta' trattati tal-UE	Ir-rattifika ta' trattati tal-UE għandha tkun deċiża mill-Parlament, bil-possibbiltà li jissejjaħ referendum fejn it-tibdil propost għat-trattat ikun meqjus bħala wieħed li jhedded serjament il-ġid soċjali u ekonomiku tal-pajjiż.

18	Proposta sabiex tiġi reveduta l-pożizzjoni ta' President b'mod li din tissaħħaħ	Il-pożizzjoni ta' President jeħtieġ li tissaħħaħ u l-qasam li fih jista' jeżerċita l-ġudizzju tiegħu indipendentament jeħtieġ jitwessa' jekk effettivament irid jidher li hu finalment il-garanti tas-sovranità tal-poplu. L-iktar punt debboli tiegħu ġej sew mill-mod li bih jingħażel, li jagħmlu effettivament kważi dejjem l-għażla tal-Prim Ministru, kif ukoll mill-mod ta' kif jitneħħa.
19	Proposta sabiex President ikun jista' jitneħħa biss b'mod identiku għall-Imħallef	Din tista' tkun rimedjata faċilment billi t-tneħħija mill-kariga ta' President tar-Repubblika ssir bħal dik ta' tneħħija ta' mħallef.
20	Proposta sabiex il-President jinħatar b'maġġoranza speċjali tal-Parlament li tkun tinkludi wkoll forsi s-sehem ta' sindki	N/A
21	Proposta sabiex il-President ikollu poteri esklussivi fejn jidħlu ħatriet f'karigi kostituzzjonali	N/A
22	Suġġeriment li forsi fejn jidħol ir-rwol tal-President nimxu lejn il-Mudell Amerikan jew inkella t-triq tan-nofs, billi nħarsu lejn il-mudell Franċiż	N/A
23	Proposta sabiex il-Parlament ikun rikonoxxut bħala awtonomu u mhux iktar ikkunsidrat bħala dipartiment tal-Gvern	Fil-kuntest ta' dan kollu, huwa aktar u aktar importanti, għat-tisħiħ tad-demokrazija parlamentari, li l-Parlament tagħna jkun awtonomu, u mhux bħal-lum, b'dispett sfaċċat lejn l-Ispirtu tal-Kostituzzjoni, ikkunsidrat bħala dipartiment tal-Gvern li jaqa' taħt l-Uffiċċju tal-PM.
24	Proposta sabiex il-Kostituzzjoni telimina l-kunċett li l-awtorità tal-Istat ġejja mis-Sovran jew mill-President	Il-Kostituzzjoni għandha twarrab il-kunċett antikwat u li spiċċa żmienu li l-awtorità tal-Istat ġejja mis-Sovran jew mill-President. Il-Kostituzzjoni ta' Malta għandha tagħraf ċar u tond, li kull awtorità tal-Istat ġejja mill-poplu li, permezz ta' elezzjonijiet ħielsa, jagħżel lil dawk li jridhom jiggvernawh; skont l-għodda kostituzzjonali approvati minnhom.
25	Proposta sabiex jiddaħħal kapitolu fil-Kostituzzjoni li jipprovdi għal "Skrutinju ta' Għemil l-Eżekuttiv"	Nissuġġerixxi li jiddaħħal kapitolu wara dak li jittratta "Il-Parlament" biex jipprovdi għal "Skrutinju ta' Għemil l-Eżekuttiv". Dan il-Kapitolu jkun jittratta l-iktar dwar l-awditjar finanzjarju li jsir mill-Awditur Ġenerali u l-awditjar amministrattiv imħolli f'idejn l-Ombudsman Parlamentari

26	**Proposta sabiex l-Awditur Ġenerali u l-Ombudsman ikollhom l-istess ħarsien mill-Kostituzzjoni**	**Dan mhuwiex il-każ. Filwaqt li l-Uffiċċju tal-Ombudsman ġie msaħħaħ, l-Ombudsman innifsu m'għandux il-protezzjoni tal-Kostituzzjoni. Il-provvedimenti kostituzzjonali li jirregolaw il-mod tal-ħatra u tneħħija tal-Awditur Ġenerali, it-terminu tal-ħatra tiegħu u l-garanziji kontra t-tneħħja mill-kariga ma ngħatawx ukoll lill-Ombudsman. Bl-istess mod, il-provvedimenti fil-Kostituzzjoni li jirregolaw il-finanzjamenti tal-uffiċċju tal-Awditur Ġenerali u li jistabbilixxu l-kundizzjonijiet tas-servizz tiegħu, li jagħmluhom daqs dawk ta' mħallef tal-Qrati Superjuri, ma ġewx estiżi wkoll għall-Ombudsman, għalkemm huma assigurati bil-liġi ordinarja fl-Att dwar l-Ombudsman.**
27	**Proposta sabiex it-terminu tal-Awditur Ġenerali u l-Ombudsman jiġi estiż għal perjodu itwal ta' bejn seba' u disa' snin.**	**Dan mhux biss jevita xi periklu ta' ndħil mhux xieraq imma anki jagħti żmien biżżejjed lil min qiegħed fil-kariga biex iwettaq il-viżjoni u l-politika tiegħu għall-uffiċċju għoli li jokkupa.** **Tinħass il-ħtieġa għal dawn iż-żewġ awtoritajiet li jingħataw il-mezzi mhux biss biex iwasslu lill-Kamra tad-Deputati r-riżultati tal-investigazzjonijiet tagħhom dwar każi li fil-fehma tagħhom jikkostitwixxu amministrazzjoni ħażina, imma anki biex jiżguraw li l-proċeduri xierqa qegħdin hemm biex il-Kumitat tal-Kamra li għandu x'jaqsam magħhom jiddiskutihom, naturalment barra l-Kumitat dwar il-Kontijiet Pubbliċi fil-każ tal-Uffiċċju Nazzjonali tal-Awditur. B'hekk l-għemil tal-Gvern ikun suġġett ghall-iskrutinju tal-opinjoni pubblika. B'hekk ir-rapporti u l-konklużjonijiet ta' dawn l-uffiċjali parlamentari jkunu iktar effettivi, anki jekk ma jiġux imwettqa. Li hemm bżonn, mill-perspettiva kostituzzjonali, huwa li tinħoloq rabta u sinerġija bejn il-Parlament u l-uffiċjali tiegħu.**
28	**Proposta sabiex titwaqqaf Istituzzjoni Nazzjonali għad-Drittijiet tal-Bniedem (National Human Rights Institution, NHRI)**	**Dan l-aħħar ipproponejt li l-funzjonijiet kostituzzjonali tal-Ombudsman Parlamentari għandhom jiġu estiżi sabiex l-Uffiċċju tiegħu jkun jista' jiġi rikonoxxut bħala Istituzzjoni Nazzjonali għad-Drittijiet tal-Bniedem (National Human Rights Institution, NHRI).** **Qed immexxi 'l quddiem proposta għat-twaqqif ta' istituzzjoni bħal din bħala konferma tanġibbli tal-impenn nazzjonali favur u tar-rispett għall-osservanza tad-drittijiet tal-bniedem u l-libertajiet fundamentali. Skont din il-proposta, l-istituzzjoni Maltija għad-drittijiet tal-bniedem tkun fdata bir-responsabbiltà li tiżgura li effettivament jitwettqu l-livelli nazzjonali tad-drittijiet tal-bniedem fil-pajjiż u anki li tiżviluppa u tippromwovi kuxjenza pubblika ta' dawn id-drittijiet u l-libertajiet. L-Uffiċċju jkun iservi wkoll bħala katalista għal awtoritajiet, istituzzjonijiet u NGOs oħrajn li xogħolhom għandu x'jaqsam mal-ħarsien tad-drittijiet tal-bniedem. It-twaqqif ta' Kummissjoni għad-Drittijiet tal-Bniedem ikompli jissalvagwardja d-drittijiet ċivili, politiċi, ekonomiċi, soċjali u kulturali taċ-ċittadini fil-pajjiż.**

29	Suġġeriment fir-rigward tal-Kummissjoni dwar l-Impjiegi mniżżla fl-Artikolu 120 tal-Kostituzzjoni	Wieħed ukoll irid jara sewwa jekk għadx hemm ħtieġa li jkun hemm Kummissjoni dwar l-Impjiegi fil-forma mniżżla fl-Artikolu 120 tal-Kostituzzjoni. Wieħed irid jara jekk l-istat attwali tal-iżvilupp demokratiku tal-pajjiż jiġġustifikax li jibqa' jkollok Kummissjoni speċifikament biex tindaga allegazzjonijiet ta' diskriminazzjoni politika fl-impjiegi. Wieħed irid jara jekk dak ix-xogħol jistax isir minflok minn awtorità kostituzzjonali oħra b'funzjonijiet iktar wesgħin.
30	Suġġeriment fir-rigward tal-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku	Bl-istess mod, il-funzjonijiet u s-setgħat tal-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku għandhom jiġu riveduti biex wieħed jara għandhomx jiġu adattati għall-ħtiġijiet ta' servizz pubbliku li qed jevolvi. Pereżempju, kien hemm każi fejn il-Gvern ma setax iwettaq rakkomandazzjoni tal-Ombudsman biex jikkoreġi inġustizzja kontra uffiċjal pubbliku għaliex il-Kummissjoni ma qablitx magħha.
31	Kritika fuq il-Qorti Kostituzzjonali	Il-Qorti Kostituzzjonali ta' Malta issa ħaddnet żewġ prinċipji li nqis li jmorru għalkollox kontra l-istess ittra u spirtu tal-Kostituzzjoni. Dik il-qorti qed issostni, l-ewwel nett, li l-liġijiet li hija tinvalida bħala inkostituzzjonali jibqgħu validi u japplikaw jekk il-Parlament ma jabbrogahomx. It-tieni, li meta, f'kawża għan-nullità ta' liġi, tiddikjara dik il-liġi bħala nulla u bla effett, dik in-nullità tapplika biss għal dak li fetaħ dik il-kawża, imma l-liġi tibqa' perfettament valida għal ħaddieħor. Il-ħsieb ta' din il-kitba huwa li juri li, f'dawn iż-żewġ prinċipji, il-Qorti Kostituzzjonali ttradiet il-Kostituzzjoni u għamlitha parodija tagħha nnifisha.
32	Proposta sabiex nimxu għal sistema ta' gvern presidenzjali	Wieħed jista' jikkunsidra joqrobx lejn sistema ta' gvern presidenzjali fejn il-President jaħtar kabinett minn barra l-Kamra tad-Deputati. Jekk din ma tkunx meqjusa bħala waħda aċċettabbli mela allura mmorru għat-triq tan-nofs.
33	Proposta sabiex abbozzi ta' liġijiet jiffirmahom l-Ispeaker u mhux il-President	Il-President m'għandux jiffirma abbozzi biex isiru liġi. Din il-funzjoni leġiżlattiva għandu jaqdiha l-Ispeaker tal-Parlament unikamerali. B'hekk il-President ma jibqax jifforma parti mill-fergħa leġiżlattiva tal-Istat.
34	Proposta sabiex il-President ma jippresedix il-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja	Il-President m'għandux jippresiedi l-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja.
35	Proposta sabiex jiġi mwaqqaf Kunsill tal-Istat	Dwar il-kompożizzjoni tal-Kunsill tal-Istat, dan għandu jinkludi fost il-membri tiegħu eks Presidenti ta' Malta, eks Prim Ministri u eks Kapijiet tal-Oppożizzjoni. Il-Kunsill tal-Istat jista' wkoll jagħmilha ta' "think tank" għall-Gvern u jipproponi emendi fil-Kostituzzjoni u f'liġijiet oħra u għall-politika tal-Gvern.

36	Proposta sabiex jiġu limitati l-funzjonijiet tal-President	Il-funzjonijiet tal-President għandhom ikunu limitati għal organu wieħed tal-Istat – l-Eżekuttiv. Għandu jippresiedi Kunsill tal-Istat u jaħtar il-Kummissjonijiet Kostituzzjonali kollha u l-Awtorità tax-Xandir wara proċess konsultattiv nazzjonali fejn jiddiskutu l-ħatriet proposti mal-Kunsill tal-Istat propost, mal-Prim Ministru, mal-Kap tal-Oppożizzjoni, mal-partiti politiċi, mal-korpi kostitwiti u mas-settur volontarju.
37	Proposta sabiex il-President jinħatar/jitneħħa bil-vot tal-maġġoranza ta' żewġ terzi tal-membri tal-Kamra tad-Deputati	Il-President għandu jiġi maħtur għall-inqas bil-vot tal-maġġoranza ta' żewġ terzi tal-membri tal-Kamra tad-Deputati u għandu jitneħħa bl-istess mod ukoll.
38	Proposta sabiex it-terminu tal-President jiġġedded għal terminu ta' ħames snin oħra jew inkella jiġi estiż it-terminu għal seba' jew tmien snin	Il-President ta' Malta bħalissa hu maħtur għal terminu wieħed ta' ħames snin. Għandha tiġi studjata l-possibbiltà li dak it-terminu jiġġedded għal ħames snin oħra jew li jinħatar għal terminu wieħed li jkun itwal, ngħidu aħna ta' seba' jew tmien snin.
39	Proposta sabiex il-President ikun jista' joħrog direttivi u ordnijiet	Bħala l-gwardjan tal-Kostituzzjoni, il-President għandu jkollu s-setgħa li joħroġ direttivi u ordnijiet lil kwalunkwe uffiċjal pubbliku, lis-settur pubbliku, lill-Prim Ministru, Ministri, Segretarji Parlamentari u kull persuna oħra jew korp ieħor, kemm jekk pubbliku jew privat, biex jiżgura li jiġu segwiti l-provvedimenti fil-Kostituzzjoni f'dawk iċ-ċirkustanzi fejn ma jkunx possibbli għall-Qorti Kostituzzjonali jew kwalunkwe korp ieħor jew persuna oħra li tipprovdi rimedju skont il-Kostituzzjoni nnifisha.
40	Proposta sabiex ħatriet għal karigi għolja jsiru mill-Kunsill tal-Istat	Il-Kunsill tal-Istat jista', *inter alia*, jiġi kkonsultat mill-Prim Ministru jew mill-Gvern dwar il-ħatra u t-tneħħija ta' uffiċjali diversi ta' livell għoli, bħalma huma dawk ta' President ta' Malta, Avukat Ġenerali, Kummissjonijiet Kostituzzjonali u l-Awtorità tax-Xandir, flimkien maċ-chairmen u l-membri ta' korpi stabbiliti bil-liġi, kif ukoll kariga statali oħra bħalma huma dawk tal-Kummissarju għall-Protezzjoni tad-*Data*, il-Kummissarju għat-Tfal, tribunali kważiġudizzjarji eċċ. Il-Kummissarju għall-Ambjent u l-Ippjanar, il-Kummissarju għas-Saħħa u l-Kummissarju għall-Edukazzjoni għandhom jinħatru bl-istess mod tal-Ombudsman.
41	Proposta sabiex l-uffiċċju tal-AĠ jinqasam fi tnejn	L-uffiċċju tal-AĠ għandu jinqasam fi tnejn: l-Uffiċċju tad-Direttur tal-Prosekuzzjonijiet Pubbliċi u l-Uffiċċju tal-Avukat Ġenerali.

42	Proposta fir-rigward tal-Parlament li jinħass il-bżonn li jissejjaħ lura anke jekk ikun xolt f'ċirkostanzi straordinarji	Jista' jkun hemm sitwazzjonijiet fi żmien ta' paċi, li ma jkunx hemm stat ta' emerġenza, fejn ikun hemm ħtieġa li jerġa' jissejjaħ il-Parlament, anke jekk ikun xolt u tkun issejħet elezzjoni ġenerali. F'ċirkostanzi bħal dawn, il-President, wara li jkun ikkonsulta malajr mal-Kunsill tal-Istat, il-Prim Ministru u l-Kap tal-Oppożizzjoni, għandu jkollu s-setgħa li jerġa' jsejjaħ Parlament xolt. Idealment, il-Parlament għandu jkun xolt ġimgħa waħda biss qabel jum il-votazzjoni u għandu jkompli jiffunzjona normalment qabel ma jiġi xolt għal perjodu daqshekk qasir anki jekk ikunu qed isiru l-arranġamenti meħtieġa għal elezzjoni ġenerali.
43	Proposta sabiex il-Kostituzzjoni jkollha provvedimenti li jiddefinixxu Gvern ta' Tranżizzjoni	M'hemm ebda provvediment fil-Kostituzzjoni li jirreferi għal dan aħseb u ara jiddefinixxi r-rwol tiegħu. Peress li l-elezzjoni ġenerali ġġib magħha bidla fil-Gvern, il-Gvern attwali jassumi r-rwol ta' gvern tranżitorju. Idealment għandna mmorru lil hinn minn gvern tranżitorju magħmul minn Ministri. Soluzzjoni aħjar u iktar demokratika għad-dilemma tal-"power of incumbency" hija li l-President jieħu f'idejh it-tmexxija tal-pajjiż billi jaħtar gvern teknokratiku biex iservi għall-perjodu bejn ix-xoljiment tal-Parlament u l-elezzjoni ta' gvern ġdid. Dan il-gvern teknokratiku jkun jista' jkun magħmul mill-President u mis-Segretarji Permanenti li għandhom ikomplu jmexxu l-amministrazzjoni tal-pajjiż fl-assenza ta' Ministri.
44	Proposta sabiex l-Att dwar Setgħat ta' Emerġenza jkun konformi mad-drittijiet tal-bniedem u l-libertajiet fundamentali	Hemm bżonn li l-Att dwar Setgħat ta' Emerġenza jkun konformi mad-drittijiet tal-bniedem u l-libertajiet fundamentali li nsibu fl-Att dwar il-Konvenzjoni Ewropea u f'liġijiet oħra bħalma huwa l-Kodiċi Kriminali, li fih numru ta' salvagwardji tad-dritt għal proċess ġust, id-dritt kontra arrest illegali eċċ.
45	Proposta fir-rigward ta' ħatriet fl-Awtorità tax-Xandir	Il-mod attwali li bih jinħatru l-membri tal-Awtorità mhuwiex fl-interess pubbliku imma fl-interess taż-żewġ partiti politiċi fil-Gvern u l-Oppożizzjoni. L-Awtorità tax-Xandir mhix istituzzjoni politikament partiġġjana; hija organu kostituzzjonali tal-Istat. Huwa l-President ta' Malta li għandu jaħtar l-Awtorità tax-Xandir mhux fuq il-parir tal-PM wara li dan tal-aħħar ikun ikkonsulta lill-Kap tal-Oppożizzjoni, imma wara li l-President ikun għamel konsultazzjoni wiesgħa mhux biss mal-PM, il-Kap tal-Oppożizzjoni u l-partiti politiċi imma wkoll mas-soċjetà ċivili u dawk l-għaqdiet li għandhom interess u sehem fil-materja. Il-President ta' Malta 'l quddiem jista' wkoll jikkonsulta lill-Kunsill tal-Istat.

46	**Proposta fir-rigward ta' ħatriet fuq il-Bord tad-Diretturi ta' PBS Ltd u l-Bord Editorjali**	**Bħalissa l-Bord tad-Diretturi ta' PBS Ltd u l-Bord Editorjali huma maħtura mill-Ministru responsabbli għall-kultura. Huwa l-Bord tad-Diretturi li min-naħa tiegħu jaħtar l-uffiċjali ewlenin tal-amministrazzjoni fosthom il-Kap Eżekuttiv u l-Kap tal-Aħbarijiet. Fil-fatt, dawn il-persuni kollha huma meqjusin bħala pupazzi tal-Ministru. Il-Bord tad-Diretturi u l-Bord Editorjali għandhom jinħatru b'maġġoranza ta' żewġ terzi tal-Kamra tad-Deputati jew aħjar, minflok ma jkollok bord tad-diretturi u bord editorjali, għandu jinħatar Uffiċjal Parlamentari għax-Xandir tas-Servizz Pubbliku (bl-istess mod li l-Ombudsman u l-Awditur Ġenerali huma maħtura bħala Uffiċjali Parlamentari) b'Kumitat Magħżul tal-Kamra li jissorvelja l-ħidma tax-xandir tas-servizz pubbliku u hekk jaċċerta ruħu li dan tal-aħħar jaqdi d-dmirijiet kostituzzjonali tiegħu li jiżgura bilanċ u imparzjalità.**

Parti G: Proposti ta’ Tiġdid (Presidenza)

Nru	Proposta	Kummenti u Rakkomandazzjonijiet
1	**Proposta sabiex meta jiġi preżentat abbozz ta’ liġi quddiem il-President għall-firma, jista’ darba waħda jibgħat lura dak l-abbozz, basta ma jkunx wieħed finanzjarju, lill-Kamra tad-Deputati għal rikonsiderazzjoni**	Ir-raġunijiet li għalihom il-President jista’ jagħmel dan jistgħu jkunu: sospett li hemm ksur tal-Kostituzzjoni jew raġunijiet gravi minħabba li provvedimenti jistgħu jmorru kontra l-ispirtu tal-istess Kostituzzjoni, jew inkella għax jikkostitwixxu xi inġustizzja gravi.
2	**Proposta sabiex il-President jingħata s-setgħa illi jaħtar Chairman jew President tal-Kummissjonijiet Kostituzzjonali f’każ li ma jkunx hemm qbil bejn Gvern u Oppożizzjoni dwar il-ħatra**	Fil-Kummissjonijiet u l-awtoritajiet kollha msemmija fil-Kostituzzjoni, f’dik li hija ħatra taċ-**Chairman tal-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku, l-Awtorità tax-Xandir, il-Kummissjoni Elettorali, u l-Kummissjoni dwar l-Impjiegi**, f’każ li ma jkunx hemm qbil dwar min għandu jinħatar bejn Gvern u Oppożizzjoni, fi żmien stabbilit, l-għażla taqa’ f’idejn il-President li jiddeċiedi b’mod awtonomu, jiġifieri skont il-ġudizzju deliberat tiegħu.
3	**Proposta sabiex l-Awditur Ġenerali u l-Ombudsman jiġu maħtura mill-President f’każ illi l-maġġoranza ta’ żewġ terzi ma tintlaħaqx fi żmien stabbilit**	N/A
4	**Proposta sabiex il-Prerogattiva tal-President issir verament tal-President**	Għalkemm qari superfiċjali tal-Artikolu 93 jagħti l-impressjoni illi dal-poter huwa tal-President - għax ma hemm imsemmija ebda persuna jew awtorità oħra li tagħtih parir dwar dan - fil-fatt l-Artikolu 93 moqri flimkien mal-Artikolu 85 tal-Kostituzzjoni jindika b’mod ċar li dal-poter jiġi eżerċitat **biss** fuq il-parir tal-Gvern tal-ġurnata. Jista’ jkun li wasal iż-żmien li dal-poter jiġi trasferit- kif inhu l-każ f’pajjiżi oħra fejn għandhom ukoll sistema ta’ Kap ta’ Stat mhux eżekuttiv - f’idejn il-President. Iżda l-President għandu/ha wkoll jiġi mħares minn kritika dwar arbitrarjetà u għalhekk għandha tinħatar awtorità konsultattiva komposta minn persuni maħtura mill-istess President li jistgħu jagħtuh/a parir mil-lat soċjali, psikoloġiku, ta’ saħħa eċċ. Iżda d-deċiżjoni aħħarija tkun dik tal-President.

5	**Proposta sabiex il-President jiġi appuntat b'riżoluzzjoni sostnuta minn maġġoranza ta' żewġ terzi**	L-iżvantaġġ ta' tali sistema huwa x'jiġri jekk ma jkunx hemm qbil ta' żewġ terzi. Il-vot fil-Parlament għandu jkun vot sigriet, u ma jkunx hemm nomini jew riżoluzzjoni, iżda d-deputati jivvotaw għal persuna li jidhrilhom tista' taqdi l-aħjar il-kariga ta' President.
6	**Proposta sabiex il-President jitneħħa mill-kariga b'vot ta' żewġ terzi tad-deputati**	Qed jiġi propost ukoll illi fil-każ ta' rimossjoni tal-President, irrispettivament mill-metodu ta' kif ġie elett, ir-raġunijiet indikati fil-Kostituzzjoni għar-rimossjoni tiegħu għandhom mhux biss jiġu allegati iżda ppruvati, bi proċess fil-Kamra tad-Deputati, bħal fil-każ tar-rimossjoni tal-Imħallfin.
7	**Proposta sabiex il-President ma jibqax jippresiedi l-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja**	Taħt il-liġi l-President li jippresiedi *ex officio* l-Kummissjoni, m'għandux vot oriġinali fil-Kummissjoni, iżda xorta jipparteċipa fid-diskussjoni. L-aġir tal-membri tal-ġudikatura, jew li wieħed jiġbed l-attenzjoni ta' ġudikant għal xi nuqqas, ma għandhomx jinvolvu l-President. Terġa', meta jkun hemm mozzjoni għal rimossjoni ta' ġudikant, il-President, minkejja li j/tippresiedi l-Kummissjoni normalment lanqas għandu dritt jattendi - anki għax fl-aħħar mill-aħħar l-indirizz ta' rimozzjoni jsir lilu. Allura għaliex għandu jiġi involut il-Kap tal-Istat? L-istess japplika f'dik li hija dixxiplina ta' membri tal-professjoni legali. Ta' min għalhekk wieħed jirrevedi l-pożizzjoni tal-Kap tal-Istat fil-Kummissjoni.
8	**Proposta sabiex il-President ma jibqax responsabbli b'ħafna deċiżjonijiet relatati ma' pensjonijiet ta' Uffiċjali Pubbliċi fis-Servizzi Ċivili**	Meta tqis ir-rwol tal-President illum, dawn huma poteri mhux kongruwi mar-rwol tiegħu u għandhom jiġu eżerċitati mill-Prim Ministru jew Ministru delegat minnu bħall-Ministru għall-Finanzi.
9	**Proposta sabiex il-President jiġi divestit mill-poteri elenkati fl-Artikolu 8 tal-Att dwar il-Bank Ċentrali ta' Malta**	Il-Gvernatur u d-Deputat Gvernatur huma maħtura skont l-Art. 8 tal-Att dwar il-Bank Ċentrali (Kap 204) mill-President fuq parir tal-Prim Ministru. Peress li dil-klawżola diġà darba qajmet kwistjoni kostituzzjonali li fiha l-President ġie involut f'għoti ta' twissija dixxiplinari f'waħda minn dawn il-karigi, wasal iż-żmien li dal-provvediment uniku - inkwantu jikkonċerna l-President - jiġi mwarrab.

10	**Proposta sabiex il-President ikun il-Kap tal-Forzi Armati ta' Malta u jippresiedi Kunsill tad-Difiża**	Waqt li, minħabba r-rwol delikat u importanti li l-Forzi Armati għandhom f'kull demokrazija, tajjeb li dawn is-setgħat, għall-inqas formalment, jibqgħu jiġu eżerċitati f'isem l-Istat mill-President, ikun tajjeb li: (a) il-President jiġi meqjus mill-Kostituzzjoni bħala l-Kap tal-Forzi Armati; (b) jitwaqqaf b'liġi l-Kunsill tad-Difiża ppresedut mill-President li fih jipparteċipaw il-Prim Ministru, il-Ministru għall-Affarijiet Barranin, il-Ministru għall-Intern u l-Ministru għad-Difiża, u l-Kap tal-Oppożizzjoni f'każijiet ta' theddid għas-sigurtà tal-pajjiż kif pereżempju previst fl-Art 87 tal-Kostituzzjoni Taljana; (ċ) fil-każ ta' lmenti li jiġu preżentati lill-President, il-President jeżerċita din is-setgħa ta' ġudizzju wara li jikkonsulta mal-Ombudsman u mhux ma' xi membru tal-Eżekuttiv.
11	**Proposta sabiex il-President ikollu dritt li jagħti numru limitat ta' Onorifiċenzi**	Għalkemm is-setgħa tal-onorifiċenzi hija vestita fil-President, dan jaġixxi fuq il-parir tal-Gvern tal-ġurnata. Waqt li l-Gvern għandu jkollu s-setgħa illi jonora lil min ħaqqu, wasal iż-żmien illi l-President bħala Kap tal-Istat ikun jista' jagħti onorifiċenzi huwa stess, u għall-inqas fir-rigward ta' ċertu numru fis-sena, ikun hu l-ġudikant assolut fil-materja; mingħajr preġudizzju għas-setgħa tal-Gvern li jinnomina persuni huwa wkoll anki permezz tal-Kumitat tan-Nomini li l-membri tiegħu jaħtarhom il-Prim Ministru.

Parti H: Proposti tal-Kummissjoni ta' Bonello

Nru	Proposta	Kummenti u Rakkomandazzjonijiet
1	**Proposta sabiex tinbidel il-kompożizzjoni tal-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja**	Dwar il-kompożizzjoni tal-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja, din hija top heavy u jenħtieġ li tkun komposta minn anqas persuni. Din il-Kummissjoni ma tarax lok li l-President ta' Malta – il-Kap Kostituzzjonali tal-Eżekuttiv – għandu jippresiedi l-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja peress li l-President jista' jiġi – kif fil-fatt ġie fil-passat – f'konflitt mal-organi l-oħra tal-Istat – l-Eżekuttiv u l-Parlament – meta l-istess President huwa wkoll parti minn dawn iż-żewġ organi l-oħra tal-Istat. Lanqas ma tara l-ħtieġa li jkun hemm persuna appuntata mill-Prim Ministru u oħra mill-Kap tal-Oppożizzjoni, aktar u aktar meta skont il-proposti kontenuti f'dan ir-Rapport, il-funzjonijiet tal-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja se jirrekjedu eżerċizzju aktar tekniku, u għalhekk għandhom ikunu n-nies kwalifikati f'dan l-aspett li għandhom jagħmlu dan l-eżerċizzju. Din il-Kummissjoni għalhekk tirrakkomanda li l-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja għandha tinħatar mill-President ta' Malta u tkun magħmula kif ġej: * mill-Prim Imħallef *ex officio*, bħala President tal-Kummissjoni; * minn Imħallef elett minn u magħżul minn fost l-Imħallfin sedenti f'Qorti fil-Gżejjer Maltin; * minn Maġistrat elett minn u magħżul minn fost il-Maġistrati sedenti f'Qorti fil-Gżejjer Maltin; * minn Imħallef irtirat magħżul mill-President ta' Malta fuq l-inizjattiva tiegħu stess wara konsultazzjoni wiesgħa; * mill-Prosekutur Ġenerali *ex officio*; * minn avukat anzjan li ma jeżerċitax il professjoni magħżul mill-President ta' Malta fuq l-inizjattiva tiegħu stess wara konsultazzjoni wiesgħa; * minn rappreżentant tal-poplu magħżul skont il-kriterji msemmija aktar 'l isfel f'dan ir-rapport.
2	**Proposta sabiex membru tal-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja jitneħħa wara vot ta' żewġ terzi tal-Membri tal-Kamra tad-Deputati għall-istess raġunijiet li dwarhom jista' jitneħħa Mħallef skont l-Artikolu 97(2) tal-Kostituzzjoni**	Membru tal-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja għandu jitneħħa wara vot ta' żewġ terzi tal-Membri tal-Kamra tad-Deputati għall-istess raġunijiet li dwarhom jista' jitneħħa Mħallef skont l-Artikolu 97(2) tal-Kostituzzjoni.

3	**Proposta ta' kif u f'liema ċirkostanzi għandu jinħatar membru supplenti fi ħdan il-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja**	Għal kull wieħed minn dawn is-seba' membri tal-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja, għandu jinħatar membru supplenti jekk, f'każ ta' membru tal-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja: * ikun hemm lok għall-astensjoni jew ir-rikuża tiegħu; jew * imut waqt li jkun fil-kariga; jew * ikun qed ibati minn mard fit-tul; jew * jitneħħa mill-kariga skont il-liġi Il-membri supplenti, li jaġixxu minflok kull membru tal-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja, għandhom: * jiġu eletti mill-kategorija li huma jkunu membri tagħha fil-każ tal-Imħallfin sedenti u l-Maġistrati sedenti; jew * jinħatru mill-President ta' Malta u jintgħażlu minn fost id-Deputat tal-Membru tal-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal Ġustizzja jew, fin-nuqqas ta' tali deputat, minn dak il-membru l-aktar anzjan wara l-membru tal-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja; jew * jinħatru mill-President ta' Malta wara konsultazzjoni wiesgħa bħal fil-każ tar-rappreżentant tal-poplu.
	Proposta fir-rigward tal-Funzjonijiet tal-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja	Referenza għall-Miżura Nru 6 tar-Rapport ta' Bonello
4	**Proposta sabiex il-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja tħejji rapport annwali**	Jenħtieġ li l-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja tissottometti rapport annwali dwar il-ħidma tagħha u tal-Awtoritajiet u tal-Kumitati kollha tagħha, li jkun ferm aktar dettaljat minn dak li tippubblika llum il-ġurnata, u li dan jitqiegħed fuq il-mejda tal-Kamra u jiġi diskuss mill-Kamra tad-Deputati f'seduta allokata għal dan l-iskop. Il-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja għandha ta' kull sena, fir-rapport annwali tagħha, tirrapporta dwar l-operat ta' kull ġudikant, tipprovdi statistika dwar kemm ġew deċiżi kawżi minn kull ġudikant f'dik is-sena partikolari, tidentifika fejn ġudikant ikun waqa' lura fix-xogħol tiegħu u titolbu jieħu l-passi korrettivi li jkun hemm bżonn. Hija għandha wkoll tindirizza kull waħda mit-terms of reference tagħha elenkati fil-Miżura Nru 6 ta' dan ir-Rapport u tirrapporta dwarhom kif ukoll dwar kull wieħed mid-doveri li din il-Kummissjoni qed tissuġġerixxi li l-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja, l-Awtoritajiet u l-Kumitati tagħha għandhom jiżvolġu.

5	**Proposta sabiex ikun hemm awtoritajiet tal-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja:** **• L-Awtorità dwar l-Għażla għas-Servizzi Ġudizzjarji** **• L-Awtorità dwar id-Dixxiplina għas-Servizzi Ġudizzjarji**	Il-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja għandu jkollha numru ta' Awtoritajiet li jispeċjalizzaw f'qasam wieħed partikolari tal-ġustizzja, b'funzjonijiet relatati għal dak il-qasam u b'kompożizzjoni differenti minn awtorità għall-oħra, skont il-materja li dik l-Awtorità tkun qed tittratta. L-Awtoritajiet ikunu awtonomi waħda mill-oħra, u anke mill-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja ħlief għad-drittijiet tal-appell minn deċiżjoni tal-Awtorità dwar id-Dixxiplina għas-Servizzi Ġudizzjarji u l-Kumitati tagħha għal quddiem il-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja.
6	**Proposta sabiex ikun hemm tibdil fil-mod ta' kif tinħatar il-Ġudikatura u fuq liema kriterji**	Il-Kummissjoni għar-Riforma Ħolistika fil-Qasam tal-Ġustizzja hija tal-fehma illi l-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja għandu jkollha awtorità fi ħdanha li tkun responsabbli li tirrakkomanda lill-Gvern il-ħatra ta' dawn l-uffiċjali: (i) il-Ġudikatura (li tinkludi ġudikanti fi qrati u tribunali Maltin, Ewropej u Internazzjonali u l-Ġudikaturi fit-Tribunal għal Talbiet Żgħar), (ii) il-Prosekutur Ġenerali, (iii) il-Ġuristi, (iv) l-Avukat għall-Għajnuna Legali, (iv) l-esperti tal-qorti. Għandhom jiżdiedu kriterji kwalitattivi għall-ħatra tal-Ġudikatura li llum ma jeżistux fil-Kostituzzjoni bħal integrità, għarfien tal-liġi, onestà, rettezza, diliġenza, prattika tal-professjoni fil-qrati u – b'riaffermazzjoni tal-Artikolu 16 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili, il-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta, u l-Kodiċi ta' Etika għall-Ġudikatura – l-assenza ta' attività kummerċjali fin-negozju. L-Awtorità dwar l-Għażla għas-Servizzi Ġudizzjarji għandha, apparti li tintervista lill-applikanti kollha, tara x'pubblikazzjonijiet ta' natura akkademika għamel l-applikant, jekk segwiex korsijiet oħra f'livell postgradwatorju wara li sar avukat, kif ukoll teżamina atti li jkun ippreżenta l-Qorti matul is-snin, il-karriera ġudizzjarja bħala ġurist jekk ikun il-każ, u l-kwalità tas-sentenzi, tad-deċiżjonijiet jew tar-rapporti li jkun kiteb, fejn applikabbli. L-intervisti għandhom jiġu rrekordjati u jinżammu mill-Awtorità dwar l-Għażla għas-Servizzi Ġudizzjarji. Il-Ġudikaturi tat-Tribunal tat-Talbiet Żgħar għandhom jinħatru bl-istess mod bħall-ġudikanti.

7	**Proposta sabiex jiġu separati l-funzjonijiet tal-AĠ**	Il-Kummissjoni tħoss li l-kariga ta' Avukat Ġenerali għandha tkun li jiddefendi kawżi kostituzzjonali urġenti, jiġbor il-flus dovuti lill-Gvern, jagħti pariri lill-Ministri u lis-Servizz Pubbliku, jabbozza l-liġijiet inkluż leġiżlazzjoni sussidjarja, u fejn din ma ssirx mill-uffiċċju tiegħu, jivvettja tali liġijiet, eċċ. Din il-funzjoni (imsemmija fl-Artikolu 91(3) tal-Kostituzzjoni) tibqa' kariga kostituzzjonali u li l-Avukat Ġenerali jibqa' jżomm l-istatus, il-funzjonijiet u l-kundizzjonijiet tal-impjieg li jgawdi llum il-ġurnata. L-Avukat Ġenerali u l-Avukati fl-uffiċċju tiegħu għandu jkollhom l-istess kundizzjonijiet tal-impjieg tal-Prosekutur Ġenerali u tal-impjegati tal-uffiċċju tal-Prosekutur Ġenerali. L-AĠ ma jibqax ikollu funzjonijiet ta' prosekutur.
8	**Prosekutur Ġenerali**	Il-Kummissjoni tħoss illi hemm bżonn illi l-funzjoni prosekutorjali tiġi vestita f'uffiċjal ieħor, il-Prosekutur Ġenerali. B'hekk, dan ikun jista' jikkonċentra biss fuq il-proċess kriminali. Ikun hemm bżonn ukoll emendi konsegwenzjali fil-liġijiet ordinarji għat-twettiq ta' din il-miżura. Il-Prosekutur Ġenerali għandu jkollu dawk il-garanziji legali u kostituzzjonali meħtieġa sabiex l-indipendenza tiegħu mill-Eżekuttiv tkun garantita.
9	**Proposta sabiex tkun issemplifikata l-proċedura fir-rigward ta' kawżi kostituzzjonali**	Għalhekk, ir-rimedju kostituzzjonali, għall-ekonomija tal-ġudizzju, għandu jitqies bħala wieħed ordinarju u materja kostituzzjonali għandha tiġi sottomessa u deċiża mal-materja ordinarja f'kawża waħda, u f'żewġ kawżi separati u distinti minn xulxin għalkemm fuq l-istess suġġett. Dan jista' jsir faċilment quddiem il-Qorti Amministrattiva u b'hekk in-numru ta' kawżi jonqsu għax ma jkunx hemm għalfejn li jkun hemm multipliċità ta' kawżi fuq l-istess suġġett (stħarriġ ġudizzjarju; danni; kostituzzjoni), b'appell għall-Qorti Kostituzzjonali.
10	**Proposta sabiex tiġi mwaqqfa Qorti Kostituzzjonali bi Mħallfin addetti biex jaqdu Dmirijiet Eskussivament f'din il-Qorti**	Qed jiġi propost li l-Qorti Kostituzzjonali tkun magħmula minn tliet Imħallfin li jaqdu d-dmirijiet tagħhom f'din il-Qorti biss u mhux fi qrati oħra, li din il-Qorti jkollha l-baġit tagħha separat u distint minn dak tal-qrati l-oħra, li ma tkunx ippreseduta mill-Prim Imħallef, u li l-post fejn din il-qorti tiltaqa' u żżomm is-seduti tagħha jkun f'bini ieħor li mhux fil-qrati tal-ġustizzja.

11	**Proposta sabiex sentenzi tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem ikollhom is-saħħa ta' liġi f'Malta u għandhom ikunu eżegwibbli fit-totalità tagħhom mill-organi kollha tal-Istat, irrispettivament minn dak li l-liġi jew il-ġurisprudenza Maltija tkun tipprovdi.**	L-Artikolu 6 tal-Att dwar l-Konvenzjoni Ewropea jħalliha fid-diskrezzjoni tal-Qorti Kostituzzjonali dwar kif u meta teżegwixxi sentenza tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem. Peress li dan l-artikolu jista' jġib lill-Qorti Kostituzzjonali f'konflitt mas-sentenzi tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem, qed jiġi ssuġġerit li s-sentenzi tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem fejn din il-Qorti tkun iddeċidiet kawża fejn il-konvenut huwa l-Istat ta' Malta, dik is-sentenza għandu jkollha s-saħħa ta' liġi f'Malta u għandha tkun eżegwibbli fit-totalità tagħha mill-organi kollha tal-Istat, irrispettivament minn dak li l-liġi jew il-ġurisprudenza Maltija tkun tipprovdi. F'każ illi applikant quddiem il-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem ikun jenħtieġlu xi eżekuzzjoni speċifika ta' sentenza tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem mogħtija fil-konfront ta' Malta, għandha tkun il-Qorti Kostituzzjonali li tkun marbuta bil-liġi li teżegwixxi tali sentenza kontra l-Avukat Ġenerali jew dak l-organu l-ieħor tal-Istat, skont il-każ, skont l-Artikoli 252 u 255 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili bħallikieku s-sentenza tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem kienet sentenza mogħtija mill-Qorti Kostituzzjonali kontra l-Avukat Ġenerali. Meta l-Qorti Ewropea tiddeċiedi li r-rikorrent ma kellux aċċess għal qorti – jiġifieri meta ma jkunx hemm liġi li tħallih iressaq l-ilment tiegħu quddiem il-qrati – dik il-persuna għandha tingħata danni morali filwaqt li l-Qorti Kostituzzjonali għanda tisma' dik il-kawża hija stess u tagħti r-rimedji opportuni.
12	**Proposta sabiex sentenzi tal-Qrati Kostituzzjonali jkunu applikabli *erga omnes*.**	Fejn jidħlu sentenzi ta' natura kostituzzjonali u konvenzjonali, il-prinċipju għandu jkun li dawn is-sentenzi għandhom japplikaw *erga omnes* u mhux bejn il-partijiet għal dik il-kawża. Fejn jidħol l-Istat, is-sentenza għandha torbtu irrispettivament minn min tkun il-parti l-oħra.

Parti I: Rapport Preliminari tal-Kumitat Magħżul tal-Kamra tar-Rappreżentanti

Nru	Tema	Kummenti u Rakkomandazzjonijiet
1	**Istituzzjonijiet fuq bażi nazzjonali**	**L-istituzzjonijiet li għandhom jitpoġġew fuq bażi nazzjonali huma l-Qrati, ix-Xandir, il-Kummissjoni dwar l-Impjiegi, il-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku.**
2	**Persuni jew Proċessi fuq bażi nazzjonali**	Il persuni jew il-proċessi li għandhom jitpoġġew fuq bażi nazzjonali huma l-Proċess Elettorali, il-Parlament, l-Ispeaker, is-Sigurtà tal-Istat, in-Newtralità u materji oħra konnessi magħha, il-Festa Nazzjonali.
3	**Il-President bħala gwardjan tal-Kostituzzjoni u s-setgħat tiegħu**	**Il-President għandu jkollu d-dmir li, f'materji li jmorru lil hinn mill-politika partiġġjana, anki jekk ma jkunx hemm qbil bejn il-partiti politiċi, ifittex li jintlaħaq qbil u, jekk dan ma jintlaħaqx, jerfa' r-responsabbiltà tad-deċiżjoni f'ismu u fl-aħjar interess tan-nazzjon.**
4	**Ħatra tal-President**	Il-Kariga ta' President għandha tgawdi l-appoġġ nazzjonali u l-persuna magħżula jkollha s-saħħa morali, barra dik legali. **Il-President għandu jkun magħżul b'maġġoranza kwalifikata ta' żewġ terzi mill-Parlament, u fin-nuqqas ta' dan, b'elezzjoni diretta mill-poplu (jekk xi wieħed mill-kandidati ma jġibx il-maġġoranza assoluta, issir elezzjoni oħra bejn iż-żewġ kandidati li jkunu ġabu l-akbar għadd ta' voti).**
5	**Ħatra ta' Aġent President**	**Fl-assenza tal-President, l-Ispeaker ikun *ex officio* Aġent President.**
6	**Il-President bħala president tal-Kunsill Nazzjonali tad-Difiża**	**Il-President għandu jippresiedi l-Kunsill Nazzjonali tad-Difiża.**
7	**Il-President bħala president tal-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja**	**Il-President għandu jippresiedi l-Kunsill għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja.**
8	**Kunsill Nazzjonali tad-Difiża**	**Il-Kumitat jirrakkomanda li jkun hemm Kunsill Nazzjonali tad-Difiża taħt il-presidenza tal-President li, għal dan il-fini, ikun ukoll il-Kap tal-Forzi Armati ta' Malta. Il-Kumitat ikun magħmul mill-Prim Ministru, il-Ministru responsabbli għad-Difiża, il-Ministru għall-Affarijiet Barranin, u uffiċjali tal-Forzi Armati.** **Il-Kumitat ikun responsabbli li jiddeċiedi fuq policies dwar il-ħtiġiet fundamentali u bażiċi tad-Difiża, kemm fi żmien ta' paċi kif ukoll ta' gwerra, ħlief li fi żmien ta' paċi l-amministrazzjoni u t-tmexxija ġenerali tal-Forzi Armati tkun f'idejn il-Ministru għad-Difiża.** **Is-Servizz Nazzjonali Sigriet jkun taħt ir-responsabbiltà tal-Kunsill Nazzjonali tad-Difiża.**

9	Ħolqien ta' Kunsill tal-Istat	Għandu jinħoloq Kunsill tal-Istat ippresedut mill-President, li jkun jinkludi l-Prim Ministru u l-Kap tal-Oppożizzjoni, eks Presidenti u eks Prim Ministri, flimkien ma' persuni li kkontribwew għal ċertu żmien fil-ħajja politika tal-pajjiż u li l-patrijottiżmu tagħhom ikun bla dubju. Il-Kunsill jissejjaħ kull meta l-President iħoss il-ħtieġa tal-pariri tiegħu. Fl-ewwel istanza, il-Kunsill jagħti l-pariri lill-President. Jekk fil-Kunsill ma jkunx hemm qbil fuq xi materja, il-President ikun marbut li jaċċetta l-parir konġunt tal-Prim Ministru u tal-Kap tal-Oppożizzjoni. In-nomini għall-Kunsill tal-Istat isiru mill-President, skont qbil bejn il-Prim Ministru u l-Kap tal-Oppożizzjoni.
10	Funzjonijiet tal-Kunsill tal-Istat	Il-Kunsill tal-Istat jiddeċiedi wkoll dwar ċerti nomini bħalm'huma: il-Kummissarju Prinċipali Elettorali, l-Awtorità tax-Xandir, il-Kummissjoni dwar l-Impjiegi, u korpi oħra, partikularment in-nomini taċ-Chairman tagħhom. Il-Kunsill ikun responsabbli wkoll għall-għoti ta' dekorazzjonijiet tar-Repubblika, għalkemm il-prerogattiva li ċittadini jaċċettaw dekorazzjonijiet ta' stati barranin tibqa' tal-Prim Ministru. Il-Kunsill jifli wkoll it-trattati kollha li jsiru ma' stati oħra sabiex (i) jassigura li bl-ebda mod il-klawżoli "entrenched" tal-Kostituzzjoni ma jkunu mittiefsa, speċjalment in-newtralità u n-nonallinjament, (ii) li l-ebda ftehim ma' persuni jew enti ġuridiċi ta' stati oħra ma jdgħajfu l-klawżoli tal-Kostituzzjoni, u (iii) jagħti pariri lill-awtoritajiet konċernati dwar tibdil meħtieġ.
11	L-indipendenza tal-Ġudikatura	Il-Kumitat jidhirlu li għandu jkun ikkonfermat fil-Kostituzzjoni li l-Ġudikatura hija organu indipendenti tal-Istat u li kull Ġudikatur għandu jiddeċiedi l-kwistjonijiet li jkollu quddiemu skont l-apprezzament tiegħu tal-fatti u skont l-applikazzjoni tal-liġijiet kif interpretati skont il-kuxjenza tiegħu bla ebda pressjoni, influwenza jew indħil minn ebda naħa.
12	Kunsill għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja	Il-Kumitat jirrakkomanda li t-tqassim tad-dmirijiet tal-Imħallfin ma jibqax dritt tal-Eżekuttiv iżda jibda jsir mill-Kunsill għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja. Il-Kunsill ikollu wkoll ir-responsabbiltà għat-tmexxija effiċjenti tal-amministrazzjoni tal-Qrati, is-setgħa li jassenja dmirijiet lil Imħallfin u Maġistrati, u li jassigura li l-ħidma tal-Qrati tkun skont il-liġi u l-interess tal-poplu. Il-Kunsill ikun ippresedut mill-President u kompost mill-Prim Imħallef, bħala viċi president, il-Ministru għall-Ġustizzja, Imħallef elett mill-Ġudikatura, Maġistrat elett mill-Bank tal-Maġistrati, persuna nominata mill-Prim Ministru, u persuna nominata mill-Kap tal-Oppożizzjoni (dawn l-aħħar żewġ persuni ma jkunux Membri Parlamentari).

13	Kontabbiltà tal-Ġudikatura - Kummissjoni ta' Tmexxija	Il-Kumitat jirrakkomanda li tinħatar Kummissjoni għat-Tmexxija tal-Qrati. Il-Kummissjoni għat-Tmexxija tal-Qrati jkollha r-responsabbiltà li t-tmexxija tal-Qrati u tar-reġistru tagħhom tkun tajba, effiċjenti u responsabbli. Din tkun ippreseduta mill-Ministru għall-Ġustizzja u tkun tinkludi Mħallef u Maġistrat nominati biex iservu fil-Kunsill għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja, rappreżentant tal-Kamra tal-Avukati, rappreżentant tal-Kamra tal-Prokuraturi Legali, rappreżentant elett mill-impjegati tal-Qrati, żewġ membri nominati mill-Prim Ministru, żewġ membri nominati mill-Kap tal-Oppożizzjoni (li tnejn minn dawn l-erbgħa tal-aħħar ikunu dawk li qed iservu fil-Kunsill, u t-tnejn l-oħra li jkollhom ir-rekwiżiti u l-kwalifiki bħal dawk nominati għall-Kunsill).
14	Kontabbiltà tal-Ġudikatura - Kummissjoni ta' Viġilanza	Il-Kumitat jirrakkomanda li tinħatar Kummissjoni ta' Viġilanza li tkun responsabbli li tara li l-Ġudikanti jaqdu d-dmirijiet tagħhom skont il-liġi u b'mod li ma jonqsux mid-doveri tagħhom. Il-Kummissjoni tkun komposta mill-Prim Imħallef bħala president, mill-Imħallef u l-Maġistrat li jservu fil-Kunsill għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja, minn persuna nominata mill-Prim Ministru, u minn persuna nominata mill-Kap tal-Oppożizzjoni (it-tnejn li jservu fil-Kunsill). Kull membru ta' dawn il-kummissjonijiet, kif ukoll kull persuna li tintlaqat minn xi deċiżjoni tagħhom, ikollu d-dritt li jappella quddiem il-Kunsill. Kull Membru Parlamentari jkollu d-dritt li jressaq ilmenti quddiem il-kummissjoni, jew skont il-każ, quddiem il-Kunsill.
15	Xandir nazzjonali	Il-Kumitat jirrakkomanda li x-Xandir ikun taħt ir-responsabbiltà unika tal-Awtorità tax-Xandir bħala korp indipendenti u imparzjali. L-Awtorità tax-Xandir għandu jkollha funzjoni eżekuttiva u tinnomina l-Kap tax-Xandir, li jkun direttament responsabbli lejha u rimovibbli minnha. Huwa desiderabbli li l-membri li jikkomponu l-Awtorità jkunu aċċettabbli għaż-żewġ naħat tal-Parlament. Iċ-Chairman tal-Awtorità għandu jkun approvat mill-Kunsill tal-Istat jew, jekk ma jkunx hemm qbil bejn il-Prim Ministru u l-Kap tal-Oppożizzjoni, mill-President. Il-partiti politiċi ewlenin rappreżentati fil-Parlament ikollhom dritt għal programmi organizzati minnhom għal numru ta' sigħat fuq ir-radju u t-televiżjoni, skont ir-rappreżentanza tagħhom fil-Parlament.
16	Kummissjoni dwar l-Impjiegi u Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku	Il-Kumitat jirrakkomanda li l-Prim Ministru u l-Kap tal-Oppożizzjoni, fl-ambitu tal-Kunsill tal-Istat, jinnominaw numru ndaqs ta' membri u jagħmlu ħilithom biex jaqblu dwar l-għażla ta' chairman, għall-Kummissjoni dwar l-Impjiegi u l-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku (fil-każ li ma jintlaħaqx ftehim, dawn in-nomini jsiru mill-President).

17	**Proċess Elettorali - Kummissarji**	**Il-Kumitat huwa tal-fehma li (i) l-għadd ta' kummissarji elettorali għandu jkun jikkorrispondi man-numru ta' distretti elettorali, (2) il-Kummissarju Elettorali Ewlieni jkun wieħed mill-kummissarji li jkun nominat bi ftehim konġunt bejn il-Prim Ministru u l-Kap tal-Oppożizzjoni fl-ambitu tal-Kunsill tal-Istat, jew f'nuqqas ta' ftehim, mill-President, u (3) il-kummissarji elettorali jkunu nominati f'numru ugwali mill-Prim Ministru u mill-Kap tal-Oppożizzjoni b'mod li l-President ikun ċert li, jekk ikun hemm iżjed minn partit wieħed fil-Gvern jew fl-Oppożizzjoni, jittieħed kont tar-rieda tal-partiti l-oħra rappreżentati.**
18	**Proċess Elettorali - Kwota Nazzjonali**	Il-Kumitat jinnota li l-membri tal-Gvern jemmnu li s-sistema elettorali għandha tkun ibbażata fuq il-prinċipju ta' proporzjonalità, mhux fuq il-pjan ta' distretti singoli iżda fuq pjan nazzjonali, b'mod li tkun assigurata l-governabbiltà tal-pajjiż. Il-Membri tal-Oppożizzjoni jħossu li, jekk ikun hemm kwota nazzjonali, tqum awtomatikament il-kwistjoni ta' "threshold" għall-partiti ż-żgħar u jibdew il-kumplikazzjonijiet kif il-prinċipju ta' proporzjonalità jiżżewweġ ma' dak tal-governabbiltà.
19	**Il-Parlament**	**Il-Kumitat jirrakkomanda li jkun hemm erba' kumitati permanenti, kull wieħed magħmul minn chairman, żewġ membri tal-Gvern u tnejn tal-Oppożizzjoni, u l-Ispeaker. Il-Kumitati jkunu:** **(1) Kumitat Permanenti għas-Sigurtà Nazzjonali (deċiżjonijiet dwar il-Forzi Armati, il-Pulizija, u l-Politika Barranija), li jżomm liaison mal-Kunsill Nazzjonali tad-Difiża.** **(2) Kumitat Permanenti għall-Infiq ta' Flus il-Poplu, li jkun jiddependi biss mill-uffiċċju tal-Ispeaker u jkollu f'idejh id-dipartiment kollu tal-awditur bil-forzi li jagħtuh il-liġi u l-Kostituzzjoni.** **(3) Kumitat Permanenti għall-Affarijiet Leġiżlattivi u Parlamentari, taħt it-tutela tal-Ispeaker, li jara li l-Parlament ikun infurmat sew fuq it-tmexxija ta' policies, il-piż u l-effett ta' regolamenti, u leġiżlazzjoni sussidjarja.** **(4) Kumitat Permanenti għall-Affarijiet Soċjo-Ekonomiċi.** **Il-Kumitati Permanenti jkollhom l-obbligu li, meta l-Parlament ikun "in session", jiltaqgħu darbtejn fil-ġimgħa, iżda mhux fil-ħin tal-Parlament.** **L-Ispeaker ikollu l-obbligu li jirrapporta lill-Parlament jekk xi kumitat ma jurix il-ħrara u d-diliġenza meħtieġa fix-xogħol tiegħu.**

20	Ħatra ta' Speaker u Deputy Speaker	Il-Kostituzzjoni għandha tiddetermina kif jintgħażlu l-Ispeaker u d-Deputy Speaker, kif ukoll is-saħħa li jingħataw. Il-Kumitat jaqbel (1) mas-sistema li l-Ispeaker ikun wieħed minn dawk li ma jkunux eletti fil-Parlament, però li għandu jkollu mill-inqas ħames snin esperjenza fil-Parlament, u li (2) il-ħatra tiegħu jkollha almenu maġġoranza ta' żewġ terzi tal-Kamra u, fin-nuqqas ta' dan, ikun hemm Speaker *ad interim* skont is-"seniority" approvat mill-Kunsill tal-Istat. Dawn il-kundizzjonijiet ikunu japplikaw ukoll għad-Deputy Speaker. Tkun rispettata r-regola ta' Speaker min-naħa tal-Gvern u Deputy Speaker min-naħa tal-Oppożizzjoni. In-nomini tagħhom ikunu diskussi wkoll mill-Kunsill tal-Istat. Id-Deputy Speaker ikun *ex officio* Chairman tal-Kumitati. Fl-assenza tal-Ispeaker u d-Deputy Speaker, tinħatar persuna li tassumi l-funzjonijiet tagħhom temporanjament.
21	Terminu tal-Uffiċċju tal-Ispeaker u d-Deputy Speaker	Il-Kumitat iħoss li, kemm jista' jkun, il-persuni eletti bħala Speaker u Deputy Speaker ma jinbidlux ma' kull leġiżlatura. Jekk il-karigi jsiru permanenti, il-persuni konċernati jkollhom l-obbligu li ma jiħdux parti politika attiva.
22	Dipartiment tal-Ispeaker	Id-dipartiment tal-Ispeaker għandu jkun dipartiment għalih li ma jaqa' taħt l-ebda ministeru, bi staff adegwat, u li jkun responsabbli li l-membri tal-Parlament u l-kumitati permanenti jingħataw il-faċilitajiet meħtieġa biex jaqdu dmirhom.
23	Ugwaljanza bejn l-Irġiel u n-Nisa	L-Artikolu 45(3) tal-Kostituzzjoni għandu jispeċifika li m'għandux ikun hemm diskriminazzjoni fit-trattament bejn l-irġiel u n-nisa, u fejn hemm bżonn, jinbidlu l-liġijiet tal-pajjiż.
24	Ħarsien tal-Privatezza	Tidħol Dikjarazzjoni ġdida dwar il-ħarsien tal-privatezza taċ-ċittadini fir-rigward ta' *data* dwarhom, tagħrif għal statistika, eċċ., fil-limiti imposti mil-liġijiet ta' sigurtà nazzjonali.
25	Festa Nazzjonali	Importanti li jkun hemm qbil dwar Jum Nazzjonali. Il-membri tal-Gvern jaħsbu li Jum l-Indipendenza għandu jkun jum li jgħaqqad il-poplu. Il-membri tal-Oppożizzjoni jemmnu li dan għandu jkun Jum ir-Repubblika, però ma jkun hemm xejn ħażin li Jum il-Ħelsien, Jum l-Indipendenza u s-Sette Giugno jibqgħu festi nazzjonali.

Parti J: Proposti tal-Partit Demokratiku

Nru	Tema	Nuqqas jew Difett u Proposta relatata
1	**Steering Committee - kompożizzjoni**	L-Isteering Committee huwa ġemgħa ta' rappreżentanti tal-Partit Laburista u tal-Partit Nazzjonalista, u m'għandux rappreżentanza wiesgħa biżżejjed biex jiżgura dibattitu komprensiv. **L-Isteering Committee għar-Riforma Kostituzzjonali m'għandux jaħdem wara l-kwinti u huwa importanti li jinkludi l-midja, imħallfin, avukati, il-Kamra tal-Avukati, ONGs, pressure groups, trejd unjins, u ċ-ċittadini.**
2	**Steering Committee - mandat**	**L-Isteering Committee m'għandux terms of reference ċari u bażi legali, u m'għandux jiddibatti r-rapport b'mod sigriet.**
3	**Abbozzar tal-Kostituzzjoni**	**L-abbozzar tal-Kostituzzjoni għandu jsir minn esperti lokali u barranin fil-qasam.**
4	**Sistema ta' kontroll tal-Istat tad-Dritt**	**Għandu jkun hemm sistema li tillimita l-abbużi tas-setgħa, tiżgura trattament ugwali liċ-ċittadini, u tiżgura l-interess pubbliku.**
5	**Kostituzzjoni suprema**	**Il-Parlament m'għandux ikollu s-setgħa li jiskarta l-provvedimenti tal-Kostituzzjoni.**
6	**Qorti Kostituzzjonali**	**Il-Qorti Kostituzzjonali għandu jkollha s-setgħa li tannulla liġijiet mhux kostituzzjonali**
7	**Indipendenza tal-Ġudikatura**	**Għandha tissaħħaħ l-indipendenza tal-Ġudikatura.**
8	**L-aħjar prattika internazzjonali**	**Għandha tkun adottata l-aħjar prattika internazzjonali sabiex ikunu eliminati nuqqasijiet strutturali u konflitti ta' interess.**
9	**Il-Midja**	**Il-Midja għandha tkun pluralistika u ħielsa għalkollox mill-partiti politiċi. Għandu jkun hemm Ombudsman għall-Midja.**
10	**Awtorità tax-Xandir u Libertà ta' Informazzjoni**	**Għandha tkun rimedjata l-indipendenza vera tal-Awtorità tax-Xandir u l-Libertà ta' Informazzjoni**
11	**Entità kontra l-korruzzjoni**	**Għandha titwaqqaf entità indipendenti kontra l-korruzzjoni, li tkun tista' tinvestiga wkoll il-kriminalità fil-Korp tal-Pulizija u fl-Uffiċċju tal-Avukat Ġenerali.**

12	**Korpi Kostituzzjonali**	Il-korpi kostituzzjonali m'għandhomx is-salvagwardji rigward il-funzjonijiet, l-uffiċjali, u l-indipendenza istituzzjonali, finanzjarja u legali tagħhom. Dawn il-korpi huma suġġetti wkoll għal provvedimenti insuffiċjenti ta' kontabbiltà pubblika, u ma jeżistux "checks and balances" meħtieġa. **Il-korpi kostituzzjonali kollha (l-Awtorità tax-Xandir, il-Kummissjoni kontra l-Korruzzjoni, il-Kummissjoni dwar l-Impjiegi, il-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku) għandhom ikunu 'l fuq mill-politika u indipendenti tassew. Huma m'għandhomx jitmexxew minn bordijiet maħtura mill-Prim Ministru.**
13	**Servizz Pubbliku/Pulizija indipendenti**	**Għandu jkun hemm Servizz Pubbliku u Korp tal-Pulizija indipendenti mill-politika. Għalkemm għandu jkun hemm direzzjoni politika, dawn m'għandhomx ikunu kkontrollati kompletament mill-Gvern.**
14	**L-Avukat Ġenerali**	**Ir-rwol doppju tal-Avukat Ġenerali bħala prosekutur u konsulent legali tal-Gvern għandu jispiċċa permezz tat-twaqqif ta' Uffiċċju tal-Prosekutur.**
15	**Tisħiħ tal-Parlament**	**Ir-rwol tal-Parlament għandu jissaħħaħ, kemm permezz ta' sistema multipartiti fil-Kamra, kif ukoll billi ssir estensjoni tar-rappreżentanza proporzjonali f'elezzjoni ġenerali. Il-membri tal-Parlament għandhom iservu full-time.**
16	**Ambjent san**	**Ambjent san għandu jkun dritt ta' kull ċittadin. L-Eżekuttiv għandu jinżamm responsabbli biex jissalvagwardja, itejjeb u jagħti sostenn lill-ambjent tal-ġenerazzjonijiet tal-lum u ta' għada. L-ambjent naturali għandu jingħata l-istatus ta' ċittadin.**
17	**Il-President**	**Il-President ta' Malta għandu jinħatar b'maġġoranza ta' żewġ terzi fil-Parlament.**
18	**Funzjonijiet tal-President**	**Ir-rwol tal-President għandu jkun li jkun ta' "check" fuq is-setgħa eżekuttiva biss, iżda ma jeżerċitahiex.**
19	**Kunsill tal-Istat**	**Il-President għandu jkollu Kunsill tal-Istat li jagħtih pariri.**
20	**Rapport Annwali**	**L-Uffiċċju tal-President għandu jħejji rapport pubbliku annwali dwar il-kwalità tad-demokrazija fil-pajjiż u jagħmel rakkomandazzjonijiet dwarha.**
21	**Liġijiet**	**Fl-interess tal-għaqda fil-pajjiż, hemm bżonn li jkunu indirizzati ħafna materji bħall-Att dwar il-Protezzjoni ta' Informatur, l-Att dwar il-Finanzjament ta' Partiti Politiċi, l-Att dwar l-Ombudsman, u l-Att dwar l-Awditur Ġenerali.**

Parti K: Proposti tal-Fondazzjoni Maltin Inqumu

Nru	Tema	Nuqqas jew Difett u Proposta relatata
1	**Newtralità u nonallinjament**	In-newtralità u n-nonallinjament huma għażliet morali li jegħlbu kull kejl ieħor ta' politika barranija. Il-Gwerra Bierda għadha sejra, il-gwerer u l-armamenti f'territorji qrib ta' Malta qed jiżdiedu, kemm xaqlib lejn in-NATO kif ukoll lejn armata tal-UE jinvolvuna fil-kriminalità tal-gwerra u jagħmluna mira leġittima f'konflitti. **In-Newtralità u n-nonallinjament għandhom jibqgħu parti mill-Kapitolu I (3).**
2	**Faċilitajiet Militari**	**Malta għandha tintrabat li (i) ma tiħux sehem u ma toffrix faċilitajiet biex isseħħ it-tortura fuq il-bniedem; (ii) ma tiħux sehem u ma toffrix faċilitajiet biex iseħħ spjunaġġ minn forzi barranin, inkluż spjunaġġ permezz ta' mezzi tat-teknoloġija tal-informatika; (iii) taħdem attivament biex jiġu żarmati l-armamenti u l-bażijiet militari, speċjalment fir-reġjun tal-Mediterran; (iv) taħdem biex l-UE tadotta politika ta' newtralità u diżarm biex ma tibqax issefter lill-Istati Uniti u n-NATO.**
3	**Drittijiet Industrijali - obbligu li jinħoloq ix-xogħol**	Kulħadd għandu dritt għax-xogħol. **Għandu jkun obbligu li l-Istat imexxi b'mod li joħloq u jara li jinħoloq ix-xogħol produttiv u dinjituż għal kulħadd.**
4	**Drittijiet Industrijali - mhux rinunzjabbli**	**Id-drittijiet industrijali ma jistgħux ikunu rinunzjabbli, u kull rinunzja tkun legalment nulla.**
5	**Drittijiet Industrijali - ħinijiet ta' xogħol**	**Il-ġurnata tax-xogħol m'għandhiex taqbeż it-tmien sigħat u l-ġimgħa tax-xogħol m'għandhiex taqbeż l-40 siegħa.**
6	**Drittijiet Industrijali - paga minima nazzjonali**	**L-Istat għandu jistabbilixxi paga minima nazzjonali u jara li din tilħaq il-livell ta' "living wage".**
7	**Drittijiet Industrijali - Reviżjoni tal-pagi u pensjonijiet**	**L-Istat għandu regolarment jirrevedi l-pagi kif ukoll il-pensjonijiet sabiex jirriflettu l-għoli tal-ħajja mill-inqas darba fis-sena, liema żieda tkun ugwali għall-ħaddiema kollha, kemm fis-settur pubbliku kif ukoll f'dak privat, u ma tkunx fuq bażi ta' perċentwal.**
8	**Drittijiet Industrijali - Dritt tal-istrajk**	Id-dritt tal-istrajk huwa wieħed mid-drittijiet fundamentali tal-bniedem. **Id-dritt tal-istrajk għandu jkun estiż fuq bażi komunitarja, u allura jkun jgħodd ukoll għall-membri tal-Forzi Armati u taż-Żamma tal-Ordni.**
9	**Drittijiet Industrijali - Infurzar**	**Il-provvedimenti tad-Drittijiet Industrijali elenkati hawnhekk għandhom ikunu infurzati f'kull qorti, u l-prinċipji tagħhom ikunu l-qafas fundamentali fil-governanza tal-pajjiż b'mod li l-Istat japplikahom fit-tfassil ta' liġijiet.**

10	**Drittijiet Soċjali - Saħħa Pubblika**	Is-saħħa pubblika hija dritt soċjali ewlieni. **(1) L-Istat għandu jiggarantixxi servizz nazzjonali tas-saħħa pubblika li jkun provdut b'xejn lil kulħadd. (2) L-Isptar Mater Dei, il-kliniċi u l-faċilitajiet l-oħra għas-saħħa pubblika ma jiġux privatizzati. (3) L-Istat għandu jirregola l-istituzzjonijiet tas-saħħa pubblika kollha, kemm dawk pubbliċi kif ukoll dawk privati.**
11	**Drittijiet Soċjali - Edukazzjoni**	L-edukazzjoni hija dritt tal-bniedem. **L-Istat għandu joħloq u jipprovdi istituzzjonijiet għall-edukazzjoni b'xejn sal-livell terzjarju.**
12	**Drittijiet Soċjali - Taxxi**	**It-taxxa għandha tinbena fuq il-prinċipju li min jiflaħ l-aktar, iħallas l-aktar u min jiflaħ l-anqas, iħallas l-anqas, jiġifieri fuq il-prinċipju ta' tassazzjoni progressiva.**
13	**Drittijiet Soċjali - Djar**	**L-Istat għandu l-obbligu li jara li kulħadd ikollu l-kenn. Dan għandu jsir b'aċċertazzjoni li l-motiv soċjali jkun parti integrali tal-politika ta' akkomodazzjoni.**
14	**Riforma tal-Kummissjoni Elettorali - Kompożizzjoni**	**Il-kompożizzjoni tal-Kummissjoni Elettorali hija partiġġjana, għaliex tikkonsisti f'membri magħżula miż-żewġ partiti l-kbar, waqt li l-Kummissarju Elettorali Ewlieni jintgħażel mill-Prim Ministru, anki bla ftehim mal-Kap tal-Oppożizzjoni. Il-partiti ż-żgħar huma esklużi. Il-PD jippreżenta tmien alternattivi għal riforma.** **Għażla 1: (i) chairman magħżul minn fost eks Presidenti, eks Speakers, jew eks Imħallfin; (ii) sa tliet membri maħtura mill-President, li jistgħu jinkludu persuni bħal dawn ta' qabel; (iii) il-Kummissarju Elettorali Ewlieni *ex officio*;** **(iv) rappreżentant ta' kull partit politiku fil-Parlament. Kollha jkunu maħtura mill-President fil-ġudizzju tiegħu. L-għadd ta' membri jkun fard. Fejn il-kompożizzjoni tal-partiti fil-Parlament tinbidel, il-President jista' jibdel l-għadd ta' membri biex jibqa' fard.** **Għażla 2: Il-membri kollha jinħatru mill-President fil-ġudizzju tiegħu wara ftehim mal-Prim Ministru u l-Kap tal-Oppożizzjoni, sakemm jekk ma jintlaħaqx ftehim fi żmien ġimagħtejn minn meta l-President ifittex ftehim, u dejjem qabel tintemm il-ħatra tal-membri preċedenti, il-President jista' jagħmel il-ħatriet kif jidhirlu hu.** **Għażla 3: Il-membri kollha jinħatru mill-President fil-ġudizzju tiegħu wara konsultazzjoni mal-Prim Ministru u mal-Kap tal-Oppożizzjoni.** **Għażla 4: Il-Kummissarju Elettorali Ewlieni jinħatar mill-Parlament bħala Uffiċjal tal-Parlament b'maġġoranza ta' żewġ terzi. Ma jkunx hemm membri oħra tal-Kummissjoni.** **Għażla 5: (i) Chairman indipendenti maħtur mill-President fil-ġudizzju tiegħu, jew wara ftehim bejn il-PM u l-Kap tal-Oppożizzjoni, jew wara konsultazzjoni magħhom;**

		(ii) rappreżentant tal-partit fil-Gvern u tal-Oppożizzjoni, (iii) żewġ membri oħra maħtura minn fost eks Ġudikanti. Għażla 6: Il-Kummissjoni tinħatar mill-President fuq il-parir ta' Kumitat Magħżul tal-Kamra. Għażla 7: Il-Kummissjoni tinħatar mill-President u tkun tikkonsisti f'rappreżentant ta' kull partit politiku reġistrat mal-Kummissjoni Elettorali. Għażla 8: Il-Kummissjoni tinħatar mill-President fil-ġudizzju tiegħu minn fost membri li ma jirrappreżentawx il-partiti politiċi.
15	Kummissjoni Elettorali - Kumitat ta' Pariri	Il-Kummissjoni Elettorali għandu jkollha Kumitat ta' Pariri, magħmul minn rappreżentant ta' kull partit politiku mhux rappreżentat fil-Parlament, u fil-każ ta' referendum, minn rappreżentant ta' kull moviment involut fil-kampanja.

Parti L: Proposti ta’ Dr Marc Sant (Teżi)

Nru	Tema	Nuqqas jew Difett u Proposta relatata
1	**Tnaqqis fis-setgħat tal-Prim Ministru**	Is-setgħa m’għandhiex tibqa’ l-prerogattiva ta’ persuna waħda, iżda r-responsabbiltà għall-ħidma trasparenti u responsabbli tal-Istat għandha tinqasam fost numru akbar ta’ nies. **Is-setgħat tal-Prim Ministru għandhom ikunu mnaqqsa, billi xi wħud minnhom jingħataw lill-President.**
2	**Rwol akbar għas-Soċjetà Ċivili**	Huwa ħażin li r-rwol tas-soċjetà ċivili fil-funzjonament tas-sistema demokratika ma jingħatax importanza. **Is-soċjetà ċivili għandha tingħata sehem akbar fil-proċess tad-deċiżjonijiet, biex dawn ikunu aktar trasparenti u jkunu kontabbli.**
3	**Imġiba ħażina tal-President**	Il-Kostituzzjoni ma tagħtix definizzjoni ta’ x’inhi “mġiba ħażina” jew “inkapaċità li jaqdi l-funzjonijiet tal-kariga” ta’ President. **Għandha tingħata definizzjoni ta’ x’inhi “mġiba ħażina” jew “inkapaċità li jaqdi l-funzjonijiet tal-kariga” ta’ President.**
4	**President Gwardjan tal-Kostituzzjoni**	Il-President ma jistax jiffunzjona bħala Gwardjan tal-Kostituzzjoni minħabba li m’għandux setgħat effettivi u huwa vittma tal-partit b’maġġoranza fil-Parlament. **Il-President għandu jingħata aktar diskrezzjoni apolitika biex jiffunzjona bħala “check” fuq Gvern b’saħħtu, u għandu jkollu s-setgħa li jaħdem b’mod indipendenti.**
5	**Projbizzjoni ta’ persuni milli jkunu maħtura bħala President**	Il-persuna magħżula bħala President tista’ tkun waħda diviżiva u li ma ġġibx l-għaqda nazzjonali. **Soluzzjoni waħda tista’ tkun li l-persuna maħtura bħala President (i) ma tridx tkun serviet fil-Kamra tar-Rappreżentanti jew kienet attiva fl-arena politika sa ħames snin qabel il-ħatra tagħha, u/jew (ii) ma tkunx serviet bħala Prim Ministru, u/jew (iii) ma tkunx serviet bħala Prim Ministru sa ħames jew għaxar snin qabel il-ħatra tagħha.**

6	**L-elezzjoni tal-President**	Jekk il-President jingħata aktar setgħat, il-metodu tal-ħatra tiegħu ma jistax jibqa' kif inhu bħalissa. **Is-soluzzjonijiet jistgħu jkunu: (1) elezzjoni b'maġġoranza ta' żewġ terzi fil-Parlament, sabiex ikun hemm l-akbar kunsens possibbli, possibbilment b'ripetizzjoni tal-elezzjoni jew maġġoranza anqas jekk ma tintlaħaqx il-maġġoranza; (2) elezzjoni b'maġġoranza ta' żewġ terzi fil-Parlament, jew fin-nuqqas tagħha, b'maġġoranza assoluta iżda għal perjodu ta' sena biss (Rudolfo Ragonesi); (3) elezzjoni minn Kulleġġ Elettorali; (4) elezzjoni diretta mill-poplu mill-ewwel, jew skont kif propost min Ragonesi, jekk il-Parlament ma jsibx kunsens; (5) elezzjoni diretta mill-poplu fuq lista ta' kandidati maqbula f'Kulleġġ Elettorali; (6) fin-nuqqas ta' qbil fil-Parlament, elezzjoni ta' tliet kopresidenti li jalternaw għal perjodu ta' sena kull wieħed tul sitt snin; (7) skont kif propost mill-Kumitat Magħżul tal-Kamra.**
7	**Sigurtà tal-Uffiċċju tal-President**	Il-Kostituzzjoni ma tagħtix sigurtà lill-President. **Il-Kostituzzjoni għandha tispeċifika li (i) President jista' jitneħħa biss jekk ma jkunx jibqa' jixraq lill-Uffiċċju jew għax jonqos milli jaqdi d-doveri kostituzzjonali tiegħu; (ii) it-tneħħija tiegħu ssir b'maġġoranza ta' żewġ terzi. Alternattivament, jista' jkun hemm impeachment flimkien ma' deċiżjoni tal-Qorti Kostituzzjonali li l-President huwa ħati.**
8	**Kwalifiki biex persuna ssir President**	Il-Kostituzzjoni ma tispċifikax ir-rekwiżiti biex xi ħadd isir President. **Il-President għandu jkun (i) ċittadin ta' Malta; (ii) titneħħa l-projbizzjoni li l-persuna ma tridx tkun serviet bħala membru tal-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku, l-Awtorità tax-Xandir, jew tal-Kummissjoni dwar l-Impjiegi; (iii) ma jkunx membru tal-Ġudikatura; (iv) ma jkunx serva fil-Parlament jew kien attiv fil-politika sa ħames snin qabel il-ħatra; (v) ma jkunx serva bħala Prim Ministru.**
9	**Setgħat tal-President li jaħtar kummissjonijiet kostituzzjonali**	L-awtur isemmi proposta ta' Rudolf Ragonesi dwar ħatriet li jista' jagħmel il-President. **Il-President għandu jkollu s-setgħa li jaħtar il-membri ta' kummissjonijiet kostituzzjonali indipendenti waqt li jaħtar ċ-Chairman ta' dawn il-kummissjonijiet b'rakkomandazzjoni konġunta tal-Prim Ministru u l-Kap tal-Oppożizzjoni. Fin-nuqqas ta' din ir-rakkomandazzjoni, jaħtar iċ-Chairman skont id-diskrezzjoni tiegħu.**

10	**Prerogattiva tal-ħniena u maħfriet**	Il-provvediment tal-Kostituzzjoni dwar il-prerogattiva tal-ħniena hija suġġetta wisq għal diskrezzjoni personali u għandu jkun hemm ċerti esklużjonijiet. **Għandu jkun hemm Kummissjoni mmexxija mill-President (li ma tkunx tinkludi Membri tal-Parlament) li tiddeċiedi jekk għandhiex tagħti maħfriet jew le, wara li tirċievi petizzjonijiet.** **Maħfra presidenzjali m'għandhiex tingħata f'każi ta' korruzzjoni u, jekk l-att ta' korruzzjoni jkun preskritt, din il-preskrizzjoni tibqa' tgħodd f'dan il-każ.** **Kwalunkwe maħfra għandha tkun motivata bir-raġunijiet għala ngħatat.** **Il-possibbiltà li l-Kabinett jirrakkomanda maħfra għandha titneħħa.** **Il-Kummissjoni għandha tippreżenta rapport annwali lill-Ispeaker tal-Kamra.**
11	**Il-Kummissjoni kontra l-Korruzzjoni**	Il-Kummissjoni kontra l-Korruzzjoni m'għandhiex il-*vires* biex tiffunzjona tajjeb u tista' tkun suġġetta għal xi influwenza Eżekuttiva. **Il-Kummissjoni kontra l-Korruzzjoni għandu jkollha l-*vires* biex tibda investigazzjonijiet *ex officio* jew wara allegazzjoni formali ta' kwalunkwe persuna kontra terza/i persuna/i, ħlief fir-rigward tal-President.** **Il-Kummissjoni għandha taqa' taħt il-President.** **Il-membri tal-Kummissjoni għandhom jinħatru mill-President fid-diskrezzjoni tiegħu, possibbilment wara konsultazzjoni mal-Prim Ministru, il-Kap tal-Oppożizzjoni u partijiet oħra interessati (p.e. partiti politiċi, il-Pulizija), iżda l-President ma jkunx obbligat li jaċċetta l-pariri tagħhom. L-għadd ta' membri għandu jiżdied għal ħamsa jew ikun hemm żewġ membri ta' riżerva.**
12	**Il-piena tal-mewt**	Il-Kostituzzjoni għadha tikkontempla l-piena tal-mewt, minkejja li s-sistema ġudizzjarja ma tipprovdix għaliha. **Il-piena tal-mewt għandha titneħħa mill-Kostituzzjoni.**
13	**Ħatra tal-Membri tal-Awtorità tax-Xandir**	Il-metodu tal-ħatra tal-membri tal-Awtorità tax-Xandir għandu jitbiddel. **Il-President għandu jaħtar il-membri tal-Awtorità tax-Xandir (i) wara konsultazzjoni li ma torbtux mal-Prim Ministru, il-Kap tal-Oppożizzjoni, partiti politiċi, trejd unjins, l-industrija tax-xandir, u s-soċjetà ċivili; jew (ii) wara sejħa pubblika għal applikazzjonijiet; jew (iii) b'maġġoranza ta' żewġ terzi fil-Parlament; jew l-Awtorità jkollha chairman biss maħtur b'maġġoranza ta' żewġ terzi.**

14	**Referenda**	M'hemmx parteċipazzjoni popolari biżżejjed fil-maniġment nazzjonali, waqt li parteċipazzjoni bħal din tħajjar lill-partiti politiċi jkunu aktar progressivi u maturi. **Wieħed għandu jikkunsidra l-introduzzjoni ta' inizjattivi popolari fil-leġiżlazzjoni kostituzzjonali, però sakemm l-għadd ta' firem ikun aktar mill-10% tal-votanti rreġistrati msemmija fl-Att dwar ir-Referendi.** **Idea innovattiva tista' tkun li jkun mandatorju li jsir referendum għall-approvazzjoni ta' proġetti kapitali li jaqbżu ċertu valur.** **Il-President għandu jkun responsabbli biex jissottometti proposti għal referendum u jippromulgahom fil-liġi.**
15	**Ħatra tal-Awditur Ġenerali, il-Kummissarju tal-Pulizija u Assistenti Kummissarji tal-Pulizija**	Is-setgħat tal-President għandhom jitwessgħu jekk dan ikun elett mill-poplu. **Il-President għandu jkollu s-setgħa li, fl-interess pubbliku, jaħtar l-Awditur Ġenerali, il-membri tal-Awtorità tax-Xandir, u l-Assistenti Kummissarji tal-Pulizija.**
16	**Skola Ġudizzjarja**	Il-ħatra ta' Ġudikanti skont ir-rakkomandazzjoni tal-Eżekuttiv mhix kompatibbli mas-separazzjoni tas-setgħat u l-indipendenza tal-Ġudikatura. **L-Awtur jipproponi skola ġudizzjarja li tħejji avukati kwalifikati biex iservu bħala presidenti ta' tribunali, Kummissarji tal-Ġustizzja, u jservu ma' Maġistrat jew Imħallef bħala preparazzjoni għal ħatriet ogħla.**
17	**Età tal-Ġudikanti**	**L-Awtur jipproponi li jkun hemm età minima ta' persuna li tinħatar Imħallef jew Maġistrat**
18	**Età tal-irtirar ta' Ġudikanti**	**L-awtur jipproponi diskussjoni jekk l-età tal-irtirar għandhiex tibqa' kif inhi jew għandhiex togħla.**
19	**Ħatra tal-Prim Imħallef**	Il-Kostituzzjoni ma tipprovdix speċifikament għall-ħatra ta' Prim Imħallef. **L-awtur jipproponi li l-Prim Imħallef ikun elett b'vot demokratiku sigriet fost l-Imħallfin u l-Maġistrati, u li l-persuna li ġġib l-akbar għadd ta' voti tinħatar mill-President.**
20	**Assenjazzjoni ta' kawżi**	L-awtur isostni li mhuwiex ċar jekk il-Ministru għall-Ġustizzja għandux jew le d-dritt li jindaħal fl-assenjazzjoni ta' kawżi. **L-awtur jipproponi li jkun iċċarat jekk l-assenjazzjoni ta' kawżi għandhiex issir mill-Prim Imħallef jew jekk il-Ministru għall-Ġustizzja għandux dritt jindaħal.**
21	**Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja - Membri mhux ġudizzjarji**	Għad hemm lok għal titjib fil-mod kif taħdem l-amministrazzjoni tal-Ġustizzja. **L-awtur jipproponi li jinħatru għadd ta' membri mhux ġudizzjarji u rappreżentanti tal-pubbliku.**

22	**Funzjonijiet tal-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja**	L-awtur isostni li l-Kummissjoni għadha mhix indipendenti biżżejjed mill-Eżekuttiv. **L-awtur jipproponi li l-Kummissjoni (i) tingħata s-setgħa li taħtar imħallfin u maġistrati ġodda, u li tiddetermina l-għadd ta' ġuristi meħtieġa għall-amministrazzjoni effiċjenti tal-ġustizzja; (ii) ikollha aktar setgħat ta' dixxiplina; (iii) tikkontribwixxi għal sistema tal-ġustizzja aktar koerenti u ekwitabbli; u (iv) tkun aktar kontabbli u trasparenti.**
23	**Smigħ ta' kawżi**	L-awtur isemmi d-dewmien fis-smigħ ta' kawżi u l-għoti ta' sentenzi. Il-ġustizzja għandha tkun provduta fi żmien raġonevoli. **L-awtur jipproponi li (i) ikun introdott limitu ta' żmien biex tinstema' kawża u tingħata sentenza, ngħidu aħna ħames snin mid-data tal-applikazzjoni; (ii) li Ġudikant li ma jikkonkludix għadd speċifiku ta' kawżi f'sena forensika jkun suġġett għal azzjoni dixxiplinari.**
24	**Finanzjament ta' Partiti Politiċi**	L-awtur jitkellem dwar il-finanzjament ta' partiti politiċi u jsemmi diversi proposti li saru mill-partiti politiċi u membri tas-soċjetà ċivili, li mbagħad wasslu għar-Rapport tal-Kummissjoni Galdes. **L-awtur ma jagħmilx proposti partikulari tiegħu.**

What do the People want to see in their New Constitution?

A Report

on feedback received in response to

https://riformakostituzzjonali.gov.mt/

Dr Paul Micallef & Dr Ivan Mifsud

28th April 2020

1. Introduction

The aim of this report is to reply to the question *What do the People want to see in their New Constitution?* This question is put forward by the authors, with direct reference to the website https://riformakostituzzjonali.gov.mt/ and to the responses found in the section of the same website entitled 'dokumentazzjoni'.

In response to this question the authors of this report will provide the following information:

- How many responses were received;
- Who replied (physical persons or legal persons);
- What gender mix is present amongst the respondents;
- What were the main issues they wrote about.

The report is followed by an annex, this being a table in which a summary of each and every submission received is enlisted.

2. Some statistics

524 individual submissions were registered on the website as on the 5th March 2020. The term ‘individual submissions’ requires some qualification, in the sense that on occasion people lodged more than one submission, whereas in certain instances submissions were lengthy and contained multiple proposals. Indeed, these 524 individual submissions may be ranked as follows:

- 333 were lodged by men
- 124 submissions were received from women
- 24 from organisations and other entities (which included two political parties, the NAO, ERA, NCPE, the Association of Judges and Magistrates, the Commissioner for Public Life and a Facebook movement called the George Cross Movement which claims to have 10,000 members).
- The difference represents multiple submissions lodged by the same persons.

3. The main issues

3.1. Concern over our institutions

Some suggestions received indicate a strong element of concern for Malta’s institutions and the manner in which they are manned. Individuals referred to how persons are appointed in different public positions: for example one reference was made towards ensuring that people are appointed based on merit, while one person even suggested that Ministers should not be appointed from amongst the Members of Parliament, but based on their own merit. It was also suggested to eliminate the appointment of persons ‘on a trust basis’.

Thirteen respondents favoured electorate votes for the President, and giving him more duties and powers, at the cost of the Prime Minister who it was felt had too much power. Indeed there seemed to be an element of mistrust in the Prime Minister, Ministers and Members of Parliament, with eight calling for Members of Parliament not serving more than two terms, two for a smaller Parliament, two for a Parliament which caters for all genders and not only the masculine and feminine

genders, one suggesting a reduction in the Prime Minister's powers, five suggesting the appointment of people to sensitive positions by two-thirds parliamentary majority with one even suggesting that the percentage required in this respect should be 80!

Concern was also expressed with regard to the method of appointment of judges: the idea being of enhancing their independence and impartiality [1] and removing any say of the Executive in this process of appointments. There was even a call for stricter separation of powers, with Ministers having to give up their seat in the legislature.

Suggestions were even made for strengthening overseeing bodies such as the Ombudsman, with seven suggesting that his opinions should be binding and one suggesting that the Auditor General should be granted authority to investigate private organisations as well as public ones.

There was also a call for constitutional amendments to do away with any barriers to having a third party represented in Parliament. This last call took different forms, with suggestions generally concerning Malta being regarded as one district [2], while others suggested a minimum number of votes which would bring about representation in Parliament for small parties [3].

Malta's electoral proceedings were also referred to, with thirteen writing in favour of constitutional law amendments aimed at ensuring or at least facilitating the smaller political parties' prospects of winning seats in Parliament. One person wrote about introducing another corrective mechanism in Article 52 of the Maltese Constitution: this person suggested amending the Constitution to ensure that no political party obtains two-thirds of the seats in the House because this would make that political party stronger than the Constitution.

---

[1] Eight submissions.

[2] Four persons recommended this.

[3] Eight persons made recommendations to this effect.

3.2. Environment

In the top of the list of concerns one finds the safeguarding of natural environment. 188 persons actually expressed concern for safeguarding our natural environment. A very popular suggestion was that of dedicating a whole chapter within the Constitution to environmental protection, thus ensuring its effective protection [4]. There was also concern for safeguarding cultural heritage [5] and on one occasion, concern for our poor air quality was expressed.

3.3. Right to Life

Second on the list is enhancement of the right to life [6], to specify that life must be protected from the moment of conception until the moment of death, thus proving to be anti-abortion and also anti-euthanasia. There were only three submissions in favour of decriminalisation of abortion and permitting euthanasia. In a couple of instances those in favour of abortion stated that they were in favour of abortion only where the life of the mother was in manifest danger.

3.4. Religion

Only twelve persons suggested the removal of any mention of God from the Maltese Constitution, with one suggesting that not even the Maltese national anthem should include any reference to God. One suggested the separation of Church and State while two said that there should be no such thing as a state religion. On the other hand, twenty persons requested that the Roman Catholic religion should retain its current status in the Constitution, while allowing space for other religions to thrive in Malta too. One person spoke of the need to ensure the parents have the right to raise their child according to their own faith.

---

[4] This proposal came from a particular group of 111 who lodged a practically identically-worded suggestion.

[5] Often linked with protecting our natural environment.

[6] 96 persons.

3.5. National Flag & Language

People also feel strongly about the George Cross, with 45 submissions in favour of its retention on our national flag. Only two persons advocated its removal, while another four recommended the removal of the English language as an official language.

3.6. Miscellaneous

Some other suggestions made are:

- The abolition of the neutrality clause (twice suggested, while three persons called for its retention);
- The introduction of new rights and principles such as the right to good administration and the principle of subsidiarity, the right to privacy on the internet and to specific consumer rights;
- The correction of certain terms which today seem insensitive, for example where the disabled are concerned;
- Re-naming our country as ‘Malta’ and ‘Gozo’ and more autonomy for Gozo including the possibility of forming a regional government;
- Call for a balance in broadcasting;
- Prohibition of political parties with ideologies based on race, religion, etc.

4. Annex

Annexed to this report, one finds a table compiled by the authors of this report, which table includes a summary of each and every submission lodged on the *riforma* website.

Annex Part One

Name	Topics	Comments	My remarks (Where 'Yes' means that the suggestion is of direct relevance to the Constitution)
1. Ahmad Aziz	Judiciary	Judiciary accountable to independent institution. Appointment following examination under independent commission	Yes
	Miscellaneous	Able to file constitutional case without an advocate - speedy criminal trials	No
	Ombudsman	Ombudsman decisions to be binding	Yes
	Governance	Appointments to public office on merit & appointments of Permanent Secretaries should be non-political	
2. Owen Sammut	Religion	Removal of reference to God/Religion	Yes
3. Shaun Camilleri	Parliament	Accusations made in Parliament: there should be redress outside Parliament	No
4. Vince Buhagiar	Topic which cannot be factored in Constitution	Generic comments	No
5. Alessandro Gauci	Religion	Delete reference to religion	Yes
	Environment	Safeguarding environment, historical heritage	Yes
	President	President elected – does not say by whom – suggests that could be 'elected for a second term'	Mention only possibility of 2nd term
	Life	Euthanasia: Should be legal even in case of severe mental health	No

6. Peter Barbara	President	President: chosen by electorate	Yes
7. Michael Micallef	Miscellaneous	Right to happiness	No
8. Anthony Degiovanni	Constitution [generic]	Style of writing & amending Constitution	No
9. Christopher Briffa	Parliament	MPs' term of office: limited to 2 years plus full-time job	Yes
10. Carmel Falzon	Elections Religion	One electoral district to facilitate small parties Catholic Religion to be mentioned	Yes
11. Nathaniel Falzon	Environment	Inclusion of right to a clean environment	Yes
12. Claude Vella Bonanno	Life	Against abortion	Yes
13 Carmel Falzon	President Parliament Miscellaneous	President directly elected by people. Forces of public order directly under President MPs: not more than two terms Eliminate pensions without capping	Yes Yes Yes
14. Randolph Spiteri	Religion	To retain current references	Yes
15. Thomas Briffa	Environment	Inclusion of moratorium of sea reclamation and on ODZ/agricultural development	Yes
16. Frank Psaila	Gozo	Inclusion of specific reference to Gozo [refers to Art. 124]	Yes
17. Francis Grech	Miscellaneous	Government cannot in any fiscal year incur debts of more than 1% of the domestic gross product	

18. Christian Peregin	Miscellaneous	Government advertising to be done transparently Freedom of information to be strengthened Paid-up content should be illegal unless clearly indicated that it is sponsored	No
19. Andrea Gatt	Elections	Changed to ensure that party which gets 4% or more is represented	Yes
20. (1) Michele Tringali	Miscellaneous	Maltese sovereignty to be guaranteed & guarantees right to salary according to real needs of people [does not amplify]	No
21. John Bonello	Language	Do away with English as an official language	Yes
22. Matthew Joslin	Flag of Malta	Retain George Cross on flag	No
23. Alan Castillo	Religion	Delete Art. 2 of Constitution re religion	Yes
24. Martin Bugeja	President Religion Environment	President elected by people No reference to religion in Constitution Maltese National Anthem should be devoid of any religious references Duty of Government to protect the environment	Yes Yes No Yes
25. (2) Rita Carmela Grima	Religion	To confirm Christian faith as the main faith whilst guaranteeing respect for other religions Generic	Yes
26. Joseph Zammit	Life	Safeguarding life from conception to death	Yes

27. Warren Saliba	Constitution	No party even if having ⅔ majority can amend Constitution on its own	Yes
	The Executive	Possibility of MPs to choose a person as PM who is not a MP	Yes
	Elections	Parties which on a national quota have more than 3% entitled to representation in Parliament	Yes
		Limits on terms - PM up to 10 years, Ministers up to 15 years, MPs up to 20 years	Yes
	Religion	Eliminate that Malta is a Roman Catholic country	Yes
	Governance	Sensitive posts to be chosen by ⅔ majority	Yes
	Neutrality	Eliminate reference to neutrality	Yes
	Life	Right to life even from conception unless mother's life is in danger	Yes
28.(3)Dolores k/a Doreen Cutajar	Flag of Malta	George Cross on flag	No
	Religion	Roman Catholic to remain official religion	Yes
29. Emvin Mifsud	Religion & Flag of Malta	Retain reference to Roman Catholic faith and George Cross	Same as above
30. Rafael Lori	Miscellaneous	Foreigners' jobs in Malta	No
31. (4) Mary Anne Buhagiar	Neutrality	Cannot be changed if not by referendum	No
	Ombudsman	Extension of remit to deal with cases where one does not have direct interest	No
	Miscellaneous	New rights for workers [generic]	No
	Environment	To be included - mentions 'refugees of climate'	No
	Miscellaneous	Right to privacy on the internet	Yes
		Protection of whistleblowers / investigative journalists	Yes
		Keeping database of DNA of criminals should not be anti-constitutional	Yes

32. Joseph Bouvett	President	Law courts, police & army to fall under President	Yes
33. Ivan Azzopardi	Flag of Malta	To retain George Cross	No
34. Anthony Zammit	Religion Miscellaneous	Roman Catholic Church to teach principles of what is good & teaching to be provided in state schools plus taught by persons who are Roman Catholic Education of public morality as part of civics	No No
35. Philip Camilleri	Elections	Minimum threshold of 4% for party to be represented in Parliament	Yes
36. William Tyler	Miscellaneous	Environment / cultural heritage [no clear proposal]	No
37.(5) Colette Bugeja	Elections	Maltese abroad can vote in embassies etc.	Yes
38. Dr Mark Said [1]	Miscellaneous President Miscellaneous Referendum	No surrender of control over AFM/Police if not by referendum Participation in co-operative international schemes of benefit to Malta President elected by people Right to access internet Faculty to make laws by referendum if requested by 100,000 or more	No Yes Yes Yes

39. Paul Edgar Micallef	Miscellaneous Declaration of Principles (Cap. II) Declaration of Principles (Cap. II)	Review of Art. 39(1) concerning right to a fair hearing before a court if accused of a crime - re definition of court to be extended to ART plus covers instances were fines imposed by public authority but are subject to appeal before a court. Specific rights re elderly ensure that they are prejudiced as a result of technological progress. Listing of basic consumer rights in Constitution as provided for under Art. 43 of Cap. 378.	Yes Yes Yes
40. Jon Smith	Miscellaneous	Cultural heritage, moral basis for Constitution - no specific proposals	No
41. Anthony De Bono	Cultural Heritage	Protection of listed historical sites	Yes
42. Dr John Consiglio	Elections	Threshold of 5% to ensure representation of smaller parties	Yes
43. Billy J McBee	Constitution	Leave constitution as is	Yes
44. C John Zammit	Religion Constitution Life	No state religion Laws once declared unconstitutional should automatically be repealed Woman should have full control over her body	Yes Yes Yes
45. Charlie Axiak	Miscellaneous Miscellaneous	Higher fines for landlords who overcrowd buildings for profit Foreigners who commit serious crimes to be deported etc.	No No
46. Dr Mark Said	Miscellaneous Cultural Heritage	Prohibit intoxicating drinks & drugs injurious to health Preserve national monuments	No Yes

47. Philip Micallef	Parliament Elections Miscellaneous	All MPs to declare their assets annually Maltese voters abroad should be allowed to vote by post / at embassies Politicians / public officials guilty of hate speech debarred from public office	No Yes No
48. Saviour Grech	Miscellaneous	Protection of expropriation of public land	No
49. Saviour Cachia	The Executive Parliament Miscellaneous	Prime Minister limited to 10 years MPs term limited to 20 years Headships of Maltese authorities plus President appointed by ⅔ of MPs Pensions treated equally without any capping	Yes Yes Yes

50. Emanuel Delia obo Repubblika	Constitution	Concerns that constitutional revision process is taken over by main political parties. Constitution should be amended NOT changed [i.e. a new Constitution][pg.10] Amendments should be made according to subject matter and not as part of an overall package, more so where changes are unrelated [pg.11] Changes which increase powers of executive should be factored together with those that limit such powers [pg.13] Transparency as to process in amending Constitution [online and broadcast] List various entities that have a role in amending the Constitution - Parliament, political parties, institutions, constituted bodies, experts, citizens, non-government sector ….. [pg. 16 to 20] Procedure to guarantee that there is consensus for reform [pg. 21 to 36] - proposes a set-up re the drafting phase [which involves a Parliamentary group, an expert's forum, civil society representation, 'citizens' jury and a Reform Governance Committee] followed by a referendum phase, and adoption by Parliament NB emphasise that President should NOT be involved [pg. 23]	Yes
51. (6) Mary Ann Buhagiar [2] revised earlier submission	Neutrality Miscellaneous	Cannot be changed if not by referendum, advocates also that be changed by ⅔ majority of Parliament! Right to obligatory education [right of revision of exam papers ….] - to be extended to children with special needs	Yes No

52. Mark Scerri	Constitution Separation of Powers Judiciary Religion Miscellaneous Governance Neutrality	Should be bottom-up process involving a much broader spectrum rather than political parties Separation of powers - whereby Cabinet Ministers give up their seat in Parliament Provided for a self-governing body re judiciary Strict separation of State and Church State financing of parties CEOs of public entities chosen by public selection process [not appointees of Ministers] Police Commissioner should not be nominated by Govt [fails to state by whom] Abolish neutrality clause to allow participation in future EU army etc.	Yes Yes Yes Yes Yes Yes Yes Yes
53. Michael Vella	Religion	Do away with Art. 2 of Constitution	Yes
54. (7) Mary Anne Buhagiar	Miscellaneous	Focuses on right of parents of disabled children to request transfer from special schools to mainstream schools - adds ancillary rights thereto	No
55. Joseph Camenzuli	Parliament	MPs must not be foreigners and must be Maltese living in Malta and of Christian faith	No
56. Claire Bonello obo Futur Ambjent Aħjar	Constitution	Queries why Committee for constitutional reform is composed solely of representatives of major parties - should be extended to all stakeholders & be more representative of society	Yes
57. Emanuele Psaila - Director obo Civil Protection Department	Miscellaneous	Extend Art. 47 to apply to Civil Protection Department	Yes

58. Alexander Falzon	Miscellaneous	Laws to be applied equally to all	No
59. Eugenio Camilleri	Flag of Malta	Inclusion of flag and Maltese National Anthem in Constitution	Yes
60. Martin Scicluna [reproduces 2014 report of now defunct Today Public Policy Institute TPPI]	Constitution Declaration of Principles The Executive	At pg. 13 para. 18 lists six key issues includes 2014 report of Today Public Policy Institute [45 pages] Para. 25: suggest inclusion of new principles - Right to good administration, openness and transparency of government, protection of minorities, right to digital information, right to protect privacy including access to ICT, access to government-held information (freedom of information); the right of citizens to an adequate remedy against public administration; the rights of children, including the right to grow up in a safe, protective and healthy environment; the rights of the elderly, including the right to commensurate retirement benefits and an environment to encourage healthy ageing; the rights of the vulnerable, disabled and disadvantaged, including the rights of prisoners; the right to protection from gender, sexual, racial or other discrimination; the right to a healthy environment; the recognition and enforcement of the rights of future generations, intergenerational equity in the economic, social and environmental spheres and incorporation of the principles of sustainable development; the principle of legality; the principle of proportionality; the principle of subsidiarity; the principle of equality; the principle of fairness; the principle of reasonableness; the principle of accountability of the public administration; and the principle of good administrative behaviour for administrative tribunals. Too much power for the Executive - most appointments controlled by it - considers other alternatives including: current cabinet system with more powers to President	 Yes Yes

		Greater parliamentary checks on executive Adoption of a presidential system of government		
	Separation of Powers - The Executive - President	Advocates - a middle of the road approach - retaining Cabinet system whilst granting more powers to President & strengthening autonomy of Parliament [see paras 45 to 60]	Yes	
	Parliament	Suggests fixed terms for Parliament Considers a second chamber - ultimately is against [costs, delay & past history when we had a senate]	Yes	
	President - Separation of Powers	Proposes a 'Council of State' [appointed by President] focused on specific areas of governance e.g. scrutiny of public appointments - see paras 45-48 , and of proper implementation of EU directives [see para. 70]	Yes	
	President	Appointment of President by ⅔ majority & given more powers - plus security of tenure - proposes that chief justice is effectively excluding from any acting functions of president - be solely responsible [not acting on PM's advice] for appointment of various bodies e.g. BA, Electoral Commission, Police Commissioner etc. members of proposed Council of State proposes a 'greater citizen-centred rather than State-centred approach' - emphasis on Constitution being 'the means for a transparent, open and accountable system of governance' [pg. 25 para. 65]	Yes	
	Judiciary / President	President should no longer chair Commission for the Administration of Justice to avoid conflict of interest [para. 74]	Yes	
	Constitution	Anti-constitutionality of a law by the Constitutional Court - decision published in Gazette plus norm added requiring Parliament to enact law to reflect Court's decision [para. 80]	Yes	

		More funding needs to be provided to make the various Parliamentary entities more effective [e.g. Public Accounts Committee etc.]	Yes
	Parliament	Full-time MPs with good salary package [para. 89]	Yes
	The Executive	Possibility of technocrats as Ministers [para. 90]	Yes
		New independent office of Public Prosecutor - to also deal with cases of corruption assume role of AG re criminal cases [para. 94]	Yes
	Religion	Primacy of Roman Catholic faith however recognition of separation of State from Church [para. 97]	Yes
	Elections	Proposes national minimum quota to facilitate entry for new parties	Yes
	Ombudsman	Ombudsman where his recommendations are not implemented there should be a House Committee to 'debate' unimplemented recommendations [para. 103-4]	Yes
		Security Services - issue of warrants by Minister should be subject to judicial review	Yes
	Parliament / Elections	Proposals re *interregnum* period between one parliament and another - 3 months is too long - reduced to 6 weeks - and the proposed Council of State should continue to function during this period so as not be prejudiced by any EU decision taken during this periods	Yes
	National days	National days reduced to two [pg.39]	Yes
	Constitution	Discusses whether Constitution be amended or rewritten - opts for amending [pg. 40] - advocates a holistic approach in amending Constitution	
		Suggests various phases for amending Constitution	

		• First, a period of listening to civil society and to delegates from the established institutions following the wide publication of this report. • Secondly, deliberation by a group of experts, comprising MPs, Mayors and representatives of civil society and non-governmental organisations, as well as, importantly, experts in Constitutional law, public policy and political science, together with former Presidents, Prime Ministers, Chief Justices and Speakers of the House who know the Constitution at the rock-face. Thirdly, in the light of this period of deliberation, the drafting of proposals for change by the 'Group of Experts' in conjunction with the Parliamentary Select Committee on the Constitution	
61. Anthony Zammit	The Executive Ombudsman / Auditor General Governance	PM has too much power Recommendations of Ombudsman & Auditor General should be adopted CEOs of authorities: appointed after a 'competitive examination' not by direct appointment by Minister	Yes Yes Yes
62. (8) Mary Anne Buhagiar	Neutrality Public Service Commission	Neutrality clause cannot be changed if not by referendum Decisions of Public Service Commission should be subject to scrutiny before Courts	Yes Yes

63. GianLuca Barberi	Parliament	Proposes 'recall' of MPs on basis of UK Law 'Recall of MPs Act 2015'	No
	Religion	Do away with official religion	Yes
	Constitution	Constitutional reference to Constitutional. Court should be extended to tribunals [e.g. Adm Review Tribunal] [art. 46(3)]	Yes
	Parliament / Elections	Favours gender quotas with a sunset clause	Yes
		Too many MPs - plus MPs appointed on a full-time basis	Yes
	Ombudsman	Ombudsman to give 'rulings' which Govt may then contest in court on legal grounds	Yes
	Miscellaneous	Suggests that various Govt offices such as Commissioner for Revenue, FIAU should be independent public authorities	Yes
		Advocates substitution of local councils with 5 local regional governments	No
64. (9) Mary Anne Buhagiar	Miscellaneous	Continues on previous points	No
65. Vincent Palmier	Miscellaneous	People coming from abroad who fall foul of the law should be extradited	No
66. Lino Debono obo Association of ex Membri Parlamentari	Parliament	Generic comments about choice of MP candidates, how these should prepare themselves etc. - suggest that Speaker should check on their conduct	No
		Proposes system where personal assets of MP are submitted to auditor general - rather than made public	No
		MPs' persons of trust in Ministries should not have shares in businesses	Yes
	Parliament	Remuneration to MPs etc. should be radically improved such to attract right people and allow them to act as MPs without need to continue their private practice/other work - MP should be a full-time post & pensions even if he/she does one term - no MP should be allowed private practice other than doctors who	Yes

		serve in Government hospitals and this on voluntary basis and without payment MPs should not be board members, etc.	
	Miscellaneous	Contracts re sale of public land should be made public and process more transparent - public land can only be given to private sector after consultation with various entities [doesn't specify]	Yes
	Environment	More attention to environment & heritage	
	Parliament	Accountability of MPs especially re public contracts which can be readily verified Exclusion of family members being employed with Ministry - also Minister should not be employed etc. for minimum of 5 years re entity which previously fell under his Ministry Against quotas in favour of females - however proposes certain measures to facilitate female representation on a temporary basis Lists various points in response to Venice Commission - recommendation for choice / removal of judiciary submitted election committee to President	
	Judiciary	Consider extending age for judiciary only after evaluation of health etc. of judge concerned	Yes
	Ombudsman	Ombudsman decision should be enforceable	Yes
67. (9) Marija Vella	Miscellaneous	Death penalty to be abolished	Yes

68. Ian Carl Farrugia	Environment Parliament Judiciary	Healthy environment should be a fundamental right More transparency in public appointments to ensure that people are chosen on merit Limit legal outsourcing to highly technical issues Limitations on persons of trust Should be full-time, limit to 3 terms, declaration of memberships, involvement with lobby groups - prohibited from becoming judges Members of tribunals subject to same scrutiny as judges re their appointment	Yes Yes No Yes Yes
69. (10) Martina Cilia	Miscellaneous	Life imprisonment to be changed?	No
70. (11) Mary Vella	Miscellaneous	Life imprisonment to be changed?	No
71. Sammy Meilaq - Front Maltin Inqumu	Neutrality Miscellaneous	To remain Malta to be bound to work for disarmament within the EU Maximum of 40 hrs working week, 8 hrs per day Living wage & minimum wage pensions to reflect cost of living - increases to be the same for all & not on basis of percentages Right to strike State to guarantee health services for free to all, Mater Dei, clinics etc. must not be privatised Right for everyone to have a roof over his/her head	Yes ?
72. (12) Yanika De Manuele	Miscellaneous	Disagrees with life term	No
73. Frank Zammit	Life	Delete Art. 33(1)	Yes

74. (13) Antonia Degiorgio	Miscellaneous	Delay in separation proceedings - persons remain listed as married for too long Amendments to Civil Code re judicial procedure - same judge to hear both civil and criminal cases if related to same issue	No No
74. Paul Cilia	Constitution - National Day	Republic day as national day	Yes
75. Dun Kalcidon Vassallo	Constitution	Commission composed of the two major parties and civil society to discuss major issues	No
76. Guzeppi Grech	Constitution President etc. Miscellaneous	President, AG, judges appointed by ⅔ vote of MPs 8 September to be national day	Yes
77. Walter Camilleri	Constitution - National Day	Proposes to add also 10 Feb as national day	No
78. Blake Camilleri	Parliament Constitution Parliament Religion	Suggests what he describes as a mixed political & legal system whereby changes can be made by Parliament & the Courts - suggests that certain parts can be amended by Parliament others by the Courts Suggests upper chamber [senate] Primacy to no particular religion but to the common good	No Yes Yes

79. Joseph R Grima	President Public Service Commission Parliament The Executive	President elected by ⅔ majority is responsible for 'all matters' concerning civil service Public Service Commission should be a 'Presidential organ' Merit Protection Committee re public appointments, promotions enshrined in Constitution - can audit such appointments Parliamentary Standing Committee on civil service to 'monitor' issues re civil service Separation of roles of Secretary to Cabinet & that of Principal Permanent Secretary	Yes Yes Yes Yes
80. Tyrone Grech - comments are divided into two parts based on his dissertation	Constitution Judiciary	Proposes amendments to safeguard the supremacy of the Constitution over other laws [Art. 6] - which new clause can in turn only be amended by a ⅔ majority / by referendum Juridical interest widened to enable various entities to intervene [pg. 6] to safeguard fundamental human rights Judicial appointments - proposes changes to Judicial Appointments Committee by adding more members of the judiciary plus Dean of Faculty of Laws & another academic …. refers to UK 2005 Law on judicial appointments & suggests that this can serve as a model Proposes that judicial vacancies be published in Gazette providing criteria re selection [pg. 9 *et*] - choice made by Selection Committee which is to be approved by PM who can object once - ultimate decision is of Committee Proposes a system of judicial promotions [pg. 11] Proposes that proceedings re removal of judge etc. be undertaken by an independent public prosecutor general's office [holder of such an office to be appointed by Judicial Appointment	Yes Yes

		Committee] - emphasises that at no stage should Parliament be involved in cases of removal of a judge [pg. 14]	
	President	President - proposes as a minimum that he is chosen by ⅔ of MPs [2nd contrib. pg. 4] - proposes that he is chosen by popular vote Mandate of President limited to maximum of two terms	Yes
		Proposes a Popular Council [State Council] - with consultative role re the exercises of powers of President [Council to be composed of former Presidents, former PMs, former leaders of Oppositions ….see pg. 5] Role of Council would be to examine existing laws and proposed new laws New powers of President: New legislative powers - can send a Bill back to Parliament [once] for reconsideration - President - no veto but can after consulting State Council request Speaker where Parliament is requested to decide whether to submit Bill to a popular vote New non-legislative powers of President: appoints [after consultation with State Council] members of various public entities - BA, Public Service Commission, AG, State Attorney, Auditor General Decides presidential pardon after consultation with State Council Appoints Cabinet members [apart from PM] who are not MPs [after consultation with Council] - removal of Ministers similar process [see pg. 7-8]	Yes
	Parliament	Proposes that number of MPs should be reduced and that they should be full-time	Yes
81. Sandro Debono	Cultural Heritage	Access to cultural heritage & creative expression	Yes

82. (12) Amanda Camilleri	Miscellaneous	More consideration for people imprisoned given a second chance in life	No
83. Charlene Bonavia	Miscellaneous	Better treatment of prisoners	No
84. Nicholas Debono	President The Executive	More power to President less to Prime Ministers	No
85. Ethan Brincat	Environment	Right to live in a healthy environment as new Art. 33A - proposes that there should be an enforceable right [pg 5 *et seq* of his paper]	Yes
86. Luke Mizzi	Environment	Right to a healthy environment - included in Cap. IV - should also fall within Art. 46	Yes
87. (13) Chloe Gambin	Environment	Right to a healthy environment - included in Cap. IV - should also fall within Art. 46	Yes
88. Gabrielle Gauci	Environment	Right to a healthy environment - included in Cap. IV - should also fall within Art. 46	Yes
89. Ivan Vassallo	Cultural heritage	Protection of national & cultural heritage [Art. 5]	Yes
90. Gabriel Galea	Environment	Right to a healthy environment - included in Cap. IV - should also fall within Art. 46	Yes
91. Nicholas Casha	Miscellaneous	Parole, prison terms	No

92. Dr John Zammit	Parliament Religion Judiciary & Governance	Number always 65 MPs, MP term of office limited to two terms No parliamentary privilege One electoral district with first 65 candidates being elected No reference to religion Judges, Police Commissioner, etc. chosen by Commission composed of all parties	Yes Yes Yes
93. Raymond Attard	Miscellaneous	Same rate of pension to all - mentions case of judges who are given a full ⅔ pension which is not capped	Yes
94. Marcris C	Miscellaneous	Prisoners: better treatment - more time with family	No
95. (14) Dorianne Cutajar	Miscellaneous	Prisoners: reintegration, more time with family	No
96. Paul Debono	Miscellaneous	Mostly generic - equal pension rights If public officers have multiple pensions - this should be possible to all	No
97. Paul Debono	Miscellaneous	Punishments - prison terms - generic	No
98. Paul Debono	Miscellaneous	Crimes against senior citizens - harsher sanctions	No
99. Paul Debono	Miscellaneous [pensions]	Recognition of right to pensions from former parastatal entities	

100. Benny Borg Bonello obo Consumers' Association	Declaration of Principles (Cap. II) Miscellaneous	Inclusion of the declaration of consumer rights in Cap. II Amend Cap. IV - Art. 39(1) where rewording to include reference to decision by public authorities provided there is a right of review before the Courts Suggest definition of 'court' in Art. 47(1) be amended to include other adjudicative fora such as Administrative Review Tribunal	Yes Yes Yes
101. David Paul Mifsud	Miscellaneous	Rights for separated fathers	No
102. Joseph Bugeja	Miscellaneous	Inclusion of economic and monetary provisions of Maastricht - EU - does not elaborate - offers to amplify	No
103. David Muscat	The Executive	Executive is nominated & approved by Parliament BUT is not chosen from MPs - executive would not be prone to voter pressure, plus PM is not limited to MPs for his Cabinet	Yes
104. Miguel Cauchi	Parliament	Lists a series of valid points in his covering note - without however making his recommendations for actual changes Includes a study of the Constitution based primarily on the UK [Westminister] model - no concrete proposals to amend Constitution - conducting a study through interviews as to knowledge of the basics underlying our Constitution. Includes also a series of questions to PM and Speaker. Generically refers to: need to enhance people's confidence in the Constitution by the enhancement of 'good practices' and challenge of 'self-assessment. [pg. 19]	No [valid but no tangible recommendations]
105. (15) Ritienne Borg Salerno	Miscellaneous	Life imprisonment to be abolished	No

106. Simon Borg obo Moviment Patrijotti Maltin	Neutrality Religion Language President Miscellaneous Life	More emphasis on Malta's neutrality - no foreign base, no military alliance …. Reference to Roman Catholic faith to remain - no religion should be vilified Maltese to be the only official language To be elected by people and chosen from person who has not been active in politics for ten years New powers for President including those pertaining to Minister for the interior Political parties to have equal treatment including access to media Right to life from conception	Yes Yes Yes Yes Yes Yes
107. (16) Rita Camilleri	Miscellaneous	Better living conditions for prisoners	No
108. Alfred Salerno	Miscellaneous	Not clear	No
109. (17) Mary Caruana	Miscellaneous	No life imprisonment - maximum of 25 years, review of parole system	No
110. Charles Camilleri	Miscellaneous	Malta should remain of the Maltese - limit on number of foreigners	No
111. (18) Alexia Xuereb Diacono	Miscellaneous	Against life imprisonment Proposes 'home arrest' for those who conduct themselves well	No
112. Christopher Xuereb	Miscellaneous	Same as above	No
113. Joseph Magro	Elections	Change in method to calculate quotas in each district New method for casual elections having 'fixed districts' Mathematically based system to cater for various scenarios	No

114. Joseph Magro	Elections	Detailed proposals for an improved electoral system - reducing wasted votes, casual elections, electoral corrective mechanism, electoral divisions	No [interesting but would not fit as part of the Constitution]
115. Joseph Magro	Elections	Continues with previous proposals	No
116. Anthony Quintano	President & The Executive Parliament Elections Environment Referendum	Proposes system similar to that of France - elected by people for a 7 year term - plus would be responsible for justice and home affairs, Ombudsman, Auditor General, BA and Electoral Commission Disagrees with representation for specific groups New formula for electoral districts Safeguarding of environment with no development in ODZ 10% of electorate can request a referendum	Yes Yes No Yes Yes
117. Amadeo Mifsud	Life	Safeguarding life from conception	Yes
118. Matthew Grech	Religion Life	No separation of Church from State Protect life from conception	Yes Yes
119. Reginald Aquilina	Religion Life	Freedom of religious practice Protect life from conception other than when mother’s life is in danger	Yes Yes
120. Pierre Portelli	Life	Protection from conception and of all persons	Yes
121. Tancred Manfre	Life	Against abortion - life starts from conception	Yes
122. Sean Mifsud	Life Religion	Life starts from conception Recognition of Christianity	Yes Yes

123. (19) Rachelle Zammit	Life	Against abortion	Yes
124. Rodlene Vella Zarb	Life	Against abortion	Yes
125. Simon De Bono	Life Ombudsman	Against abortion Binding nature of Ombudsman's decisions	Yes Yes
126. (19) Abigail Giuffre	Life	Against abortion	Yes
127. Steve Pace	Life	Against abortion	Yes
128. Diane Borg	Life Environment	Against abortion Protection of environment	Yes Yes
129. Alton Costa	Life Miscellaneous	Against abortion in all instances Voice for minorities [generic]	Yes No
130. (20) Mary Rose Camilleri	Life	In favour of life	Yes
131. (21) Jacqueline Farrugia	Life	Against abortion or any form of premeditated murder	Yes
132. Joseph Fenech Laudi	Life	Against abortion and euthanasia Equal rights to other Christian denominations	Yes
133. Ronald John Knight	Life	Against abortion	Yes
134. (22) Rachelle Zammit [2]	Life	Against abortion	Yes

135. (23) Joanne Gatt	Life	Against abortion	Yes
136. (24)Anne Mary Busuttil	Life	Against abortion & euthanasia	Yes
137. (25) Margaret Grech	Life	Against abortion & euthanasia	Yes
138. John Mark Attard	Life	Against abortion & euthanasia	Yes
139. Connor Fenech	Life	Against abortion	Yes
140. (26) Maria Rebecca Galea	Life	Against abortion & euthanasia	Yes
141. (27) Beverley Sciberras	Life	Against abortion	Yes
142. (28) Antoinette Scicluna	Life	Against abortion	Yes
143. (29) Monica DeBono	Life	Against abortion	Yes
144. Alfred DeBono	Life	Against abortion	Yes
145. (30) Charmaine Costa	Life	Against abortion	Yes
146. Stephanie Micallef	Life	Against abortion & euthanasia	Yes
147. (31) Dorothy Cassar	Life	Against abortion & euthanasia	Yes

148. Stanislas Zammit	Life Rights of minority religions	Against abortion Equal rights for minority Christian religions	Yes Yes
149. Jonathan Cauchi	Life	Against abortion & euthanasia	Yes
150. John Spiteri Gingell	Life	Against abortion proposes amending Art. 33(1) of the Constitution	Yes
151. (32) Doreen Turner Bilocca	Life	Against abortion	Yes
152. (33) Maxine Chetcuti	Life	Against abortion	Yes
153. Marco Cilia	Life	Against abortion - proposes amending Art. 33	Yes
154. (34) Yvonne Tanti	Life	Against abortion - proposes amending Art. 33	Yes
155. (35) Ruth Curmi Dimech	Life	Against abortion	Yes
156. (36) Anne Mary Busuttil	Life	Against abortion - proposes amending Art. 33	Yes
157. Steven Gauci	Life	Against abortion - proposes amending Art. 33	Yes
158. Steven Gauci	Religion	Christian religion should remain	Yes
159. Kenneth Fenech	Life	Against abortion - proposes amending Art. 33	Yes
160. Isaac Joseph Zammit	Life	Constitution should clarify that life commences from conception	Yes

161. David Muscat	Life	Art. 33 of Constitution should clarify that life commences from conception	Yes
162. Paul De Leonardo	Life	Against abortion	Yes
163. Alfred Grech	Life	Against abortion and euthanasia	Yes
164. Joseph Saliba	Life	Against abortion and euthanasia	Yes
165. Carmelo Azzopardi	Life	Amend Art. 33 to make it clear that life commences from conception	Yes
166. Pierre Axiaq	Life	Life to respected from conception	Yes
167. Joe Vella	Life	Amend Art. 33 to make it clear that life commences from conception	Yes
168. Kevin Apap	Life	Amend Art. 33 to make it clear that life commences from conception	Yes
169. Emmanuel De Giovanni	Life	Amend Art. 33 to make it clear that life commences from conception	Yes
170. (37) Marilyn Casha	Life	Life commences from conception	Yes
171. Noel Camilleri D'Amato	Life	Amend Art. 33 to make it clear that life commences from conception	Yes
172. (38) Stephanie Soler	Life	Life starts from conception	Yes

173. Martin Abela obo 'Zminijietna'	Parliament & Elections Religion Environment Neutrality Miscellaneous	Change to Constitution leading to more parties represented in Parliament Gender balance in Parliament - proposes 11 districts with five MPs with the remaining ten chosen to 'correct' gender imbalance No reference to religion - emphasis on secular state Protection of natural environment Reference to neutrality to be emphasised Right to equal wage for same work Abolition of life imprisonment	Yes Yes Yes Yes No No
174. (39) Valentina Attard	Life	Against abortion	Yes
175. (40) Michela Catania	Life	Against abortion	Yes
176. John Cachia	Life Miscellaneous	Against abortion More open to refugees	Yes No
177. Edward Brooks	Life	Life commences from conception to be enshrined in Constitution	Yes
178. (41) Josephine Debattista	Life	No to abortion	Yes
179. Reuben Gauci	Life	Amend Art. 33 to make it clear that life commences from conception	Yes
180. (42) Lisa Cassar	Life	Against abortion	Yes
181. Adrian Buckle	Life	In case of threat to mother's life, abortion should be permissible	Yes

182. Adrian Buckle	Life	Favours euthanasia	Yes
183. (43) Anne Marie Fenech	Life	Amend Art. 33 to protect life from conception	Yes
184. Emanuel Simiana	Life	Life to be protected from conception	Yes
185. Angelo Giordiamaina	President	Chosen by electorate in order to have executive powers	Yes
186. (43) Fiona Galea	Life	No to abortion	Yes
187. Brendon Zammit	Life	No to abortion	Yes
188. Jonathan Dimech	Life	Amend Art. 33 to make it clear that life commences from conception	Yes
189. (44) Cecilia Zammit Endrich	Life	Life commences from conception	Yes
190. Oliver Agius	Life	No to abortion	Yes
191. Ian Camilleri	Life	No abortion	Yes
192. (45) Mirabelle Pace	Life	No abortion	Yes
193. Mario Debono	Life	No abortion	Yes
194. Paul Galea	Life	Amend Art. 33 to make it clear that life commences from conception	Yes
195. Jonathan Gracey	The Executive & Parliament Separation of Powers	Govt to be chosen from party which wins majority of seats NOT votes	Yes [gives no reasons]

196. Anthony Borg	President	Two persons chosen after consultation with Leader of Opposition - then people elect one of them	Yes
197. Justin Pisani	Life	Amend Art. 33 to make it clear that life commences from conception	Yes
198. David Sargent	Life	Amend Art. 33 to make it clear that life commences from conception	Yes
199. J Saliba	Miscellaneous	No effective term more than 30 years kept at home/place of work and monitored by some form of chip to facilitate reintegration	No
200. Joseph Tedesco	President	Abolish president - role assumed by Prime Minister	Yes
201. Ivan Cauchi	Elections	Give right to vote to Maltese emigrants who are still Maltese nationals - create a 'special district' for such voters	Yes
202. Andrew Bonello obo Releaf Malta	Declaration of Principles (Cap. II)	Freedom to farm - protection of personal cultivation	No
203. Joseph Camilleri	Miscellaneous	Chance to be reintegrated by being under house arrest maximum term of effective imprisonment capped to 25 years	No
204. Kenneth Grima	Language	Maltese given more importance - all official communications first to be in Maltese	No

205. Ariana and Saviour Falzon	Constitution	Propose inclusion of various aspects to Art. 1 - sovereignty of the people, the obligation of the State towards the inviolability of the rights of man, the dignity and equality of all persons in the law, the right to work, responsibility of the cultural and historical heritage and the landscape, the status of foreign citizens and Malta's adherence to the norms of international law.	
	Religion	Art. 7 acknowledges the presence of other religions with the right of worship provided there is no conflict with Maltese law	Yes
	President	Article 11 - institution of the President as an elected representative of the people with new executive powers.	Yes
		Article 14 introduces the functions of the courts of justice in society.	
		Article 15 includes all the principles of democracy as in Articles 7 to 20 inclusive of the current text. The only change made refers to the duty of both the State and public institutions to ensure the respect due to the principles of democracy.	
		Article 16 refers to Malta's obligations as a result of its membership of the European Union, the United Nations and the Council of Europe among others.	Yes
	Elections & Parliament	In Article 40(2) there is a major change in the way members of parliament are elected. The concept of the electorate being divided into thirteen districts each electing five members of parliament, will be changed into the electorate being divided equally into sixty-five (current number) of regions each electing one candidate in a system of first past the post. This also refers to Article 44(1). Current text in Article 52(2). The other change in this article relates to (v) whereby the Speaker of the House will be a member of parliament. There are changes in Article 42(1)(f) and (2)(a) whereby the reference to the death	Yes

		penalty is removed. Current text in Article 52.	
		The appointment and removal of members of the Electoral Commission in Article 48(6) will become the responsibility of the President after consulting the Prime Minister and the Leader of the Opposition. Current text: Article 60.	Yes
	Elections	Article 66 - a new fixed date set for elections every five years. Current text: Article: 77.	Yes
	President	Article 93 in the current text referring to the power of the President to absolve or change judicial judgements on persons found guilty in legal cases is removed. Everyone is equal under the law.	Yes
	Judiciary	Art. 84 - The President is still empowered to appoint judges in the Superior Courts on the advice of the Judiciary Appointments Committee following an evaluation process. The judicial appointee needs to have served a minimum of twenty-five years as a lawyer and/or fifteen years as a magistrate. Appointments to the Superior Court cannot be served on candidates who were affiliated or participated in any way in the functioning of political parties as an official, candidate or member. Current text: Article 96.	Yes
		Article 85 of the suggested text. The revised version of the Committee is to be made up of nine persons, four of whom were listed in the current text in Article 96A with the exclusion of 4, the Auditor General. In the suggested text five new persons need to be appointed: the Prosecutor General and four other practising lawyers who must have served a minimum of twenty-five years in the law courts. Another important change relates to the appointment of the Secretary to the Committee who will be appointed from officials working in the law courts or from the legal profession.	
		Several changes were included in the suggested text. These refer to the need for	

		the Prime Minister to advise the President on the members to form part of the Broadcasting Authority after reaching agreement with the Leader of the Opposition. Members cannot include Parliament Secretaries or Local Council Officials as both institutions will be abolished if the draft text is accepted. Members serve for a period of five years from appointment and can serve for a further term. Current text: Article 118. Note: their version of an amended constitution is also provided [In Maltese]	
206. Joseph Gatt	Language	Proposes that Maltese is the ONLY official language	Yes
207. Emanuel Aquilina	Election	Proposes new method of voting to avoid anomalies	No
208. Timothy Alden obo Partit Demokratiku	Constitution	Taking forward reform: bottom-up approach through active citizenship Lists 3 priorities: 1 Supremacy of the Constitutional Court; 2 The rule of law control system 3 Sectorial Fixes Argues that Venice Convention should be basis of change though certain important points were not addressed in that Convention There should be a steering committee whose composition goes beyond the two main parties - should include civil society NGOs etc. - its proceeding should not be secret Advocates for a ‘rewrite’ of the Constitution by a ‘Technical Commission’ - HOWEVER - then claims that this is not practical - and ultimately advocates amending the Constitution Lists 12 ‘critical issues’ that need be addressed & includes:	Yes

	Separation of Powers	Supremacy of Constitutional Court - can annul unconstitutional laws. Govt should not have the power to suspend the Constitutional Court	Yes
	Broadcasting/ Media	Proposed 'Media' Ombudsman - criticises composition of BA as dominated by the two main parties - mentions various other public bodies [BA, Public Service Commission, Auditor, Data Protection Commissioner] & argues that these should not be composed of members the majority of which are appointed by the PM	Yes
	Constitution	Advocates that certain public offices should be factored in the Constitution [MFSA, MTA, MGA etc.] - where public bodies are independent should be tempered by norms which regulate their accountability	Yes
		Advocates an independent anticorruption body separate from AG	Yes
	Parliament	MPs should be full-time - argues for extending proportional representation	Yes
	President	Does NOT favour a strong Presidential role - appointment should be by ⅔ of MPs - serve to check exercise of executive power - President to be assisted by an advisory council of state	Yes
	Judiciary	Judiciary - advocates measures to ensure independent appointment/dismissal of judiciary	Yes
	Broadcasting/ Media	Inclusion of Constitutional provisions to safeguard pluralism and independence of the media	Yes
	Environment	Healthy environment should be included as a basic right	Yes

209. Timothy Alden - personal views	Constitution Governance Gozo	Criticises what he describes as 'a winner takes all' system Advocates party financing laws which is in part factored in the Constitution - whereby it is illegal for business to make donations to political parties - such public financing would be monitored by an independent watchdog Renaming of country to 'Malta and Gozo' - Gozo should have a 'real' local Govt	No Yes Yes
210. Ralph Cassar obo Alternattiva Demokratika	 Elections Parliament The Executive President	Greater involvement of civil society in consultative process - should not be restricted to political parties in Parliament [pg. 7] Art. 52 of Constitution to be amended whereby each party that acquires minimum of 2.5% of first count votes has representation in Parliament [pg. 910] Electoral system should reflect different genders including those who do not pertain to either gender [pg. 11] Term of Parliament should be fixed which can only be changed in extraordinary circumstances MPs full-timers - not allowed to exercise private practice etc. & should not be appointed on Government Boards etc. if not related to their roles as MPs Constitutional bodies - responsibility should pass from PM to Parliament - proposes a Permanent Committee for Constitutional Affairs [pg. 15] President to be appointed by a mixed college of electors composed of MPs and local council representatives. In the case of removal a ⅔ majority in this college would be necessary President to have power of referring back to Parliament a law in relations to which he has doubts as to its constitutionality	Yes Yes Yes Yes Yes Yes

		Electoral Commission chosen by Parliament not on the recommendation of PM. Persons active with political parties are to be excluded. Electoral Commission to report directly to Parliament	Yes
	Elections	Voting to be possible either at embassies or consulates or by post	Yes
	Public Service Commission	Public Service Commission to be chosen by Parliament [ideally a qualified majority]	Yes
		Appointments of AG, Police Commissioner Perm Sec, boards of public authorities with executive powers to be approved by Parliament after public scrutiny	Yes
	The Executive Governance	Positions of public trust limited to private secretariat of Ministries/Parliamentary Secretaries - Public Service Commission to have a role in this regard	Yes
	Broadcasting/ Media	Composition of BA should be appointed by Parliament and should reflect the wider political spectrum and include representatives from civil society	Yes
		Political radio and tv stations should be prohibited	
	Religion	Declaration that Malta is a lay state and Article 2 deleted	Yes
	Declaration of Principles	Subsidiarity principle should be reflected in Constitution and serve as guide to the public administration	Yes
	Judiciary	Judicial appointments should be autoregulated [by the judiciary itself] and role of executive both in their appointment and in the appointment of entities meant to supervise the judiciary eliminated.	Yes
		Art. 1 should be revised doing away with reference to neutrality and superpowers - to reflect better Malta's commitment to peace and social progress	
		Digital rights to be given constitutional recognition	Yes

	Ombudsman/ Auditor General Referendum Declaration of Principles (Cap. II) Constitution & referendum	Propose constitutional process whereby conflicts between Ombudsman/Auditor General and Govt are resolved in short order Abrogative referendum to be protected under Constitution Cap. II of Constitution should not remain mere declaratory principles - citizens should have redress before the Constitutional Courts if these principles are tampered with [pg. 35] Changes to the constitution should be subject to a referendum	Yes Yes

211. Claire Bonello obo Futur Ambjent Wieħed	Environment	Entrenchment of protection of environment & right to free access to open spaces - citizens to have a right of redress in this regard Constitutional entrenchment whereby a certain percentage of land must be afforested/shrub/open space Proposes rights of redress by private citizen where a public authority does not enforce the laws which it is required to safeguard.	Yes
	Constitution	Proposes a constitutional right to the privacy of one's communications	Yes
	Governance	Norms to clarify role and appointments of persons forming entities controlled by Govt - lack of transparency as to how members are chosen and to whom they are accountable	Yes
	Elections	Change electoral system so that parliamentary representation is ensured to those parties who obtain at least 3% of the vote	Yes
	Ombudsman	Recognition of Ombudsman's decisions	Yes
	Parliament	Gender equality in Parliament	Yes
		Term limits for PM and for Ministers	Yes
		Regulating lobbying	Yes
212. Mat Smith	Miscellaneous	Limit to immigration [six months] – open-ended immigration must be agreed to by referendum	No
	Environment	Protection of environment	Yes
	Miscellaneous	Clean housing for young Maltese	No
	Religion	Recognition of Catholic/Christian religion	Yes
213. Alexander Voisin	Life	Protection from conception	Yes

214. George Hyzler, Commissioner for Standards in Public Life	Parliament	[Annex 1 lists summary of proposals] Disqualification to be MP if one holds govt/public sector contract [unless this is disclosed & exempted by Parliamentary resolution] Persons of trust/members of public authorities disqualified to be MPs [public officers appointed on merit disqualified from being MPs if their post justifies such restriction] MPs to lose seat because of serious misconduct 'Officer of Parliament' to apply also to Ombudsman, Auditor General, Commissioner for Standards in Public life [without impinging on their autonomy] Administrative autonomy of Parliamentary service [re Art. 64] - powers to appoint staff given to Speaker, Ombudsman etc. without need of Govt approval provided funds are voted for by Parliament	Yes [all points to be listed] Yes
	Judiciary	Judicial Appointments Committee to issue public call for vacancies and evaluate eligible candidates who apply on basis of a ranking order according to merit - this applies also to appointment of Chief Justice, adjudicators on tribunals etc. [see Art. 39] Judiciary should NOT be considered as public officers [Art. 124(2)(c)] Creation of a 'Judicial Service' - staff designated as 'officers of the Court' headed by chief justice though staffing and discipline responsibility of Director General of Courts. DG latitude to employ staff subject to availability of funds	
	Governance / The Executive	Disciplined forces - distinct from Public Service - classified as 'disciplined forces' [AFM, Police & Correctional Service] Proposes comprehensive definition of 'public employee' [excluding however	

		Ministers, MPs and judiciary and members of officially appointed bodies] Restrictions on public comments/political involvement by public employees [Art.41 and 42]	
	Public Service Commission	Role of Public Service Commission - regulate merit principle & conduct investigations/complaints - should intervene in selection process only if it results that merit principle has been breached - having the power to take remedial action in such cases Appointments should not require recommendation by PSC - PSC may interdict any person from exercising functions re selection of public employees	
	Governance	Art. 110 amended providing for definition of 'merit principle' [including advertising of post, impartial selection process, process to meet such standards] as may be set by PSC PSC - role redefined - as guardian of merit through public administration [to be renamed as 'Public Services Commission'] [see pg. 61] Proposals re jurisdiction of PSC: regulate and act as an appellate forum re disciplinary cases concerning public service including appeals re removals from posts in the public service Composition of PSC: 5 members - two appointed on rec of PM, two on rec of Leader of Opposition [pg. 62] - similarly in the case of BA Members of BA, PSC and Employment Commission for a period of 3 years after termination of appointment are ineligible for government employment NB see draft clause n 12: which provides for a specific process re various key appointments notably: Chairmans of BA, PSC, Commissioner for Standards in Public	

		Life, Auditor General, Police Commissioner etc. - all of whom are appointed/removed by president after a ⅔ resolution by MPs PSC should be subject to judicial review [Art. 115 removed] Principal Perm Sec. may redeploy staff from one employer to another throughout public administration without recourse to selection process subject to certain conditions: change based on merit of employee - does not amount to a promotion - appointments involving House, Independent Body, disciplined force would require consent of its Head - such transfers should avoid ambiguous situations where employee is a member of different services. Appointments & removal of Ombudsman, Commissioner for Standards in Public Life, Auditor General, Commissioner of Police, AFM Commander, Head of Security Service appointed by President on ⅔ vote of MPs . If Parliament fails to decide within one month then President is empowered to decide [pg. 64] - see also N12 draft clause Perm Sec removed by President on recommendation of PM who should consult PSC Heads of Depts. appointed on merit under jurisdiction of PSC Persons of trust - should be a distinct category of public employees - should be precluded from exercising powers conferred by law on Ministers / other authorities Should be stated that appointment as person of trust expires once the Minister who made the appointment ceases to hold office	

215. Assoċjazzjoni tal-Imħallfin u Maġistrati	Judiciary	Retirement to be increased to 68 yrs [amend Art. 97] - with judge having the option to decide whether to retire or not at 65 Contrary to any proposal whether a judge can be removed if not by ⅔ majority of Parliament - they propose however that there is also a right of appeal to the Constitutional Court Propose that excluded from m'ship of Commission for the Administration of Justice as per Art. 101A(4)(a) there should be added the Auditor General and the Commissioner for Police and other persons who may give decisions which may be contested before a court Re Art. 101B re discipline of a judge etc. by the Committee for Judges and Magistrates if there is an appeal then the effect of the decision is to be suspended pending the appeal	Yes Yes
216. Anton Tabone [ex Minister for Gozo]	Gozo	Refers to Gozo Civic Council 1961-73 - argues in favour of an island region	Yes
217. Fondazzjoni Ideat	Religion Declaration of Principles Miscellaneous Miscellaneous Miscellaneous Prohibition of discrimination President	Recognition of Catholic and other religions Recognition of rights of disabled people - delete reference to incapacited Eliminate reference to capital punishment [Art. 33[1]] Right of state to expropriate to safeguard [conservation] of property [37(2)(k)] Freedom of expression extended to digital means Qualifications re public order forces - eliminate any reference to sexual orientation [45(5)] President - role to safeguard Constitution - serve as checks and balances re other state	Yes Yes No Yes Yes Yes Yes

		organs - president chosen from amongst persons who have for some time been absent from politics	
		'Guardians of the Constitution' answerable to President who are responsible - more autonomy in the appointment of various key posts eg. AG, Ombudsman etc. [NOT quite clear]	Yes
	Elections	Parliament less electoral districts to enable different forms of voting	Yes
		Reason and mechanism for any increase in seats should be clearly stated	
		Allow voting by digital means	Yes
		Vote to citizens of 16 years irrespective of where they reside	
	Ombudsman	Role and appointment of Ombudsman to be stated	Yes
	Separation of Powers	PM should only be able to dissolve Parliament only on a motion of Parliament	Yes
	The Executive	Appointment of technocrats as Ministers	Yes
		Permanent Secretaries to be chosen by Public Service Commission after public call - should not be political appointees but apolitical and have security of tenure	
	Judiciary	Judicial appointments must be transparent and after public call - judicial appointments to make recommendations to President - termination of a judicial appointment done after recommendation of Disciplinary Board with right of appeal to Court to President	Yes
		Local councils to be called local government - role to be better defined	Yes
	Broadcasting/ Media	Role of BA to be reviewed to be relevant in the digital age	Yes
	Employment Commission	Role of Employment Commission to be extended to all forms of discrimination on place of work	

218. Dr M. Louise Gatt	Environment/ Heritage	Inclusion of a chapter on protection of environment & heritage - generic	Yes
219. (47) Rosanne Micallef	Environment/ Cultural Heritage	Inclusion of a chapter on protection of environment & heritage - generic	Yes
220. Wiebke Micallef Eynaud	Environment Life	Inclusion of a chapter on protection of environment & heritage - generic Protection of life from conception	Yes Yes

Annex Part 2

Name	Topics	Comments	My remarks (Where 'Yes' means that the suggestion is of direct relevance to the Constitution)
221. Rosanne Micallef	Environment	Make the provisions on protection of heritage, environment, archaeology, historical landscapes directly enforceable via necessary structures, administrative resources and effective legal remedies	No (not asking for enforceability under the Constitution, but for amending of ordinary legislation leading to better enforcement)
222. Wiebke Micallef Eynaud	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
223. Wiebke Micallef Eynaud	Life	Protection of right to life from moment of conception until natural death	Yes (ruling out abortion and euthanasia)
224. (49) Jo Caruana	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
225. (50) Maria Bezzina	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
226. Patrick Bezzina	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
227. Godfrey Sciberras	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
228. (51) Naomi Bajada Young	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
229. John Derek Moss	Environment	Same as Rosanne Micallef	No

230. (52) Rita Simpson	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
231. Luke Caruana	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
232. Ronald Sultana	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
233. Stephen Saliba	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
234. Sandro Sammut	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
235. (53) Ina Cutajar	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
236. (54) Dolores Von Moll	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
237. (55) Anna Spiteri	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
238. Rupert Grech	Separation of Powers	Include an explicit mention of the separation of powers	Yes
239. Rupert Grech	Judiciary	Revoke Executive’s power to appoint the Judiciary	Yes
240. Rupert Grech	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
241. Patrick Schembri	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
242. Norbert Fenech	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
243. Edward Psaila	Environment	Same as Rosanne Micallef	No

244. (56) Veronica Calleja	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
245. (57) Mary Rose Azzopardi	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
246. Jamie Mercieca	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
247. Samuel Scicluna	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
248. (57) Charmaine Formosa	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
249. David Youngman	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
250. David Youngman	Environment	Amend Article 9(1) of the Constitution by adding the words ‘and surrounding seas’ after the word ‘landscape’	Yes
251. John Demanuele	Declaration of Principles (Constitution Cap. II)	Amend Article 21 to ensure enforceability by the necessary structures, administrative resources and effective legal remedies	No - for the same reason as Rosanne Micallef
252. John Demanuele	Environment	Amend Article 9(2) to specifically include ‘noise pollution’	Yes
253. (58) Odette Vella	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
254. (59) Veronica Galea	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
255. Saviour Grech	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
256. (60) Joan Ribi	Environment	Same as Rosanne Micallef but added a final observation tying in with responsibility in the interest of future generations	No

257. Noel Cassar	Environment	Request to stop environmental degradation and leave something for future generations	No - for same reasons as Rosanne Micallef
258. Warren Sammut	Miscellaneous	Very nice message, praising the current Constitution and urging that any reform does not stray too far from the current Constitution, while at the same acknowledging the evolution of our country since 1964. E.g.: - ensure good quality of life for the citizen, who is obliged to contribute to the strong, diverse current economy - an inclusive society - Roman Catholic religion retained, while making space for other religions and allowing persons from other faiths to integrate - strengthen the Maltese identity including our hospitable nature; - keep in mind that Malta is not a city-state - strengthen the rule of law and our democratic credentials - strengthen sustainable development, which should be the basis of our Constitution - retain the dual official languages, while promoting the Maltese language	Yes
259. Warren Sammut	Prohibition of discrimination	Zero tolerance for racism and xenophobia	No (if anything there should be a strengthening of normal legislation such as criminal law: tougher sanctions, etc.)
260. Steve Zarb	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
261. Joseph Bartolo	Environment	Same as Rosanne Micallef	No

262. (61) Isabelle Stabile	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
263. Victor Peter Chetcuti	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
264. Anthony Gellel	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
265. Carmel Grima	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
266. Joseph Calleja	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
267. (62) Gertrude Tabone	Environment	Prohibition of smoking in yards, balconies and on roofs as a first step towards promotion of better air quality	No
268. (63) Anna Maria Cutajar	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
269. Karl Grech Seychell	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
270. Joseph Noel Micallef	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
271. Joseph Mangani	Miscellaneous	Call on creation of a charter of citizens' rights and obligations in parallel to the Constitution, indicating acceptable behaviour in our post-modern society e.g. respect, obedience, integration and tolerance, moderation in rent of property, etc.	No
272. (64) Elizabeth Sansone	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
273. (65) MariaChristina Micallef	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
274. John Galdes	Environment	Same as Rosanne Micallef	No

275. Christopher Vella	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
276. Bernard Micallef	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
277. Peter John Sutton	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
278. Thomas Lofaro	Freedom of expression	Free the media from political affiliation, the latter inhibits freedom of thought (freedom of thought being part of freedom of expression)	Yes
279. Thomas Lofaro	Rule of Law	Create oversight mechanisms to prevent bribery and financial influence in specific areas e.g. permits, etc.) [thus strengthening the rule of law]	No
280. Salvu Axisa	Elections	Right of Maltese abroad, to vote. Government finances political parties thus eliminating corruption	Yes No
281. John Betts	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
282. Marcus Brewster	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
283. Luigi Pellegrini	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
284. (66) Fiona Hili	Environment	Same as Rosanne Micallef	No

285. Romano Cassar	Elections Parliament Judiciary Miscellaneous	Malta as one electoral district Limit the number of MPs to an odd number between 19 & 31 Subject the appointment of judiciary (also AG and State Attorney) to a hearing and approval of ⅔ of parliament Remove any reference to Parliamentary Secretaries in the Constitution and in any other related legislation	Yes Yes Yes Yes
286. Charles Cilia	President	President appointed by the people: incumbent shortlists three persons (seconded by a retired judge) and the people then vote (and vote must be independent of general elections)	Yes
287. (67) Louisa Grech	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
288. (68) Rebecca Vella	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
289. Nicolas Scerri	Environment	Same as Rosanne Micallef	No
290. Mark Sultana	Environment	Proposes a separate chapter within the Constitution, on the subject of environmental protection and related matters, thus ensuring effective protection	Yes
291. (69) Annabelle Bonello	Environment	Like Mark Sultana	Yes

292. (13) Kummissjoni Interdjoċesana Ambjent	Environment	Remove environmental protection from Chapter II which denies it direct court enforceability, and move to Chapter IV Include specific rights of future generations: - right to a clean and healthy environment - protection from climate change - enjoyment of the environment as a public good - access to water in sufficient quality and quantity as to ensure good quality of life - healthy environment not impinging of health both physical and mental; - lawful access to the genetic resources in Malta **Separate comment on the actual process of constitutional reform may be brought to H.E. The President's attention**	Yes
293. (70) Joanna Borg	Environment	Like Mark Sultana	Yes
294. Gianni Grioli	Environment	Like Mark Sultana	Yes
295. (71) Desiree Falzon	Environment	Like Mark Sultana	Yes
296. Prof. Alex Torpiano obo Din l-Art Ħelwa	Environment	Strengthen environment protection through the creation of a constitutional body to receive applications for the review of policies and legislation related to the environment (without replacing the EPRT, the courts or the environmental ombudsman)	Yes
297. Daniel Desira	Environment	Like Mark Sultana	Yes
298. (72) Catherine Thomas	Environment	Like Mark Sultana	Yes

299. David Mason	Environment	Like Mark Sultana	Yes
300. (73) Astrid Vella	Environment	Like Mark Sultana	Yes
301. Patrick Mercieca	Environment	Like Mark Sultana	Yes
302. Nigel Bianco	Environment	Like Mark Sultana	Yes
303. Paul Xuereb	Environment	Like Mark Sultana	Yes
304. (73) Maria Concetta Xuereb	Environment	Like Mark Sultana	Yes
305. (74) Ruth Bianco	Environment	Like Mark Sultana	Yes
306. Emmanuel Mallia	Environment	Like Mark Sultana	Yes
307. (75) Rachel Borg Cardona	Environment	Like Mark Sultana	Yes
308. Jean-Marc Boffa	Environment	Like Mark Sultana	Yes
309. (76) Yvonne Young	Environment	Like Mark Sultana	Yes
310. John Gauci	Environment	Like Mark Sultana	Yes
311. Giovanni Mamo	Environment	Like Mark Sultana	Yes
312. Robert James Adey	Environment	Like Mark Sultana	Yes

313. Justine Lubnow	Environment	Like Mark Sultana	Yes
314. (77) Jennifer Fiorentino	Environment	Like Mark Sultana	Yes
315. Edwin Falzon	Environment	Like Mark Sultana	Yes
316. Paul Chetcuti	Environment	Like Mark Sultana	Yes
317. Dominic Cauchi	Environment	Like Mark Sultana	Yes
318. Anthony Galea Debono	Environment	Like Mark Sultana	Yes
319. Anthony Azzopardi	Judiciary Parliament Ombudsman Miscellaneous Environment	Appointed after specific training and subject to an exam. No politicians involved in the process of appointment Adequate remuneration of MPs subject to prohibition of private work and backbenchers not given any government appointments Given "teeth" (presumably enforcement powers) Amend composition of the Planning Authority Like Mark Sultana	Yes Yes No (because this is a detail, which may go into the Ombudsman Act) No Yes
320. Alfred Caruana	Environment	Like Mark Sultana	Yes
321. Antonio Desira Buttigieg	Environment	Like Mark Sultana	Yes

322. (77) Rita Zammit	Environment	Like Mark Sultana	Yes
323. Mario Vella	Governance Life	Increase in transparency and accountability of the leaders of our country, true independence of the judiciary and national regulators, and systems of effective control over persons in authority. Protection of right to life from conception to natural death (anti-abortion and anti-euthanasia)	Yes Yes
324.(78) Anna Briffa	Environment	Like Mark Sultana	Yes
325. (79) Maria Williams	Environment	Like Mark Sultana	Yes
326. Mario Farrugia	Environment	Like Mark Sultana	Yes
327. Mario Sammut	Environment	Like Mark Sultana	Yes
328. (80) Vivienne Kamp	Environment	Like Mark Sultana	Yes
329. Julian Mamo	Environment	Like Mark Sultana	Yes
330. Peter Gatt	Environment Language Life	Like Mark Sultana Maltese as the only official language including setting up an authority to protect it Protection of right to life from conception to natural death (anti-abortion and anti-euthanasia) together with recognition of everybody as a person	Yes Yes (though only the first part) Yes
331. Bernadette Borg	Environment	Protection of our country and natural habitat	Yes

332. Emmanuel Chetcuti	Environment	Increase environmental protection and curb speculative development	No (because it is a detail and involves creation of new mechanisms or enhancement of the mechanism)
333. (81) Rosalba Ebejer Cataniar	Environment	Like Mark Sultana	Yes
334. Francis Micallef	Environment	Like Mark Sultana	Yes
335. Rob Fleri-Soler	Environment	Like Mark Sultana	Yes
336. Charles Bonello	Environment	Like Mark Sultana	Yes
337. (82) Louise Sultana	Environment	Like Mark Sultana	Yes
338. (83) Christine Baluci	Environment	Like Mark Sultana	Yes
339. Daniel Micallef Grimaud	Environment	Like Mark Sultana	Yes
340. (84) Sarah Brady	Environment	Like Mark Sultana	Yes
341. (85) Lorraine Conti	Environment	Like Mark Sultana	Yes
342. Simon Abrahams	Cultural heritage Governance	Protection of cultural heritage including judicial enforcement Keep politicians away from appointment and promotion of civil servants	Yes Yes
343. Karl Cassar	Environment	Like Mark Sultana	Yes

344. (86) Maria Testa	Environment	Like Mark Sultana	Yes
345. Martin Testa	Environment	Like Mark Sultana	Yes
346. (86) Elizabeth Ellul	Environment	Like Mark Sultana	Yes
347. (87) Victoria Camilleri Haber	Environment	Like Mark Sultana	Yes
348. (88) Phyllis Camilleri	Environment	Like Mark Sultana	Yes
349. (89) Alexandra Bianco	Environment	Like Mark Sultana	Yes
350.Timothy Alden	Governance	A copy of the Malta Report by Bertelsmann Stiftung for 2019 was attached to the message, in full	No (should be read carefully but is a report on the state of play)
351. Mark Bajada	Environment	Like Mark Sultana	Yes
352. Victor Falzon	Environment	Like Mark Sultana	Yes
353. Michael Briguglio	Environment	Like Mark Sultana	Yes
354. (90) Alice Mercieca	Environment	Request for cleaner air free from dust and fumes	No
355. (91) Rebecca Micallef	Environment	Like Mark Sultana	Yes
356. Joshua Cremona	Environment	Like Mark Sultana	Yes

357. (92) Shirley Xuereb	Environment	Call for reform of the Planning Authority, which is taking action that is proving detrimental to the physical environment	No
358. Nick de Giorgio	Miscellaneous	Comment that we are 20 years late reforming the Constitution for the 21st century	No
359. Bernard Storace	Environment	Like Mark Sultana	Yes
360. Alan Micallef	Environment	Like Mark Sultana	Yes
361. (93) Christiane Brams	Environment	Like Mark Sultana	Yes
362. Joseph Azzopardi	Environment	Like Mark Sultana	Yes
363. Joachim Abela	Environment	Like Mark Sultana	Yes
364. Dylan Bulteel	Environment	Like Mark Sultana	Yes
365. (94) Ingrid Desira Buttigieg	Environment	Like Mark Sultana	Yes
366. Brian Farrugia	Environment	Call for amendment to environmental laws to close loopholes	No
367. (95) Miriam Soler	Environment	Like Mark Sultana	Yes
368. (96) Astrid Vella	Environment	Like Mark Sultana	Yes
369. (97) Ann Caruana Montaldo	Environment	Like Mark Sultana	Yes

370. Edward Attard Montalto	Environment	Like Mark Sultana	Yes
371. Kenneth Baldacchinio	Environment	Like Mark Sultana	Yes
372. Patrick Sciberras	Environment	Like Mark Sultana	Yes
373. (98) Shirley Mansfield	Environment	Like Mark Sultana	Yes
374. (99) Romina Micallef Attard	Environment	Like Mark Sultana	Yes
375. (100) Denise Gauci	Environment	Like Mark Sultana	Yes
376. (101) Diana Cassar	Environment	Like Mark Sultana	Yes
377. Dolo Camilleri	Environment	Like Mark Sultana	Yes
378. (102) Sylvie Mifsud	Environment	Like Mark Sultana	Yes
379. John Grima	Environment Miscellaneous	Protection of environment and heritage Passing of law that labelling of canned and packed food is in all languages including English	Yes No
380. Saviour Bonnici	Environment	Like Mark Sultana	Yes
381. (102) Marie Claire Gatt	Environment	Like Mark Sultana	Yes
382. (103) Anna Debono	Environment	Like Mark Sultana	Yes

383. (104) Marianne Zammit	Environment	Like Mark Sultana	Yes
384. Anselm Sciberras	Religion Language Governance Parliament Democracy President	Confirm the Roman Catholic faith as the official religion of Malta Confirm the status of the Maltese Language and that no other language will assume greater importance. Publish all notices in Maltese and if necessary, add a translation Appoint all key positions (e.g. Commissioner of Police) by ⅔ majority parliamentary vote MPs must only be elected if they obtain the necessary number of votes. Do not add MPs e.g. to redress gender imbalance Widen the right to resort to referenda (less signatures and shorter time frame for government to call a referendum) Appointment of President by Parliament and Local Council Mayors. President must get ⅔ majority favourable vote of all MPs and Mayors	Yes Yes Yes Yes Yes Yes
385. Vincent Vella	Environment	Like Mark Sultana	Yes
386. (102) Laura Rapa	Environment	Like Mark Sultana	Yes
387. (103) Anne Finn	Environment	Like Mark Sultana	Yes
388. Lino Busuttil	Environment	Like Mark Sultana	Yes
389. (103) Mary Anne Agius	Environment	Like Mark Sultana	Yes

390. (104) Dr Joan Ribi	Environment	Like Mark Sultana	Yes
391. (105) Josephine Ann Cutajar	Environment	Like Mark Sultana	Yes
392. (106) Nicoletta Moss	Environment	Like Mark Sultana	Yes
393. (107) Mary Camilleri	Environment	Like Mark Sultana	Yes
394. Matthieu Camilleri	Environment Language	Like Mark Sultana Give more visibility to the Maltese language and make everything bilingual. It is not acceptable that certain things are done in English only	Yes Yes
395. Justin Galea	Environment	Like Mark Sultana	Yes
396. Randolph Dumas	Environment	Like Mark Sultana	Yes
397. Christopher Mercieca	Environment	Like Mark Sultana	Yes
398. (108) Dawn Saliba	Environment	Like Mark Sultana	Yes
399. Daniel Cauchi	Environment Religion	Like Mark Sultana Eliminate any reference to religion in Article 2 of the Constitution	Yes Yes
400. Christopher Barbara obo Doctors of Choice	Life	Decriminalise abortion (opposing idea of right to life from conception)	Yes
401. Norbert Vella	Environment	Like Mark Sultana	Yes

402. (109) Suzanne Maas	Environment	Like Mark Sultana	Yes
403. (110) Caroline Aquilina	Environment	Like Mark Sultana	Yes
404. (111) Geraldine Griffiths	Environment	Like Mark Sultana	Yes
405. Simon Camilleri	Environment	Like Mark Sultana	Yes
406. (112) Sylvia Scerri	Environment	Like Mark Sultana	Yes
407. Percy Palmier	Democracy	Prohibit formation of political parties with ideologies based on religion, race, or ethnic origin	Yes
408. Norman Saliba	Environment	Like Mark Sultana	Yes
409. Biagio Vella	Environment	Like Mark Sultana	Yes
410. Ronald Calleja	Environment	Like Mark Sultana	Yes
411. Jordan Bonello Gauci	Environment	Like Mark Sultana	Yes
412. (113) Noelle Debono	Democracy	Limit Prime Minister’s term in office to a maximum of two terms	Yes
413. George Cassola	Environment	Like Mark Sultana	Yes
414. Michael Briguglio	Environment	Like Mark Sultana	Yes

415. (114) Abigail Ardelle Zammit	Environment	Like Mark Sultana	Yes
416. (115) Samantha Mercieca	Environment	Like Mark Sultana	Yes
417. Marie Therese Camenzuli obo Kummissjoni Interdjoċesana Ambjent	Environment	Remove environmental protection from Chapter II which denies it direct court enforceability, and move to Chapter IV Include specific rights of future generations: - right to a clean and healthy environment - protection from climate change - enjoyment of the environment as a public good - access to water in sufficient quality and quantity as to ensure good quality of life - healthy environment not impinging of health both physical and mental - lawful access to the genetic resources in Malta **Separate comment on the actual process of constitutional reform may be brought to H.E. The President's attention**	Yes

418. Renee Laiviera obo NCPE	Language of the constitution	Make sure the constitution is gender inclusive i.e. remove the male stereotype and in general ensure that the constitution adopts an inclusive tone throughout	Yes
	Prohibition of discrimination	Enhance the prohibitions of discrimination amongst other things by listing the grounds found in the Equality Bill and include the term 'effect or purpose' as found in the CEDAW (thus enabling the challenge of laws or policies which have the effect of discrimination)	Yes
	Governance	Acknowledge the need for gender balance in public life and establish mechanisms to bring this about including in Parliament	Yes
	Miscellaneous	Include a reference to the need to eliminate gender-based violence	Yes
	Miscellaneous	Include a right to legal aid	Yes
	Prohibition of discrimination	Strengthen Art. 45(11) of the Constitution to accelerate substantive equality	Yes
	Miscellaneous	Prohibit hate and discriminatory speech	Yes
	Miscellaneous	Update human rights principles in general to reflect the manner in which Malta and Maltese society have evolved since 1964 and to facilitate enforcement of rights	Yes

419. Oliver Scicluna obo CRPD	Declaration of Principles (Cap II) Prohibition of discrimination	Tweaks to a number of articles found in Chapter II: 7. The State recognises the right of all citizens to work and shall promote such conditions, **including reasonable accommodation and appropriate adjustments**, as will make this right effective. 10. Primary education shall be compulsory, **accessible to all**, and in State schools shall be free of charge. 11. (1) Capable and deserving students, even if without financial resources, are entitled to attain the highest grades of education, **and this while being provided with all reasonable accommodation and appropriate adjustments that may be required.** (2) The State shall give effect to this principle by means of scholarships, of contributions to the families of students and other provisions on the basis of competitive examinations **or assessments**. 12. (2) It shall provide for the professional or vocational training and advancement of workers, **in line with their individual and specific needs.** 17. (1) Every citizen incapable of work**, either temporarily or permanently,** and unprovided with the resources necessary for subsistence is entitled to maintenance and social assistance. (2) Workers are entitled to reasonable insurance on a contributory basis for their requirements in case of accident, illness, disability, **functional limitation,** old-age and involuntary unemployment. **(3) Every person has the right to education and vocational training in accordance with his or her particular requirements, and including reasonable accommodation and all adjustments that may be necessary and appropriate.** 45. (3) In this article, the expression "discriminatory" means affording different treatment to different persons attributable wholly or mainly to their	Yes

		respective descriptions by race, place of origin, political opinions, colour, creed, **disability,** sex, sexual orientation or gender identity whereby persons of one such description are subjected to **less favourable treatment** or restrictions to which persons of another such description are not made subject or are accorded privileges or advantages which are not accorded to persons of another such description. (4) Sub-article (1) of this article shall not apply to any law so far as that law makes provision – (d) whereby persons of any such description as is mentioned in sub-article (3) of this article may be subjected to any **less favourable treatment** or restriction or may be accorded any privilege or advantage which, having regard to its nature and to special circumstances pertaining to those persons or to persons of any other such description and to any other provision of this Constitution, is reasonably justifiable in a democratic society; or (e) for authorising the taking during a period of public emergency of measures that are reasonably justifiable for the purpose of dealing with the situation that exists during that period of public emergency; (6) Sub-article (2) of this article shall not apply to anything which is expressly or by necessary implication authorised to be done by any such provision of law as is referred to in sub-article (4)or (5) of this article.	
	Elections	56. (10) At the election of members of the House of Representatives – (a) voting shall be by ballot and shall be carried out in such a manner as not to disclose the way in which the vote of any particular voter is given; and (b) no person shall be permitted to vote on behalf of another: Provided that provision may be made by law whereby, if a person is unable, by reason of **functional limitation, of a temporary or permanent nature,** or illiteracy to mark on his ballot paper, his ballot paper may be marked on his	

	Parliament	behalf and on his directions by some other person officially supervising the poll at the place of voting. Provided that where a person is by reason of **functional limitation** unable to mark on his ballot paper, provision may be made by law requiring that at the request of any such person adequate and special means are to be provided which will enable that person to mark on his ballot paper independently and without the need of assistance. (11) Ballot papers shall be drawn up in such a manner as to enable **voters** to distinguish between the political parties to which candidates belong**, identify such individual candidates, and be presented with relevant information in a clear and comprehensible manner.** 67. (1) Subject to the provisions of this Constitution, the House of Representatives may regulate its own procedure**: Provided that reasonable accommodation and all appropriate adjustments in accordance with the law may be implemented in respect of any member of the House of Representatives, as required, in order to guarantee the full and effective participation of such member in the proceedings of the House.**	
420. John Schembri	The Executive	Prime Minister cannot serve more than two terms. Ministers may be appointed from outside Parliament	Yes

421. Paul Debono	President Miscellaneous Elections	President should be elected by the people. He should also be given more power than the PM Appointment of an inquiring magistrate to investigate matters which are of a public nature Changes to the voting system, so that people vote for individuals, thus giving a chance for small parties to elect representatives into parliament	Yes
422. Achille Agius	Flag of Malta	Removal of the George Cross from our flag (Art. 3(2))	Yes
423. David Falzon	Miscellaneous	Deportation of foreigners who commit crimes of a serious nature	No
424. Mario Grech	President Elections	President should be appointed for life, thus saving money on pensions; also, at the end of the five years the president is very popular and there is a loss of continuity with change in President Change to electoral system so that those who reach the quota (on a national level) are elected to Parliament Ballot paper should be changed so that candidates are no longer presented in alphabetical order, but the names are drawn up	Yes Yes No
425. Paul Borg	Miscellaneous	Free internet for the unemployed Right to grow a limited number of cannabis plants Free public transport Right to water, electricity and housing	Yes
426. Michael Agius	Religion	Give the Maltese culture of Roman Catholic faith first priority in our Constitution	Yes

427. Jonathan Gracey	Parliament	Need for discipline against Ministers and also need for a system whereby a minister who commits certain wrongdoings is dismissed from parliament and loses his pension, in an expeditious manner	Yes
428. Jonathan Gracey	Life	Abortion remains illegal	Yes
429. Jonathan Gracey	The Executive	The Malta Government should be that political party which obtains a majority of seats in Parliament	Yes
430. Martin Bugelli	The Executive	Strict separation between the Executive (ministers) and MPs, with Ministers not being MPs, and being answerable to the whole of the House of Representatives, on the lines of Holland and the USA	Yes
431. Kathleen Grima obo FKNK	Miscellaneous	List of suggested amendments to the Referendum Act (Cap. 237, Laws of Malta)	No **but the letter should be brought to H.E.'s attention**
432. Clive Aquilina	Elections	Amend the corrective mechanism so that no single political party will be allowed to obtain ⅔ or more of the chairs of the House of Representatives	Yes

433. National Audit Office	Auditor General	Amendments proposed to Article 108 of the Constitution, which amendments are intended to strengthen the Auditor General and his Office, mainly by extending his jurisdiction to (at his discretion) carrying out audits of private entities which hold or use public funds. Also, the necessary extension in powers to demand documents, etc., thus being enabled to effectively carry out such audits. Another amendment aims at ensuring continuity of office when the incumbent is no longer in office, and a replacement is not appointed, by appointing the most senior officer into office at least until the position is filled. Finally, it is proposed that the Constitution be amended to require that any amendment to Chapter 396 of the Laws of Malta be passed with a ⅔ parliamentary majority	Yes
434. Adrian Gellel	Religion	Retain Constitution Articles 2(1), 2(2) and 2(3) but amend 2(3) in order to include the right of parents to educate their children according to their beliefs	Yes
435. Sharon Vassallo	Parliament	Appoint members to the PAC, with accounting / financial knowledge, in order that they will better utilise NAO reports	Yes
436. Carmelo Agius	Religion	Eliminate references to religion in the Constitution	Yes
437. (116) Paulina C Attard	Religion	Retain reference to religion in the Constitution, allow religious freedom but do not allow this to be used to introduce sects or religions which promote principles which go contrary to our human rights or which will compromise our principles or standards	Yes

438. Alex Felice	Miscellaneous Religion Environment Parliament The Executive President Miscellaneous	Constitution should reflect all views, and not just bipartisan Christian and European values should be protected, while welcoming other views and values, provided they do not run counter to our fundamental values Enhance protection of the environment from greed and the effects of greed Provide a small House of Representatives partly elected and partly composed of nominations from different parties which thus represent different interests. A second house / debating platform / senate should be considered Elected positions are not held for more than two terms The President should not remain a mere figurehead. Should have power over sensitive issues such as national security Create an 'electoral college' composed to reflect the various interests and balances of powers in the country; this electoral college should appoint the President and also the Commissioner of Police	Yes
439. Charles Deguara on behalf of the National Audit Office	Auditor General	Same proposal as National Audit Office	Yes
440. Michael Mifsud	President Miscellaneous	Appointed by ⅔ parliamentary majority Appoint the Commissioner of Police by ⅔ parliamentary majority	Yes

441. (117) Louise Gatt	Miscellaneous	Non-Maltese persons condemned of any crime should not be sent to prison but should be deported and banned for life from Malta. Their property should be confiscated by the State. That way tax money is saved, and Malta is freer from crime	
442. Matthew Joslin	Flag of Malta	Retain George Cross	Yes
443. (118) Geraldine Attard	Flag of Malta	Retain George Cross	Yes
444. Joseph Attard	Flag of Malta	Retain George Cross	Yes
445. (119) MaryAnn Waterhouse	Flag of Malta	Retain George Cross	Yes
446. Nathaniel Calleja	Flag of Malta	Retain George Cross	Yes
447. Mario Borg	Flag of Malta	Retain George Cross	Yes
448. Pierre Bellizzi	Flag of Malta	Retain George Cross	Yes
449. Peter Bartolo Parnis	Flag of Malta	Retain George Cross	Yes
450. Mario Psaila-Savona	Flag of Malta	Retain George Cross	Yes
451. Anthony Spiteri	Flag of Malta	Retain George Cross	Yes
452. Ronald Cassar Giacomotto	Flag of Malta	Retain George Cross	Yes

453. (119) Elizabeth Aquilina	Flag of Malta	Retain George Cross	Yes
454. Ian Lawson	Flag of Malta	Retain George Cross	Yes
455. (120) Marilena Ireland nee Borg	Flag of Malta	Retain George Cross	Yes
456. (121) Camille Cutajar	Flag of Malta	Retain George Cross	Yes
457. Gino Galea	Environment	Protest against environmental degradation, blaming the Planning Authority, requesting the creation of an oversight mechanism with sufficient authority to preserve the environment and also proposed afforestation projects	No
458. Leonardo Zammit Munro	Flag of Malta	Retain George Cross	Yes
459. Alan Charles Cordina	Flag of Malta	Retain George Cross	Yes
460. Stephen Hall	Flag of Malta	Retain George Cross	Yes
461. Gino Galea	Religion	Retain the prominence in the Constitution, which the Roman Catholic Church enjoys	Yes
462. Carmel Caruana	The Executive & Judiciary & President	Appoint the following by ⅔ parliamentary vote: AG, Commissioner of Police, Broadcasting Authority, President, the ‘good government’ appointee, the members of the Judiciary	Yes
463. Emvin Mifsud	Flag of Malta	Retain George Cross	Yes

464. Gino Galea	Life	Anti-abortion	Yes
465. Gino Galea	Life	Anti-abortion	Yes
466. Simon Cusens writing on behalf of the Facebook page called 'the George Cross Movement' which has 10,500 members	Flag of Malta	Retain George Cross	Yes
467. Michelle Quinn	Flag of Malta	Retain George Cross	Yes
468. David Spiteri Staines	Flag of Malta	Retain George Cross	Yes
469. Joseph Mifsud	Religion Miscellaneous Miscellaneous Parliament	Retain the prominence of the Roman Catholic church, as is Ensure that any changes to the Constitution are approved by referendum Make it a constitutional requirement that national debt is to be declared and the figure updated Ensure representation not only of women, but also of gays, lesbians, old people, etc.	Yes Yes Yes Yes
470. Alfred Cachia	Flag of Malta	Retain George Cross	Yes
471. Gordon Caruana Dingli	Language Flag of Malta	Retain English as an official language Retain George Cross	Yes Yes
472. Clinton Farrugia	Flag of Malta	Retain George Cross	Yes

473. Denise Briffa	Miscellaneous	Increase pensions of separated and divorced women	No
474. (122) Josette Camilleri	President	Increase the President’s powers (and at the same time reduce those of the PM)	Yes
475. Paul Cassar	Miscellaneous	Introduction of the concept of personal responsibility. E.g. if a civil servant is found liable for something, he pays the damages from his own money (instead of the taxpayer paying for him)	No
476. Tancred Manfrè	Life	Anti-abortion and eliminate any reference to the death penalty	Yes
477. Michael Zammit	Life Flag of Malta Religion Neutrality	Anti-abortion Retain the George Cross Retain Roman Catholic religion as the main one, while allowing space for other religions Retain neutrality provided we are left in peace	Yes Yes Yes Yes
478. Eric Montfort	Miscellaneous Miscellaneous Language Religion Miscellaneous Miscellaneous	Citizenship by naturalisation after 12 years, not 5 Loyalty towards our Constitution, in default of which citizenship or any form of protection may be easily lost Strengthening of Maltese and English language Roman Catholic religion must remain the main one The roles of NGOs must be recognised in the Constitution Government appointments by 80% vote in favour	No Yes Yes Yes Yes Yes

479. John Mark Attard	Life	Prohibition of abortion	Yes
480. Saviour Sammut	Environment	Enhanced environmental protection through various measures e.g. ODZ permits decided in parliament by ⅔ majority, etc.	No
	Miscellaneous	Important positions appointed by ⅔ majority e.g. the Commissioner of Police	Yes
	Environment	Prohibition of felling of mature trees; when a tree has to be removed (because there is no other alternative) it must be transplanted, and its progress monitored	No
	Broadcasting	Balance and pluralism in broadcasting; political parties must guarantee balance in broadcasting including right of immediate reply. One must also ask whether there is scope for broadcasting which is manipulated by political parties	Yes
	Right to freedom of thought	Right to one's own beliefs (of any nature including religious or political) must be guaranteed, together with freedom of expression. These, however, must be subject to respect for the rights of others	Yes
	Employment	Right to earn a fair wage, thus ensuring against tax evasion, precarious employment and exploitation of workers	Yes
481. David Calleja Urry	Flag of Malta	Retain the George Cross	Yes
482. Francis Cassar	President	Appoint the President by democratic elections	Yes
483. Eric Montfort	Miscellaneous	The Public Accounts Committee should have the power to determine how many persons of trust there are, what salaries they have, etc.	No
484. Marius Zulgis	Flag of Malta	Retain the George Cross	Yes

485. Michael Fenech	Flag of Malta	Retain the George Cross	Yes
486. Ray Demanuele	Flag of Malta Religion Life Language	Retain the George Cross Retain current status of the Roman Catholic Religion Anti-abortion Retain the status of the Maltese tongue, and even amend the law in such a way that enhances its protection	Yes Yes Yes Yes
487. Charles Zammit	Miscellaneous Miscellaneous	When a public officer is arraigned before a criminal court, the magistrate must decide on his employment, and not the Public Service Commission Free legal aid for a Maltese Citizen who requests it, and not depending on means test	No Yes
488. Jesmond Scicluna	Pensions Miscellaneous Miscellaneous Miscellaneous	Pension should be *pro rata* to how much a person worked Refugees require skills which enable them to live Ecological (presumably the writer meant 'Economic') measures are taken, depending on the economic circumstances of the individual Penalties or discipline measures are actuated by mutual discussion	Yes No No No
489. Jonathan Vella	Flag of Malta	Retain the George Cross and do not alter the Maltese flag in any way	Yes
490. Peter Bugeja	Flag of Malta	Retain the George Cross	Yes
491. Fredrick Attard	Enjoyment of privacy	Amend Article 38 of the Constitution to protect one's family life and privacy from building speculators who are free to invade one's privacy and home	Yes

492. Anthony Dougall	Life	Prohibition of abortion	Yes
493. Stephen Petroni	General Principles (Chapter II of the Constitution)	Protection of cultural heritage including that which is in private hands, and this in the interest of future generations	Yes
494. Dr Charles Xuereb	Religion	Clarify the term 'principles' in Article 2(2) of the Constitution	Yes
	Flag of Malta	Retain the George Cross on the Maltese flag with the option to remove it in future by means of a resolution supported by a simple majority vote in Parliament	Yes
	General Principles (Chapter II of the Constitution)	Strengthen Article 9 to include 'whole environment' and 'collective memory' the latter as part of our national identity	Yes
	General Principles (Chapter II of the Constitution)	Amend Article 11(2) to replace 'competitive examinations' with 'merit' (the latter appearing anachronistic)	Yes
	General Principles (Chapter II of the Constitution)	Amend Article 17(3) to replace 'disabled persons' with a more politically correct term such as 'Persons with ability challenges'	Yes
495. Sandro Agius	Life	Protection of the right to life from the moment of conception until natural death	Yes
	Executive	Appointment of persons to sensitive positions should require the consent of the Opposition and of the President	Yes
	Religion	While preserving the status of the Roman Catholic religion as the Maltese official religion, allowance should be made for other faiths	Yes
496. Kaccaturi San Ubertu	General Principles (Chapter II of the Constitution)	Protection of minority group rights, indigenous customs, privileges, legal practices and traditions	Yes

497. Saviour Zammit	Miscellaneous	Deportation of foreign criminals after they complete their jail term	No
498. Walter Payne	Flag of Malta	Retain the George Cross	Yes
499. (123) Lorraine Grech	Flag of Malta	Retain the George Cross	Yes
500. Stephen Sultana	Flag of Malta	Retain the George Cross	Yes
501. (124) Lucia Custo'	Right to life	Protect the right to life, but more importantly decide where we stand, because at present we are against hunting and in favour of abortion, which is a contradiction	Yes
502. Eric Montfort	Flag of Malta	Retain the George Cross	Yes
503. Anthony Lucian Cauchi	President	Proposed giving the President additional powers and setting up a 'Presidential Board' with powers even to remove the PM. This Presidential Board will also choose the Commissioner of Police and the chairmen of all institutions	Yes
504. Jonathan Gracey	Religion	While preserving the status of the Roman Catholic religion as the Maltese official religion, allowance should be made for other faiths	Yes
505. (125) Maria Carmela Farrugia	Life	Anti-abortion	Yes

506. Lawrence Galea	Flag of Malta Language Miscellaneous General Principles (Chapter II of the Constitution) Miscellaneous	Remove George Cross Retain only the Maltese language as our official language Strengthen Article 6 to give supremacy to the Constitution over everything else Rename Chapter II of the Constitution as "Government Obligations" Various amendments proposed, to the wording of different articles of the Constitution. Some of these are just changes to the wording (to sound more semantic e.g. tkeċċija to replace 'espulsjoni', and some a bit more significant e.g. in Article 43(4) replace reference to the Commonwealth with reference to all other countries	Yes Yes Yes Yes Yes
507. Ray Fava	Flag of Malta President Miscellaneous	Retain George Cross Place the Army and Police under the President's authority Declare persons and positions of trust to be unconstitutional	Yes Yes Yes

508. Christopher Martin	Flag of Malta	Retain George Cross	Yes
	Miscellaneous	Create minimum living wage in the Constitution, along with free health, education and social benefits	Yes
	Miscellaneous	Declare core services such as education and health to be 'strategic' and thus beyond privatisation	Yes
	President	Increase President's roles e.g. veto over unclear laws; appoint President by ⅔ majority in Parliament; set up a board of ethics chaired by the President which Board can actually dismiss MPs over shortcomings; also, members of the Judiciary, Commissioner of Police and Army Commander	Yes
	Electoral System	Remove electoral districts	No
	Electoral System	Link voting with net contribution of citizens, giving heavier voting weight to those who pay tax	Yes
	Miscellaneous	Create sectors on the tax form, inviting taxpayers to indicate which sectors they would want their money to be spent on. Computerise the combined weighting of the preferred sectors, so that Parliament will concentrate on these sectors	No
	Miscellaneous	Fund sports, without requiring excessive bureaucracy	No
		"Automatically" grant citizenship to people who honour Malta e.g. through sports, science, etc.	No
509. Marc Clayton	Flag of Malta	Retain George Cross	Yes
510. Paul Cassar	Flag of Malta	Retain George Cross	Yes

511. Gino Galea	Freedom of Expression	Concern that everything goes with the excuse of ‘freedom of expression’. However, this was a lament, not a proposal	Yes
512. Gino Galea	Miscellaneous	Lament regarding overpopulation	No
513. Fr John Vella OFM	Religion	While preserving the status of the Roman Catholic religion as the Maltese official religion, allowance should be made for other faiths	Yes
514. Raymond Grech	Religion	Preserve God’s name in the Constitution	Yes
515. Martin Fenech	Flag of Malta	Retain George Cross	Yes
516. Alfred Grech	Life	Life begins at conception	Yes
517. Mark Mifsud Bonnici Kaċċaturi San Ubertu	General Principles (Chapter II of the Constitution)	Protection of minority group rights, indigenous customs, privileges, legal practices and traditions	Yes

518. Andrè Fenech on behalf of the Malta Chamber of Commerce		A professionally prepared document entitled *Ethical Business calls for Change* was sent in. This discussed governance, and what the authors regard as the three principles of good governance, namely accountability, transparency and respect for the rule of law. Proposals (of constitutional relevance) include:	
	Electoral process	• removing systemic barriers in the electoral process to the election of a third party into Parliament;	Yes
	Parliament	• full time-smaller Parliament equipped with a research unit;	Yes
	Miscellaneous	• strengthen oversight commissioners;	Yes
	Miscellaneous	• transpose the PAC and NAO into one authority with powers to prosecute;	Yes
	Miscellaneous	• set up an Anti-Corruption Authority;	Yes
	President	• give the President more executive powers;	Yes
	Judiciary	• look into the mechanism whereby members of the Judiciary are appointed;	Yes
	Miscellaneous	• appoint Police Commissioner by ⅔ majority vote;	Yes
	Public Service	• prohibit political intervention when appointing Permanent Secretaries;	Yes
	Miscellaneous	• introduce eligibility criteria for certain public offices including ambassadors;	Yes
	Separation of Powers	• constitutional reform should bolster the separation of powers.	Yes
519. Martin Camilleri	President	Make the Commissioner of Police and the Police Corps answerable to the President. Also, the AFM and its Commander	Yes
	Parliament	Do away with Parliamentary Privilege	Yes

520. John Muscat	President The Constitution	President elected by the People Make it impossible to amend the Constitution or replace it, if not by unanimous vote	Yes Yes
521. Luca Camilleri	Miscellaneous	Public Officers should wear a uniform and be clearly identifiable	No
522. Luca Camilleri	Miscellaneous	Ministers should be appointed based on meritocracy and not be chosen from the legislative arm of government	Yes
523. (126) Iris Galea Lowell	Miscellaneous Miscellaneous Life	Remove reference to 'superpowers' in the Constitution Referring to 'artisans' as 'manual labour' is a bit outdated and inappropriate Take an anti-abortion and anti-euthanasia stand	Yes Yes Yes
524. Environment & Resources Authority	Environment	Amend Article 9 of the Constitution to read as follows: "Art. 9(2) The State shall safeguard the environment for the benefit of the present and future generations. In this regard, the State shall take measures to protect, conserve and improve the environment and its resources and in particular shall take measures to: (i) address any form of environment degradation in Malta including that of air, water, land and biodiversity, and combat all forms of pollution; (ii) promote, nurture and take action to conserve the environment including by adopting preventative, remedial or restorative measures to protect the environment in accordance with the precautionary principle; (iii) contribute towards safeguarding biodiversity through the conservation of natural habitats, and of fauna and flora; and (iv) ensure sustainable development of land and marine areas, as well as sustainable use of natural resources"	Yes

		Include the notion that everybody owes a duty of care for the environment, in the Constitution Strengthening the commitment towards environmental sustainability in the Constitution. Introduce the Right to a Healthy Environment in the Constitution Include the concept of “rights of nature” in the Constitution	Yes Yes Yes Yes